

$H_2SO_4 + NaOH$

Διδ. Φ. Μεγαρής

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ν. ΓΟΥΔΗ

ΠΡΩΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΚΛΑΣΣΙΚΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΗΣ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΣΧΟΛΗΣ

Α.Π.ΜΕΓΑΡΗΣ
1938
Ε. Β. Β. Β. Β. Β. Β.
(ΗΝΟΣ
ΗΒΔΖ ΗΒΔΖ ΗΒΔΖ
ΗΓ ΗΓ ΗΓ
ΗΣ ΗΣ ΗΣ
)

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

XIX.

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

Ευριπίδος

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

Τηγυένεια εν Αυλίδι

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΜΕΤ' ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ Γ' ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΟΣ

Πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Ε' τάξεως
τῶν ἔξαταξίων Γυμνασίων κλπ.

ΑΝΤΙΤΥΠΑ 3000

Τιμᾶται μετὰ τοῦ βιβλίου. καὶ φόρου Ἀν. δαν.	14.00
Τιμὴ λειανικῆς πωλήσεως	9.20
Ἄξια βιβλιοστήμου	3.70
Φόρος Ἀν. Δαν.	1.10

•Αριθμὸς ἀδείας κυκλοφορίας 26047
22-3-38

Α.Π.ΜΕΓΑΡΗΣ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΚΥΡΙΑΚΟΥ
ΟΔΟΣ ΤΑΚΗ 13

1938

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

1938 ΕΥΡ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ν. ΓΟΥΔΗ

ΠΡΩΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΚΛΑΣΣΙΚΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΚΑΙ
ΠΡΩΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΗΣ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΣΧΟΛΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΑΙΓΑΙΟΝ ΣΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΓ.

Α.Π. ΜΕΓΑΡΗΣ

XIX.
ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΜΕΤ' ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

ο ΔΕΚΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ Γ'. ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΟΣ

Πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Ε' τάξεως
τῶν ἔξαταξίων Γυμνασίων κλπ.

ΑΝΤΙΤΥΠΑ 3000

ΕΚ ΤΟΥ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΗΔΥΟΝ Η ΥΟΙΓΤΗΜΗΔΑ

Επιμέλεια της Επιτροπής Κοινωνικής Ανάπτυξης
Επίκουρη διεύθυνση για την πολιτική της Εργασίας

Η ΧΗΘΟΙΚΙΑΒΙΑ Η ΧΤΙΩ ΤΑΔΙΑΒ

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ

ΠΡΕΣΒΥΤΗΣ

ΧΟΡΟΣ

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

ΑΧΙΛΛΕΥΣ

ΑΓΓΕΛΟΣ

Ζαγόρης
1988

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΝ ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

Α'. ΓΕΝΕΣΙΣ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

ΙΙῶς διετέθη ὁ κατὰ φύσιν ἄνθρωπος πρὸς τὰ φυσικὰ φενόμενα; Ό κατὰ φύσιν ἄνθρωπος, βλέπων μετὰ θαυμασμοῦ καὶ καταπλήξεως τὴν μεγαλοπρεπή τοῦ ἡλίου ἀνατολήν, τὴν δύσιν αὐτοῦ καὶ τὸν σκοτισμὸν τῆς γῆς, τὴν ἐμφάνισιν τῶν ἀπειροπληθῶν ἀστέρων ἐν τῷ οὐρανῷ, τὸν αἰφνίδιον αὐτῶν ἀφανισμόν, τὴν βλάστησιν καὶ τὸν μαρασμὸν τῆς φύσεως καὶ τὴν ἀπερίσιαν ἄλλων φυσικῶν φαινομένων, ἐπροσωποποίησε καὶ ἐθεοποίησεν αὐτά, τὰς δ' ἐναλλαγὰς τοῦ αὐτοῦ φυσικοῦ φαινομένου ἔξελαβεν ὡς περιπετείας καὶ πάθη τοῦ θεοῦ, π. χ. τὸν μὲν μαρασμὸν τῆς φύσεως ὡς θάνατον τοῦ θεοῦ, τὴν δὲ βλάστησιν ὡς γέννησιν ἢ ἀνάστασιν αὐτοῦ.

Πρὸς τὴν φύσιν ἐπὶ ταῖς περιπετείαις αὐτῆς ὥσθιάνθη ὁ ἄνθρωπος ίσχυράν συμπάθειαν καὶ μάλιστα πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς γῆς βλάστησιν (τὸν Διόνυσον), διότι ἐν μέσῳ αὐτῆς διαρκῶς ἔζη· ἔβλεπε τὴν γῆν ἀπαύστως ἀναφύουσαν ἐκ τοῦ μητρικοῦ αὐτῆς κόλπου ἀπειρίαν βλαστήσεως καὶ καρπῶν καὶ δὴ τὴν γλυκυτάτην σταφυλὴν (τὸν θεὸν (ἀνα)γεννώμενον), καὶ αἴφνης τὸ θέρος ἢ τὸ φθινόπωρον ἔβλεπε τὰ ἄνθη κλίνοντα τὴν ὥχραν αὐτῶν κεφαλὴν καὶ ἀποθηγόσκοντα, τὰ δένδρα φυλλορροοῦντα, τὰ πάντα μαραινόμενα καὶ ἐκτάδην ἔξαπλούμενα εἰς τὸν παγερὸν τῆς μητρὸς κόλπου, δῆν περιέβαλλε μετ' ὀλέγον τὸ λευκὸν τῆς χιόνος καὶ τῶν πάγων σάβανον (τὸν θεὸν σπαρασσόμενον ὑπὸ τῶν πολεμίων).

ΙΙῶς ἔξεδήλωσεν οἱ "Ελληνες τὴν πρὸς τὸν Διόνυσον συμπάθειαν; Τὴν πρὸς τὸν Διόνυσον συμπάθειαν οἱ κάτοικοι τῆς Ἐλλάδος καὶ δὴ οἱ ἀμπελουργοὶ θὰ ἔξεδήλων κατ' ἀρχὰς διὰ ζωηρῶν συναισθηματικῶν ἐκρήξεων καὶ ἀρούθμων ἀσμάτων, τὰ δοποῖα θὰ συνώδευον καὶ δι' ἀναλόγων κινήσεων, σὺν τῷ χρόνῳ δ' ὅμως ἔδημιοι γησαν ἔσματα λυρικὰ παραφέρουν ἐνθου-

σιασμοῦ (διότι θὰ ἥδον μαινόμενοι ὡς μεθύοντες), ἀδόμενα ποὸς αὐλὸν καὶ συνοδευόμενα διὰ ζωηρῶν μιμικῶν (δρκηστικῶν) κινήσεων, τὰ δοῖα ἐκάλεσαν **διθυράμβους**. Οἱ χορευταὶ συγκινούμενοι, ὅτε ἔψαλλον τὰς περιπετείας τοῦ θεοῦ, καὶ ὑπὸ μανίας καταλαμβανόμενοι ἐξήτησαν νὰ συμπάσχωσι μετὰ τοῦ θεοῦ, γινόμενοι ἀκόλουθοι αὐτοῦ, καὶ ποὸς ἐπιτυχίαν τούτου μετῆμφιέννυντο εἰς Σατύρους, δαιμονας τῶν δασῶν καὶ τῆς ἀγρίας φύσεως, οἵτινες καὶ ἀρχὰς ἀτετέλουν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἀρκαδικοῦ θεοῦ Πανός, ἀλλὰ κατόπιν προσεκολλήθησαν, ἄγνωστον ποῦ τὸ πρῶτον καὶ πότε, εἰς τὴν λατρείαν τοῦ νεήλυσδος ἐκ Θράκης θεοῦ τοῦ οἶνου, τοῦ πολυπαθοῦς Διονύσου, τοῦ δοπίου ἡ λατρεία εἰχεν ἐπικρατήσει γιακηφόροις ἐν Πελοποννήσῳ καὶ δὴ καὶ ἐν Ἀθήναις. Παρίσταντο τραχύμορφοι ὡς ὁ Πάν¹, φέροντες κέρατα τράγων, δξέα ὥτα, ὁῖνα σιμήν, γένειον, λασίας κνήμας, χηλὰς καὶ οὐρὰν τράγου, καὶ διὰ τοῦτο οἱ χορευταὶ, μεταμφιεννύμενοι εἰς τούτους, ἐκαλοῦντο καὶ αὐτοὶ τράγοι, φέροντες προσέτι στέφανον κισσοῦ, ἵεροῦ τοῦ Διονύσου, καὶ καλύπτοντες τὸ πρόσωπον διὰ φύλλων, φλοιοῦ δένδρων κατὰ χάριν παραισθήσεως (*illusion*)² οὕτως ἐπασχόν **ἐκστασιν**², οἵαν βλέπομεν ἐν ταῖς Βάκχαις τοῦ Εὐφρίπου, πιστεύοντες ὅτι δῆντας ἥσαν Σάτυροι.

Ἄλλὰ τὴν καλλιτεχνικὴν αὐτοῦ μορφὴν ἔλαβεν ὁ διθύραμβος ἐν Κορίνθῳ. Ἐκεῖ δὲ Λέσβιος ποιητὴς Ἀρίων, τυγχάνων τῆς προστασίας τοῦ τυράννου τῆς πόλεως Περιάνδρου, ἐνεφάνισε κατὰ τὴν ἔορτὴν τοῦ Διονύσου κύκλιον χορὸν ἐκ 50 ἀνδρῶν, οἵτινες μετημφιεσμένοι εἰς Σατύρους ἥδον ποὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ διθύραμβον καὶ ὠδοῖοῦντο κύκλῳ ἐν περιτέχνῳ ὁνθμῷ. Τὸ θρησκευτικὸν τοῦτο ἄσμα, προκαλέσαν τότε διὰ τῆς καλλιτεχνικῆς αὐτοῦ ἐκτελέσεως τὸν γενικὸν θαυμασμόν, μετηνέκθη καὶ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ μεγαλοπρεποῦς Πεισιστράτου, ὅστις ἰδούσας τῷ 534 π. Χ. ἐν Ἀθήναις τὰ μεγάλα Διονύσια εἰσῆγαγε καὶ τὸν διθύραμβον εἰς τὸ πρόγρεαμμα τῆς ἔορτῆς. Ἐκτοτε ὁ τύραννος καὶ οἱ φιλόμουσοι Πεισιστρατίδαι παρεσκεύαζον διὰ τὰς μεγαλοπρεπεῖς ταύτας τῆς πόλεως ἕορτὰς καλλί-

¹ Υπὸ τίνα μορφὴν ἔφαντάζοντο τοὺς θεούς τῶν οἱ Προμυκηναῖκοι κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος ἱδὲ ἡμετ. Πραγματείαν : **Αἱ ἀνθρωποθυσίαι ἐν Ἀρκαδίᾳ**, ἐκδοθησομένην λίαν προσεχῶς.

² Περὶ ἐκστάσεως ἱδὲ ἡμετ. Πραγματείαν : **Τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν** ἐν σ. 17 κέ. 62 κέ.

στούς χρονούς, ίνα ἄδοντες καὶ δρχούμενοι ἐν δρχήστρᾳ περὶ τὸν βωμὸν τοῦ Διονύσου ἐκτελῶσι διμυράμβους, τοὺς δοίους θὰ ἔποιον ἀντὶ ἀμοιβῆς εἰδικοὶ ποιηταί. Ἀλλ' ἐν Ἀθήναις οἱ χορευταὶ μετῇλλαξαν μορφὴν, μεταμφιεννύμενοι εἰς Σιληνούς, ἵππανθρώπους διμοίους περίπου πρὸς τοὺς Κενταύρους, ἔχοντας λάσιον τὸ δέρμα καὶ πόδας καὶ οὐρὰν ἵππου· καὶ ὅμως καὶ μετὰ τὴν μεταλλαγὴν ταύτην οἱ χορευταὶ ἐξηκολούθησαν καλούμενοι κατὰ τὴν κρατήσασαν πλέον παράδοσιν τράγοι.

Ἐκ τοῦ διθυράμβου τὸ δρᾶμα. Η συμπάθεια καὶ ἡ παραίσθησις χορευτῶν καὶ θεατῶν θάπεβαινεν ἴσχυροτάτη, ἐὰν ἔβλεπον αὐτὸν τὸν θεὸν πάσχοντα ἢ διηγούκενον τὰ πάθη αὐτοῦ. Ὁντως ὁ κορυφαῖος τοῦ χρονοῦ, μεταμφιεννύμενος ἥδη εἰς Διόνυσον, ἀπεσπάτο τῶν λοιπῶν χορευτῶν καὶ ἀναβαίνων ἐπὶ τὰς βαθμίδας τοῦ βωμοῦ διελέγετο ἐν τροχαῖκῷ τετραμέτρῳ ἢ (ὕστερον) ἴσμβικῷ τοιμέτρῳ πρὸς τὸν χρόνον περὶ τῶν παθημάτων του. Αἴφνης ὅμως δὲ ἐξ Ἰκαρίας τῆς Ἀττικῆς ποιητὴς Θέσπις, ὅστις εἶχεν εἰσαγάγει καὶ τὰ ἐξ ὀθόνης προσωπεῖα, ἀντὶ τοῦ κορυφαίου τοῦ χρονοῦ εἰσήγαγεν ἴδιον πρόσωπον ὃς τὸν θεόν, ἀνεξάρτητον τοῦ χρονοῦ, τὸν ὑποκριτὴν (ὑποκρίνεσθαι ἀποκρίνεσθαι), ὅστις θάπεκρίνετο εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ χρονοῦ (τοῦ κορυφαίου) καὶ θλιψηγεῖτο τὰς περιπετείας του (τοιοῦτον ἀνάλογον διάλογον παρέχει διθυράμβος τοῦ Βακχυλίδου Θησεύς, ὃντος χρόνος Ἀθηναίων ὑποβάλλει ἐρωτήσεις πρὸς τὸν κορυφαῖον αὐτοῦ Αἴγα, βασιλέα τῶν Ἀθηνῶν, εἰς ἃς ἔκεινος ἀποκρίνεται, ἵδε ἡμετ. Λυρ. Ἀνθολ. 204,5). Μεθ' δὲ ὁ χρόνος ὠρχεῖτο ἐκδηλῶν ἐν ἄσματι τὰ κατέχοντας αὐτὸν συναισθήματα. Οὗτως ἔχομεν ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸν διάλογον κορυφαίους καὶ ὑποκριτοῦ ἴστοροῦντα τὰ πάθη τοῦ θεοῦ, στοιχεῖον ἐπικόν, ἀφ' ἐτέρου δὲ τὸ ἄσμα τοῦ χρονοῦ, τὸ χορικόν, τὸ ἐκδηλοῦν τὰ συναισθήματα αὐτοῦ, στοιχεῖον λυρικόν, διὸ τοῦ συνδυασμοῦ δὲ τῶν δύο τούτων στοιχείων παρήκθη ἐκ τοῦ διθυράμβου νέον εἶδος ποιήσεως, τὸ δρᾶμα, κληθὲν οὕτω, διότι ἀντὶ νεκρᾶς διηγήσεως μύθων ἀπωτάτου παρελθόντος ἔχομεν ἀπτὴν ζωντανὴν ἀναπαράστασιν αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι καὶ οὕτω παριστάμενα πλέον οὐχὶ ω; ἀπλοὶ ἀκροαταί, ἀλλ' ὡς αὐτόπται μάρτυρες αὐτῶν, δρωμένων ἐνώπιον ἡμῶν (ποβλ. τελετή, δργα (ἐργάζομαι), λειτουργία· τὸ πάλαι θὰ ὀνομάζετο τραγῳδία ὡς τράγων φδὴ ἢ φδὴ πρὸς τὸν τράγον, τὸν Διόνυσον), τὸ διποῖν ὡς τέκνον τοῦ διθυράμβου ἐκληρονόμησε παρὰ τοῦ παρόδου: 1) τὸν χρόνον ἐκ 50 ἀνδρῶν μετημφιεσμένων καὶ φερόντων

στέφανον κιτσοῦ, 2) παρίστατο ἐν δρκήστρᾳ περὶ βωμὸν τοῦ Διονύσου, 3) ἔθεωρεῖτο ἵερὸν τοῦ θεοῦ, ἀποτελοῦν μέρος τῆς λατρείας αὐτοῦ, 4) ἐδιδάσκετο ἐν ἡμέρᾳ καὶ ἐν νπαίθῳ κατὰ τὰ Διονύσια καὶ 5) ἀ.ιὸ τῆς παι�νορθώσεως τῆς δημοκρατίας μετὰ τὴν ἔκπτωσιν τῶν τυράννων τῶν Ἀθηνῶν ὠρίζοντο κατ' ἔτος ὑ.ιὸ τῆς πολιτείας τρεῖς πλούσιοι πολῖται, οἱ χορηγοί, ἀιαλαμβάνοντες τὰς δαπάνας τῆς διδασκαλίας τῶν δραμάτων τριῶν ποιητῶν, ἀμιλλωμένων πρὸς ἀλλήλους ἐν ἀγῶνι περὶ τῆς νίκης ἐκάστου διὰ μιᾶς τετραλογίας ἥτοι τεσσάρων δραμάτων, ἵνα διὰ τούτων ψυχαγωγῆται ὁ κυρίαρχος δῆμος, ὅπως εἰς τὰς αὐλὰς ἡγεμόνων καὶ τυράννων ουνέρρεον μεγάλοι λυρικοί, Σιμωνίδης, Πίνδαρος, Βακχυλίδης, Ἀνακρέων, τέρποντες αὐτοὺς διὰ τῶν ἄσμάτων αὐτῶν.

Διακέρεσες τοῦ δράματος, ἔξέλεξες τῆς τραγῳδίας. Οἱ μῆθαι τοῦ Διονύσου ἥδύναντο νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δύο θεμελιώδεις κατηγορίας, 1) εἰς τοὺς θλιβερούς, τοὺς ἀναφερομένους εἰς τὰ πάθη τοῦ θεοῦ, καὶ 2) εἰς τοὺς φαιδρούς, τοὺς ἀναφερομένους εἰς τοὺς θριάμβους; τοῦ θεοῦ ἀλλὰ μεγίστη φαιδρότης καὶ εὐθυμία ἔβασίλευε καὶ κατὰ τὸν κῶμον, ὅτις ἦτο ἢ ὅμιλος μεθυόντων μὲ τὰ πρόσωπα ἐπικεχρισμένα διὰ τρυγός, περιερχόμενος θορυβωδῶς μὲ ἀγαλινώτους ἀστεῖσμοὺς τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν, ἢ ἵερὰ πομπὴ προτεροχομένη εἰς τὸ ἵερὸν τοῦ Διονύσου, καθ' ἣν χορὸς μετημφιεσμένων πρὸ τοῦ ἄσματος εἰς τὸν θεόν, κώμον καὶ αὐτοῦ καλουμένου, καὶ μάλιστα μετὰ τοῦτο, ἐν μέσῳ δαιμονίων ἀλαλαγμῶν ἔξαπέλνε κατὰ τὸν κοινοῦ παντοῖι σκώμματα (πρβλ. καὶ τὸν γεφυρισμὸν κατὰ τὰ μεγάλα μυστήρια τῆς Ἐλευθερίας¹⁾). Ἐντεῦθεν καὶ τὸ δρᾶμα διεσπάθη εἰς τὴν τραγῳδίαν, ἔχουσαν τὴν ὑπόθεσιν σοθιαρὰν καὶ θλιβεράν, καὶ 2) εἰς τὴν κωμῳδίαν (φδὴν κώμου), ἔχουσαν φαιδρὰν καὶ ἱλαρὰν τὴν ὑπόθεσιν.

Χάριν ποικιλίας αἱ ὑποθέσεις τῶν τραγῳδιῶν ἐλαμβάνοντο καὶ ἐξ ἄλλων κύκλων μύθων, ἐκ τῶν μύθων ἥρώων ἐπίσης πολυπαθῶν, ὅτε κατ' ἀνάγκην συμμετεβάλλετο καὶ ὁ χορός, ἀποτελούμενος ἐκ προσώπων ἔχοντων σχέσιν πρὸς τὸν ἥρωα, μετ' ἀγαλόγου περιβολῆς, διότι ἄλλως τὰ πάθη τοῦ ἥρωος οὐδὲν διαφέρον καὶ οὐδεμίαν συμπάθειαν θὰ προεκάλουν παρὰ τῷ χορῷ. Ἄλλ' ἐν ᾧ οἱ Σάτυροι (ἢ Σιληνοί) ἔξετοπίζοντο βαθμηδὸν ἐκ τῆς τραγῳδίας, διετηρήθη-

¹⁾ Περὶ τούτου ἵδε τὴν ἡμετέραν πραγματείαν Τὰ Μυδτήρια τῆς Ἐλευθερίας ἐν σ. 54-5.

σαν ὅμως ἔξι εὐλαβείας πρὸς τὴν παράδοσιν τῶν εὐθύμων ἕօρτῶν ἐν ἴδιαιτέρῳ εἴδει δράματος Ἰλαριοῦ, ἐν τῷ σατυρικῷ δράματι, τοῦ ὄποιον δὲ χορὸς ἀπετελεῖτο ἀποκλειστικῶς ἐκ Σατύρων, ἔχων κορυφαῖον Σιληνόν. Σατυρικὸν δρᾶμα ἦτο ἀναγκαίως καὶ διὰ λόγους ψυχαγωγικοὺς τὸ τέταρτον δρᾶμα πάσης τετραλογίας παντὸς τραγικοῦ ποιητοῦ, ὡς φαιδρὰ κατακλείσ τῆς διδασκαλίας τῶν σοβαρῶν τραγῳδῶν.

Ἐπειδὴ δὲ εἰς ὑποκριτής ἦτο ἀνθρωπίνως ἀδύνατον νὰ ὑποδυθῇ πολλὰ πρόσωπα, δὲ τραγικὸς Αἰσχύλος προσέθηκε καὶ δεύτερον, καὶ δὲ ὑποδυόμενος τὸν ἥρωα ἐκαλεῖτο πρωταγωνιστής, δὲ ἀντιδρῶν δευτεραγωνιστής. Οὗτος δὲ διάλογος, δὲ ὄποιος μέχοι τοῦδε διεξήγετο μόνον μεταξὺ τοῦ ὑποκριτοῦ καὶ τοῦ κορυφαίου τοῦ χοροῦ, ἐνισχυθεὶς καὶ ὑπὸ τοῦ δευτεραγωνιστοῦ καὶ ἐπεκταθεὶς κατίσχυσε τῶν χορικῶν (ἀσμάτων) καὶ ἀτέβῃ δὲ πρωτεύων, ἐν φαντασίᾳ τὸ δευτερεῦον. ᘾπειδὴ δὲ οἱ μῦθοι περιεῖχον καὶ γυναικεῖα πρόσωπα, προσετέθησαν καὶ τοιαῦτα, τὰ δηοῖα ὅμως ὑπεδύοντο ἄνδρες.

B'. ΘΕΑΤΡΟΝ

Τὰ πρῶτα στοιχεῖα τοῦ θεάτρου. Οἱ διθύραμβοι καὶ τὰ δράματα ἐδιδάσκοντο ἐν Ἀθήναις παρὰ τὰς ΝΑ. κλιτῦς τῆς Ἀκροπόλεως ἐντὸς τεμένους τοῦ Διονύσου ἐν κυκλικῇ ὁργήστρᾳ, ἥτις ἐν τῷ μέσῳ εἶχε βωμὸν (θυμέλην;) τοῦ θεοῦ, περὶ δὲ ὁργεῖτο δὲ χορός, πανταχόθεν δὲ ἐπλημμύρουν κύκλῳ περὶ τὴν δοχήστραν πλήθη θεατῶν, ἐκ τῶν ὄποιων τὰς πρώτας θέσεις κατεῖχον οἱ ἐπίσημοι καὶ δὴ οἱ Ἱερεῖς, πρῶτος δὲ πάντων δὲ Ἱερεὺς τοῦ Διονύσου. ᘾπειδὴ ὅμως ὑφίστατο ἀνάγκη ἰδίου οἰκήματος, ἐντὸς τοῦ ὄποιον οἱ ὑποκριταὶ νὰ ἀμφιεγνύωνται καὶ νὰ μεταμφιεννύωνται κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ δράματος, πρὸς τοῦτο δὲ κατεσκευάσθη πρὸς τὴν νοτίαν πλευρὰν τῆς ὁργήστρας ἔγινεν παράπηγμα, ἡ σκηνὴ (ἥτοι καλύβη), ἔκτοτε οἱ θεαταὶ ἐθεῶντο ἀπὸ τῶν τριῶν ἄλλων πλευρῶν τῆς ὁργήστρας.

Τὰ πρῶτα θέατρα. Ἰνα ὅμως οἱ θεαταὶ ἀπόνως θεῶνται καὶ ἀκούωσιν εὐκρινῶς τὰ διδασκόμενα ἔργα, κατεσκευάσθησαν χάριν αὐτῶν περὶ τὴν δοχήστραν ἵκρια, ἔγινεν δὲ ἔδωλα, στηρίζομενα ὡς τὰ πολλὰ ἀμέσως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῶν νοτίων κλιτύων τῆς Ἀκροπόλεως, εἰς πολλὰς πειρὰς ὅμοκέντρους, ὡν ἔκαστη ἐπομένη ἦτο ὑψηλοτέραι τῆς προηγουμένης καὶ μὲ σταθερῶς μεγεθυνο-

μένην ἀκτῖνα, ἐξ ὧν τὴν πρώτην σειρὰν περὶ τὴν δοχῆστραν, τὸ πρῶτον ἔύλον, κατελάμβανον οἱ ἐπίσημοι.¹ Ἐπειδὴ ὅμως τὰ ἵκρια κατέρρευσαν περὶ τὸ 500 π. Χ., ἵσως κατὰ τὰς πτέρυγας, ὃπου δὲν ἐστηρίζοντο τὰ ἑδώλια ἀμέσως ἐπὶ τοῦ ἑδάφους, θὰ ἔγιναν τότε προσχώσεις ἐπὶ τοῦ ἑδάφους, ὃπου ὑπῆρχον κοιλότητες, καὶ οἱ θεαταὶ εἴτε θὰ ἐκάθηντο ἀμέσως ἐπὶ τοῦ ἑδάφους εἴτε ἐπὶ ἑδωλίων ἔυλίνων ἢ κτιστῶν, καλυπτομένων διὰ λιθίνων πλακῶν (πάντως οὐδὲν ἔγνος ἑδωλίων ἐκ τῶν χρόνων τῆς ἀκμῆς τῶν Ἀθηνῶν εὑρέθη ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ κατὰ τὰς διαφόρους ἀνασκαφάς), οὕτως ὥστε οἱ ὄλοις οὗτοις ἐπικλινήσαις χῶρος νὰ γίνῃ ἄμα καὶ κοῦλος, ἀμφιθεατροειδής, κληθεὶς διὰ τοῦτο καὶ κοῦλον. Τοιοῦτον θὰ ἦτο τὸ θέατρον ἐπὶ Περικλέους, τὸ ἐν Διονύσου (τεμένει) καλούμενον τὸ διποτίον ἀπετελέσθη 1) ἐκ τῆς δραχῆστρας χάριν τοῦ χοροῦ καὶ τῶν ὑποκριτῶν, 2) ἐκ τῆς σκηνῆς καὶ 3) ἐκ τοῦ κούλου ἢ κυρίως θεάτρου χάριν τῶν θεατῶν.

Ἐξέλιξις τοῦ θεάτρου. Ἄλλὰ περὶ τὸ 350 π. Χ. ἦρξατο ἡ ἐκ Πειραιῶν (πωρίνου) λίθου κατασκευὴ ἐν τῷ αὐτῷ χώρῳ νέου θεάτρου, ὅπερ ἐπερατώθη ἐπὶ τοῦ ὁγήτορος Λυκούρογου καὶ κατὰ μέγα μέρος σώζεται καὶ σήμερον Πίν. Β'.

Α'. Τὸ κοῦλον τούτου χωρίζεται ἀπὸ τῆς δραχῆστρας, ἔχούσης διάμετρον 27 μ. περίπου, δι' εὐρέος διαδρόμου Πίν. Β' (ὅστις ἐχρησίμευε διὰ τὴν εἴσοδον καὶ εἴσοδον τῶν θεατῶν ἐκ τοῦ θεάτρου καὶ κατὰ μὲν τὸ κέντρον ἦτο στενώτερος, κατὰ δὲ τὰς πτέρυγας Πίν. Β' ἡ εὐρύτερος πρὸς εὐκολίαν τῆς ἐξόδου τῶν θεατῶν), ἀπετελεῖτο δὲ ἐξ 78 ἐπαλλήλων σειρῶν καθισμάτων, δυναμένων νὰ περιλαβωσὶ τρισμυρίους θεατάς, ἀνευ ἐρείσματος τῶν νάτων, ἡμικυκλικῶν σχεδόν, ὅμοκέντρων, ἀνερχομένων κατὰ μικρὸν κανονικῶς κατὰ τὴν ὁμαλὴν ἀνωφέρειαν τοῦ ἑδάφους, αὔτινες ἥκολούθουν τὰ τόξα τῶν κύκλων, οἵτινες ἔχοντες κέντρον τὸ τῆς δραχῆστρας καὶ ἀκτῖνα κατὰ σταθερὸν μῆκος ἐκάστοτε μηκυνομένην διεγράφοντο μετὰ τὸν διάδρομον. Ἡ ἀνωτέρα ἐπιφάνεια τῶν καθισμάτων δὲν ἦτο ἐπίπεδος, ἀλλὰ τὸ μὲν πρόσθιον τμῆμα αὐτῆς, ἐφ' οὐ ἐκάθηντο, Πίν. Γ', εἰχεν ὑψος 0,33 μ., τὸ δὲ διπίσθιον Πίν. Γ' εφ' ἦτο χαμηλότερον κατὰ 0,04 μ., τὸ μὲν ἵνα πατῶσιν ἐν αὐτῷ ἀνετάτερον οἱ πόδες τῶν καθημένων ἐπὶ τῆς ἀμέσως ἐπομένης ὑψηλοτέρας σειρᾶς, τὸ δὲ ἵνα διευκολύνῃ τὴν δι' αὐτοῦ κυκλοφορίαν. Ἐπειδὴ τῶν ἑδωλίων, ἐφ' ὧν ἐκάθηντο, τὸ ὑψος 0,33 μ. δὲν παρεῖχεν ἄνετον κάθισμα (τὰ σημερινὰ καθίσμα-

τα ἔχουσι μέσον ὑψος 0,45 μ. περίπου), ἐφόροντιζον οἱ θεαταὶ νὰ ἐπαυξάνωσιν αὐτὸ διὰ τὴν (προσκεφαλάτων), ἀς ἐκόμιζον μεθ' ἔαυτῶν οἴκοθεν. Δι' ἔκαστον θεατὴν διετίθετο χῶρος μήκους 0,33 μ., καθοριζόμενος δι' ἐνθειῶν γραμμῶν ἐγγαράκτων ἐπὶ τῆς ἀνωτέρας ἐπιφαγείας τοῦ καθίσματος. Πολυτελέστερα καὶ φέροντα ἔρει- σματα τῶν νώτων ἦσαν τὰ 67 καθίσματα τῆς α' σειρᾶς τῆς κατωτάτης, πάντα ἐκ πεντελησίου μαρμάρου, ἐφ' ὧν ἐκάθηντο οἱρεῖς, στρατηγοί, ἄρχοντες, πρέσβεις καὶ ὅσοι εἶχον τιμηθῆ διὰ προεδρίας, λαμπρότατος δὲ πάντων ἦτο δὲ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς σειρᾶς θρόνος, κεκοσμημένος καὶ δι' ἀναγλύφων παραστάσεων, ἐφ' οὗ ἐκάθητο δὲ οἱρεὺς τοῦ Διονύσου Ἐλευθερεώς, Πίν. Δ'. Ἰδιον τμῆμα τοῦ θεάτρου, τὸ βουλευτικόν, ἦτο προώρισμένον διὰ τοὺς 500 βουλευτάς, ὅπως ὕστερον καὶ τὸ ἐφηβικὸν διὰ τοὺς ἐφήβους.

Τὸ κοινὸν εἰσῆρχετο εἰς τὸ θέατρον διὰ τῶν παρόδων, διόδων μεταξὺ τῶν πτερύγων τοῦ κοίλου καὶ τῆς σκηνῆς, Πίν. Ε' I, τὴν δὲ εὔκολον κύκλῳφορίαν αὐτοῦ ὑπεβοήθουν τὸ μὲν τὰ δύο διαξώματα Πίν. Β' I, Ε' I, εὐδεῖς διάδοροι διασκίζοντες τὸ κοίλον παραλλήλως πρὸς τὰς σειρᾶς τῶν ἑδωλίων καὶ διαιροῦντες αὐτὸ εἰς 3 ἀνίσους ζῶντας (τὰ τμήματα τοῦ κοίλου τὰ μεταξὺ δύο ἐφεξῆς διαζωμάτων)· τὸ ἀνώτατον διάζωμα Πίν. Β' I εἶχε τὸ πλάτος συνήθους ὁδοῦ, διότι ἀπετέλει συνέχειαν ὁδοῦ τῆς πόλεως φερούσης ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν τῆς πόλεως εἰς τὴν ἀκρόπολιν· τὸ δὲ αἱ κλίμακες Πίν. Β' I κ. Ε' I, δι' ὧν ἀνήρχοντο οἱ θεαταὶ, ἀποτελοῦσαι προέκτασιν ἀκτίνων τοῦ κύκλου τῆς ὁργήστρας, ἀνερχόμεναι μέχρι τῆς ἀνωτάτης σειρᾶς τῶν ἑδωλίων καὶ διαιροῦσαι τὸ κοίλον εἰς σφηνοειδῆ τμήματα, τὰς περοκίδας. Τῆς κάτω ζώνης αἱ κλίμακες εἶναι 14, αἱ κερκίδες 13. Ἀλλ' αἱ κερκίδες τῆς β' καὶ γ' ζώνης ὡς πολὺ εὐρύτεραι διετέμνοντο καὶ διὰ διαιμέσων κλιμάκων, ὑποδιαιρούμεναι ἐκάστη εἰς δύο μικροτέρας κερκίδας, ὡς βλέπομεν ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Ἐπιδαύρου Πίν. Ε' I, ὅπερ εἶναι τὸ λαμπρότατον ὑπόδειγμα ἀρχαίου θεάτρου καὶ δὴ τοῦ κοίλου, σωθὲν σχεδὸν ὄλόκληρον, ἔργον τοῦ νεωτέρου Πολυκλείτου, θαυματίζομενον διὰ τὸ κάλλος καὶ τὴν ἀρμονίαν· η ὁργήστρα αὐτοῦ εἶναι πλήρης κύκλος, ἐν φῇ η τοῦ Διονυσιακοῦ εἶναι πετιαλοειδής.

Β' Ἰνα καλυφθῆ ἡ ἀσχημία τῆς ξυλίνης σκηνῆς καὶ ἀποκρύπτωνται αἱ κινήσεις τῶν ὑποκριτῶν, ἐτέθη πρὸ αὐτῆς παραλλήλως μέγα ἐκ σανίδων διάφραγμα, τὸ προσκήνιον, Πίν. Ε' I, ἀφῆνον μεταξὺ ἔαυτοῦ καὶ τῶν δύο πτερύγων τοῦ κοίλου τὰς δύο Παρόδους·

Τοῦτο ζωγραφούμενον (σκηνογραφία) παρίστα ἀνάκτορον Πίν. ΣΤ' ἡ ἄλλο τι (δάσος, σπήλαιον, νιαὸν κλπ.) κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ δράματος, ἔφερε θύραν (ἢ θύρας), δι' ἣς παρήρχετο ἐπὶ τὴν δραχήστραν δῆρως τῆς τραγῳδίας ἢ εἰςήρχετο εἰς αὐτὸν ὡς εἰς κατοικίαν του, ἐν φόρος παρήρχετο ἐπὶ τὴν δραχήστραν ἢ ἔξηρχετο ἐκεῖθεν διὰ τῶν παρόδων. 'Ο δεύτερος ὑποκριτής, ἐὰν δὲν ἦτο οἰκεῖος τοῦ πρωταγωνιστοῦ, παρήρχετο ἢ διὰ τῆς δεξιᾶς (ῶς πρὸς τὸν θεατὴν) παρόδου, ὅτε ἐπιστεύετο ὅτι ἥρχετο ἐκ τῆς πόλεως ἢ ἐκ τῶν λιμένων, ἢ διὰ τῆς ἀριστερᾶς, ὅτε ἐπιστεύετο ὅτι ἥρχετο ἐκ τῶν ἀγρῶν ἢ ἐκ τῆς ξένης Πίν. Ε' I.

'Ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Λυκούργου καὶ ἡ σκηνὴ κατεσκευάσθη λιθίνη. Ἀλλὰ δυστυχῶς οὐδενὸς ἀρχαίου θεάτρου διεσώθη ἡ σκηνὴ ὡς εἶχε κατὰ τοὺς κλασσικοὺς χρόνους, ἀλλὰ πᾶσαι εἰναι τῶν Ἑλληνιστικῶν χρόνων ἡ ἔχουν μεταρρυθμισθῆ κατὰ τοὺς 'Ρωμ. χρόνους, ὅτε οἱ ὑποκριταί, ἀποσπασθέντες τοῦ Χοοῦ, ὅστις διαρκῶς ἔφθινε, ἐπαιζον ἐν δάπεδῳ τῆς σκηνῆς ἐπιμήκει, ὑπὲρ τὸ 1 μ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς δραχήστρας, ὅπερ ἐκαλεῖτο *λογεῖον*, Πίν. Z', καταργηθέντος τοῦ προκαλύπτοντος τὴν σκηνὴν Προσκηνίου, ὅπερ μετεβλήθη εἰς ὑποσκήνιον, κοσμοῦν τὸ ὑπὸ τὸ δάπεδον τοῦ λογείου μέτωπον αὐτῆς Πίν. Z'. 'Ο τοῦτος δὲν τῷ βάθει τοῦ λογείου Πίν. Z' ἔφερε τρεῖς πύλας, δι' ὧν παρήρχοντο οἱ ὑποκριταί ἢ ἔξηρχοντο. 'Επειδὴ δύμας πολλοὶ πιστεύουσιν ὅτι καὶ ἐν τοῖς κλασσικοῖς χρόνοις οἱ ὑποκριταὶ ἐπαιζον ἐν τῷ λογείῳ κεχωρισμένοι τοῦ Χοοῦ, ὅστις ἵστατο καὶ ὠρχεῖτο ἐν τῇ δραχήστρᾳ, διφλοιογικὸς καὶ δ ἀρχαιολογικὸς κόσμος εἰναι διηρημένοι εἰς δύο στρατόπεδα, ὧν τὸ μὲν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Γερμανοῦ Dörfeld, τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς νέας θεωρίας, δέχεται τὴν δραχήστραν ὡς πεδίον δράσεως ὑποκριτῶν καὶ Χοοῦ, τὸ δὲ τὴν δραχήστραν διὰ τὸν Χορὸν καὶ τὸ λογεῖον διὰ τοὺς ὑποκριτάς. Τὴν κρίσιμον λύσιν τοῦ ζητήματος θὰ δώσῃ ἡ ἐνδεχομένη εὑρεσίς σκηνῆς ἀρχαίου θεάτρου, ἀπορρεούσης ἐκ τῶν κλασσικῶν χρόνων καὶ μὴ μεταρρυθμισθείσης ἐν νεωτέροις χρόνοις.

Γ'. ΣΚΕΥΗ ΥΠΟΚΡΙΤΩΝ ΚΑΙ ΧΟΡΟΥ.

'Ἐφ' ὅσον ὑπῆρχεν εἰς μόνον ὑποκριτής, ἵνα εἰναι περίοπτος, θάνεταινεν ἐπὶ τὰς βαθμίδας τοῦ βωμοῦ (θυμέλης) καὶ ἐκεῖθεν θὰ διελέγετο πρὸς τὸν κορυφαῖον τοῦ Χοοῦ· ἀλλ' ἀφ' ὅτου προσετέθη καὶ δεύτερος ὑποκριτής, δὲν ἦτο δυνατὸν πλέον νάναβαινωσιν

ἀμφότεροι ἐπὶ τὴν αὐτὴν θέσιν. "Οθεν κατῆλθον εἰς τὸ δάπεδον τῆς δραχῆστρας, ὅπου καὶ δ Χορός, ἀλλ' ἵνα ἐναργῶς διακρίνωνται τῶν χορευτῶν καὶ εἶναι περίοπτοι, ἐφρόντιζον νὰ παρίστανται μεγαλοσωμότεροι, ὡς ἡσαν οἱ ἥρωες καὶ διότι τοῦτο ἀπήτει τὸ μέγεθος τοῦ θεάτρου καὶ ἡ ἀπόστασις αὐτῶν ἀπὸ τῶν θεατῶν· καὶ τὸ μὲν ὕψος τοῦ σώματος ηὔξανον 1) διὰ τῶν κοθύρων, ὑποδημάτων φερόντων ὑψηλὰ κατέύματα, ἐν ᾧ τὰ τοῦ χοροῦ ἔφερον λεπτότερα, 2) διὰ τοῦ προσωπείου, φέροντος τὸν λεγόμενον *δύκον*, ἔξαρμα τοῦ μετώπου πρὸς τὰ ἄνω δῶς περίνετον φενάκην (τὰ προσωπεῖα μετεγειρέζοντο ἐξ εὐλαβείας πρὸς τὴν παράδοσιν, ἵνα ἀισχύρυπτωσι τὸ γνωστὸν τοῖς θεαταῖς πρόσωπον τοῦ ὑποκριτοῦ καὶ χορευτοῦ καὶ κερδαίνων τὰ χαρακτηριστικά, τὰ δποῖα εἰχε τὸ μυθικὸν πρόσωπον· πλὴν τούτου δὲ αὐτὸς ὑποκριτὴς ὑπεδύετο διάφορα πρόσωπα καὶ διὰ τοῦτο ὥρειλε νὰ μεταλλάσσῃ προσωπεῖον), ἔφερον δὲ ταῦτα ἔντονα χαρακτηριστικὰ τοῦ φύλου, τῆς ἡλικίας, τῆς διαθέσεως κλπ., Πίν. Θ', καὶ 3) διὰ χιτώνων ἔχοντων ἐγχρόους κατακορύφους διαβδώσεις (δπτικὴ ἀπάτη). Τὸ δὲ πάχος ηὔξανον διὰ τῶν σωματίων (παραγεμισμάτων), προστερνιδίων, προγαστριδίων, καὶ διὰ χειρίδων, ἀναξιγρίδων κλπ. Πρβλ. Πίν. Η'.

"Ἐν τούτοις τὰ τῆς σκευῆς τῶν ὑποκριτῶν κατὰ τοὺς κλασσικοὺς χρόνους εἶναι ἀβέβαια καὶ ἀσαφῆ.

"Ἐπειδὴ δὲ τὰ σπουδαιότερα τῆς τραγῳδίας πρόσωπα εἶναι ἥρωικά, ἡγεμόνες, ἐμφανεῖς ἀνδρεῖς κλπ., αἱ δὲ διδασκαλίαι ἥσαν μεγαλοπρεπεῖς ἴεραι τελεταὶ καὶ οἱ ὑποκριταὶ λειτουργοὶ τούτων, διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἐνδύματα αὐτῶν ἥσαν συνήθως φανταστικά, πομπώδη καὶ μεγαλοπρεπῆ, ὅπως καὶ σήμερον οἱ Κληρικοὶ ἐν μεγάλαις τελεταῖς φέρουσι βαρυτιμότατα ἄμφια. Ἐφόρουν χιτῶνας ποδῆρεις, ἔχοντας ἀνθη ἐνυφασμένα, ἴματα δὲ ἡ χλαμύδας πορφυρᾶς καὶ χρυσοπάστους. Οἱ χορευταὶ ἔρερον ἀνάλογον πρὸς τὸ ἀξίωμα αὐτῶν καὶ τὴν κοινωνικὴν τάξιν περιβολήν, προσωπεῖα καὶ χρυσοῦς στεφάνους κισσοῦ¹⁾.

Δ'. ΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΙ ΤΩΝ ΤΡΑΓΩΔΙΩΝ

Τὰ πρὸ τῆς ἐν τῷ θεάτρῳ διδασκαλέντα. Ἡ μεγαλοπρεποτάτη πασῶν τῶν Διονυσιακῶν ἔօρτῶν ἐν Ἀθήναις ἥσαν τὰ

¹⁾ Ἐκτενέστερον τὰ τῆς Εἰδαγωγῆς εἰς τὴν ἐρμηνείαν ἀρχαίας τραγῳδίας ἐκτίθενται ἐν τοῖς ἡμετέροις Διδακτικοῖς ἐν σ. 283-89.

μεγάλα Διονύσια, τελούμενα κατ' ἔτος κατὰ μῆνα Ἐλαφηβολιῶνα (Μάρτ.—Απρίλ.), καθ' ἀ ἐδιδάσκοντο πάντοτε νέαι τραγῳδίαι, ὡν ἡ διδασκαλία (παράστασις) ἔφερε χαρακτῆρα ἀγῶνος καὶ ἐκαλεῖτο ἀγών. Τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἑορτῆς εἶχεν δι σπουδαιότατος τῶν ἐννέα ἀρχόντων, δ ἄρχων. Οἱ ποιηταί, εἴτε πολῖται εἴτε ξένοι, οἱ ἔχοντες ἑτοίμους νέας τετραλογίας, δι' αἰτήσεως πρὸς αὐτὸν ἑζήσουν πολὺ πρὸ τῆς ἑορτῆς τὴν ἀδειαν νὰ μετάσχωσι τοῦ ἀγῶνος, **ἥτουν χορόν**, ἐπισυνάπτοντες καὶ τὰς τετραλογίας των. Ἐκ τούτων δ ἄρχων ἑξέλεγε τρεῖς τετραλογίας, τὰς κατὰ τὴν γνώμην του ἀρίστας, καὶ εἰς τοὺς ποιητὰς αὐτῶν παρεῖχε τὴν ἀδειαν, **ἔδιδον χορόν**. Πρὸς τοῦτο ἐκλήθρου τοὺς τρεῖς χορηγοὺς ἐκ τῶν πλουσιωτάτων Ἀθηναίων, τοὺς δοποίους ἀμα ἀναλαβὼν τὴν ἀρχὴν εἶχεν ἑκλέξει, καὶ δι πρῶτος λαχὼν ἑξέλεγεν ἕνα τῶν τριῶν τραγικῶν, διν εἶχον ἐγκριθῆ αἱ τετραλογίαι, διεύτερος τὸν ἑτερον ἐκ τῶν λοιπῶν δύο καὶ δι τρίτος ἐλάμβανε τὸν ἐναπομείνοντα. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον προσελαμβάνοντο καὶ οἱ αὐληταί, εἰς δι' ἑκαστον ποιητὴν, καὶ οἱ ὑποκριταί ἀλλὰ καὶ οἱ ποιηταὶ μετ' ἀμοιβαίναν συναίνεσιν ἥδυναντο νὰ προσλάβωσιν ὑποκριτὰς κατὰ τὴν ἰδίαν των ἐκλογήν.

"Ηδη δ χορηγὸς συνεννοούμενος μετὰ τοῦ ποιητοῦ ἔσπευδε νὰ συγκροτήσῃ τὸν χορὸν ἐκ πολιτῶν καὶ νὰ μισθώσῃ κατάλληλον χώρον, τὸ **χορηγεῖον**, πρὸς ἀσκησιν τοῦ χοροῦ, δαπανῶν διὰ τὴν διατροφὴν τῶν χορευτῶν κατὰ τὴν περίοδον τῶν ἀσκήσεων καὶ τῆς διδασκαλίας, διὰ μισθὸν αὐτῶν καὶ τοῦ αὐλητοῦ καὶ τοῦ **χοροδιδασκάλου**, ἐὰν δ ποιητὴς αὐτὸς ἐκωλύετο εἰς τοῦτο, καὶ διὰ τὴν σκευὴν τοῦ χοροῦ, καὶ ἵσως καὶ τῶν ὑποκριτῶν, καὶ διὰ τὰ σκηνικά. Ο χορός, διτις ἀρχῆθεν ἀπετελεῖτο ἐκ 50 ἀνδρῶν, κατενέμετο εἰς 4 τμῆματα κατὰ τὰ 4 τῆς τετραλογίας δράματα, ἑκαστον ἐκ 12 χορευτῶν. Ἄλλ' ἐπειδὴ οὕτως ἡ δαπάνη τοῦ χορηγοῦ θὰ ἦτο ὑπερβολική, ὑπέθεσάν τινες ὅτι οἱ χορευταὶ περιωρίσθησαν ἐν ὅλῳ εἰς 12 μόνον καὶ διὰ τὰ 4 δράματα, ἀπὸ Σοφοκλέους γενόμενοι 15, ἢ ὅτι χορευταὶ τινες, οἱ καλλιφωνότεροι καὶ δεξιώτεροι περὶ τὴν δρχησιν, ἔχοντα πιμοποιοῦντο καὶ εἰς τὰ 4 δράματα. Τὸν χορὸν καὶ τοὺς ὑποκριτὰς ἐδίδασκεν διδίοις δι ποιητῆς, καλούμενος διὰ τοῦτο **διδάσκαλος**, διποτες καὶ ἡ πρᾶξις **διδασκαλία**, καὶ τραγῳδοδιδασκαλος (καὶ **κωμῳδοδιδασκαλος**), κατανέμων τὰ διάφορα πρόσωπα τοῦ ἔργου εἰς τοὺς ὑποκριτάς, καθοδίζων περιβολήν, προσωπεῖον, διακόσμησιν, μιμικὴν καὶ ἀπαγγελίαν καὶ πᾶσαν λεπτομέρειαν ἀφορῶσαν τὴν διδασκαλίαν, μελοποιῶν ἄμα τὰ χορικὰ

καὶ τὰ ἄλλα λυρικὰ τῆς τετραλογίας, διαγράφων τὰ σχήματα τῆς ὁρ-
χήσεως τῶν χορευτῶν καὶ, ὅπως ὕστερον ὁ Σαιξηρός καὶ ὁ Μολιέρος,
ῶν καὶ πρωταγωνιστὴς ἐν τῇ τετραλογίᾳ του μέχρι Σοφοκλέους,
ὅστις δι’ ἀδυναμίαν τῆς φωνῆς ἀπέσχε τούτου, προσλαμβάνων ἔξω-
θεν πρωταγωνιστήν. Οὕτως ὁ ποιητὴς ἦτο ὁ *régisseur*, ὁ ἐπιμε-
λούμενος τῆς σκηνοθεσίας καὶ τῆς ὅλης καλλιτεχνικῆς διεξαγωγῆς
τῆς παραστάσεως.

Τέλος ἐν τῷ φρείῳ (τοῦ Περικλέους) ἐγίνετο τῇ 8. τοῦ Ἐλαφη-
βολιῶνος ὁ *προάγων*, καθ’ ὃν ποιηταῖς, χορηγοῖς καὶ ὑποχρεταὶ
ἐστεφανωμένοι, ἀλλ’ ἀνευ προσωπείου καὶ τῆς ἀλλης σκευῆς, ἐν ἑορ-
τασίμῳ περιβολῇ, παρουσίαζον ἑαυτοὺς εἰς τὸ κοινόν, ἀνακοινοῦν-
τες τὸ θεατρικὸν πρόγραμμα· ὅθεν ὁ προάγων ἦτο προγραμματικὴ
προεπιδειξις καὶ διαφήμισις (ἀντὶ τῶν σημερινῶν ἐντύπων προ-
γραμμάτων), κεντρίζουσα ἵσχυρῶς τὴν προσδοκίαν τοῦ φιλοθεάμο-
νος κοινοῦ. Κατ’ ἄλλους ὁ προάγων ἦτο ἡ τελευταία γενικὴ δοκιμή,
ἄλλα τότε ὁ εἰς ταύτην διατιθέμενος χρόνος θὰ ἦτο ἀνεπαρκής.

Ἐπίσης ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ ἀγῶνος ἡ βουλὴ τῶν πεντακο-
σίων μετὰ τῶν χορηγῶν κατήστιζε κατάλογον περιέχοντα τὰ ὄνό-
ματα ἑκείνων τῶν Ἀθηναίων, ὅσοι ἐκρίνοντο κατάλληλοι διὰ τὴν
κρίσιν τῶν ἀγωνιζομένων ἔργων, ἐκαστον ὅνομα ἐγράφετο ἐπὶ ἰδίου
πινακίου, τὰ πινάκια ἐρρίπτοντο κατὰ φυλὰς εἰς δέκα ὑδρίας, αἵτι-
νες σφραγιζόμεναι ἀπετίθεντο ἐν τῷ ὀπισθοδόιῳ τοῦ Ηαρθενῶνος,
ὅπου ἐψυλάσσοντο μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀγῶνος.

Ο ἀγών. Ἀφ’ οὐ ἥδη τὰ πάντα ἥσαν ἔτοιμα, προσεκομίζοντο
τὴν πρώτην τῆς πρώτης ἡμέρας τῶν δραματικῶν διδασκαλιῶν εἰς
τὸ θέατρον αἱ 10 ὑδρίαι καὶ ἐκληροῦντο δέκα κριταὶ τῶν ἀγώνων,
ἐξαγορμένου ἐξ ἐκάστης ὑδρίας ἐνὸς πινακίου, οἵτινες, ἀφ’ οὐ ὀρκί-
ζοντο ἐνώπιον τοῦ ἀρχοντος ὅτι θὰ κρίνωσι κατὰ συνείδησιν, κα-
τελάμβανον τὰς θέσεις των ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ οὕτως ἤρχιζεν ἥδη
ὁ ἀγών, διδασκομένων ἐν τοῖς κλασσικοῖς χρόνοις κατὰ τὰς προμε-
σημβρινὰς ὡρας τῶν τριῶν τετραλογιῶν ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς
ἡμέρας, τὰς τελευταίας τῶν μεγάλων Διονυσίων, μίαν δι’
ἔκαστον τραγικόν, ἐν φ κατὰ τὰς μεταμεσημβρινὰς ὡρας ἐδι-
δάσκοντο τρεῖς κωμῳδίαι τριῶν κωμικῶν ποιητῶν, μία καθ’
ἔκαστην ἡμέραν, τῆς σειρᾶς τῆς προτεραιότητος τῶν ποιητῶν
καθοριζομένης διὰ κλήρου. Ἡ διδασκαλία ἤρχετο ἀπὸ τοῦ ὅρθρου,
ὅπως πᾶσαι αἱ ἐργασίαι ἐν Ἀθήναις, τὸ σύνθημα δὲ ἔδιδεν ὁ κή-
ρυξ καλῶν καὶ ἐντολὴν τοῦ ἀρχοντος τὸν ποιητὴν τῆς ἡμέρας:

Σοφόκλεις (π. χ.), είσαγε τὸν χορόν τὴν διδασκαλίαν τῶν ἔργων του παρηκολούθει ὁ ποιητής παραμένων ἐντὸς τῆς σκηνῆς.

Τὸ θέατρον ἐνωρίτατα ἥδη είχε πληρωθῆ θεατῶν, διότι καὶ ἀρχὰς ἡ εἰσοδος ἦτο ἐλευθέρα· οἱ θεαταὶ ἐν ἕορτασίμῳ περιβολῇ καὶ ἐστεφανωμένοι, φέροντες ἔκαστος τρόφιμα καὶ προσκεφάλαιον διὰ τὸ ἀνετώτερον κάθισμα, συνέρρεον πανταχόθεν, οὐ μόνον πολῖται, ἀλλὰ καὶ μέτοικοι καὶ οἱ πολυπληθεῖς ἐν Ἀθήναις ἔνοι, πιθανῶς δὲ καὶ γυναικες. Κατόπιν ὅμως πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως καὶ πρὸς ἀποφυγὴν διαπληκτισμῶν διὰ τὴν κατάληψιν τῶν καλυτέρων θέσεων ὥρισθη εἰσιτήριον, τὸ σύμβολον, Πίν. Ε' Η', κατ' ἀτομον 2 διβολῶν δι' ἐκάστην ἡμέραν, ἥτοι μιᾶς δεκαχρῆς (160 περίπου σημερινῶν δραχμῶν) διὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας. Ἀλλ' αἱ πρῶται σειραὶ ἥσαν προωρισμέναι δι' ἀνδρας διακεκριμένους καὶ διὰ τοὺς ἐπισήμους (προεδρία) καὶ διὰ τοὺς κριτάς, ἵσως δὲ καὶ διὰ τοὺς ἀγοράζοντας εἰσιτήρια διακεκριμένης θέσεως. Ἡ εἴσπραξις τοῦ τιμήματος τῶν εἰσιτηρίων ἀνετίθετο ὑπὸ τῆς πολιτείας εἰς ἰδίους ἐργολήπτας, τοὺς θεατρώνας, οἵτινες ὑπεκρεοῦντο νὰ καταβάλλωσι ποσόν τι τῶν εἰσπράξεων εἰς τὸ δημόσιον ταμείον, νὰ ἐπιμελῶνται τῆς καλῆς συντηρήσεως τοῦ θεάτρου καὶ τῶν σκευῶν του (ἵσως δὲ καὶ νὰ παρασκευάζωσι τὰ σκηνικὰ καὶ τὴν σκευὴν τῶν ὑποχριτῶν, Ιδ. ἀνωτ. ἐν σ. 12), καὶ νὰ ἀμείβωσι τοὺς ὑπηρέτας τοῦ θεάτρου πλὴν τῶν δαρβδούχων, ὑπαλλήλων ἐπὶ τῆς ἐν τῷ θεάτρῳ εὐκοσμίας, διατελούντων ὑπὸ τὸν ἄρχοντα καὶ ἀμειβομένων ὑπὸ τῆς πολιτείας. Ἀλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν πολιτῶν διὰ πενίαν ἥδυνάτουν νὰ ἔξευρωσι τὸ ἀντίτιμον τῶν εἰσιτηρίων, ἔθεωρήθη δὲ ἀπρεπὲς ὁ κυριαρχὸς δῆμος νὰ στερηται τῆς ὑψηλῆς ταύτης ἀπολαύσεως, ἥν παρεῖχεν αὐτὴ ἡ πολιτεία, ἔθεσπίσθη, δγνωστὸν ἀκριβῶς πότε, νὰ παρέ/εται ἐκ τοῦ δημόσιου ταμείου εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς πολίτας τὸ ἀντίτιμον τῶν εἰσιτηρίων καὶ τὰ χρήματα ταῦτα ὀνομάσθησαν θεωρικά.

Οἱ θεαταὶ μὲ τὴν λεπτὴν αἰσθητικὴν των παρηκολούθουν τὰς διδασκαλίας μετὰ μεγίστου διαφέροντος, ἔτοιμοι νὰ γειροκροτοῦν, νὰ ποδοκροτοῦν, νὰ συρίτουν, ἐπευφημοῦντες ὥρατα διδάγματα (αὗθις!) καὶ ἀποδοκιμάζοντες ἀγρίως ἀνήμικα ἢ ἀνελεύθερα κηρύγματα, καθηλωμένοι ἐπὶ τρεῖς ὅλας ἡμέρας εἰς τὴν θέσιν των, καὶ μόνον διὰ τῶν ποικίλων ἐδεσμάτων, τὰ ὅποια είχον κομίσει οἴκοθεν, κατευνάζοντες τὴν πενίαν των κατὰ τὰ ἐνδιάμεσα μεταξὺ τῶν τραγῳδιῶν διαλείμματα, δτε ἵσως ἀντικαθίσταντο, ἐὰν ὑπῆρχεν

ἀνάγκη, καὶ τὰ σκηνικὰ κατὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐφεξῆς τραγῳδίας· διότι ὁ τραγικὸς ἥτο ἐλεύθερος ἢ νὰ λάβῃ τὰς ὑποθέσεις τῶν ἔργων του ἐκ τοῦ αὐτοῦ μύθου, ὅτε ἡ τετραλογία του εἶχεν ἐσωτερικὴν συνοχὴν ὑποθέσεως (πρβλ. τὴν Ὁρεστειαν τοῦ Αἰσχύλου, τὴν Τηλέφειαν τοῦ Σοφοκλέους κ.λ.π.), ἢ ἐκ διαιρόρων μύθων, ὅπερ καὶ ἐπεκράτησεν ὕστερον· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἥτο δυνατὸν ἡ σκηνογραφία τῶν τριῶν τραγῳδιῶν νὰ εἴναι διάφορος, ώς ἐν τῇ Ὁρεστείᾳ τοῦ Αἰσχύλου. Ἐπίσης καταπλήσσουσα ἥτο ἡ καρτερία χορευτῶν καὶ ὑποκριτῶν ὑπὸ τὸ ἄχθος τῆς σκευῆς, τῆς ἀπομνημονεύσεως πολλῆς ὕλης ἀνευ ὑποβολέως, τῆς ἀπαγγελίας, τῆς ὑποκρίσεως, τῶν ἀσμάτων καὶ τῆς πολυδαιδάλου δρχῆσεως, ὅπως καταπληκτικὸς ἥτο καὶ ὁ ἀδηλος τοῦ τραγικοῦ, ὅστις ἥτο ἄμα ὁ ποιητής, ὁ μουσουργός, ὁ ουνθέτης τῶν ποικίλων σχημάτων τῆς δρχῆσεως, ὁ διδάσκαλος πάντων τούτων, (ὑποκριτὴς καὶ) σκηνοθέτης.

Ικρέσις. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἀγῶνος ἔκαστος τῶν δέκα κριτῶν ἀνέγραφεν εὐθὺς ἐν πινακίῳ τὰ ὀνόματα τῶν ἀγωνισθέντων ποιητῶν κατὰ τὴν σειρὰν τῆς ἐπιτυχίας των, ἥτις κατὰ τὴν προσωπικήν του γνώμην ἥτο ούμφωνος πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν διδαχθέντων ἔργων, εὐθὺς δὲ μετὰ τοῦτο ἐκληροῦντο ὑπὸ τοῦ ἀρχοντος ἐκ τῶν 10 κριτῶν πέντε, οἵτινες κατὰ τὰς ἐν τῷ πινακίῳ προσωπικάς των κρίσεις ἀπεφαίνοντο εὐθὺς δριστικῶς περὶ τῆς σειρᾶς τῆς ἐπιτυχίας τῶν ποιητῶν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ἀνεκοινοῦτο διὰ κήρυκος. Καὶ οἱ τρεῖς ἀγωνισθέντες ποιηταὶ ἐλάμβανον παρὰ τῆς πολιτείας ἀμοιβᾶς ἀναλόγους πρὸς τὴν σειρὰν τῆς ἐπιτυχίας των, ἀλλὰ νικητὴς ἐθεωρεῖτο ὁ τυχών τῶν πρωτείων. Οὗτος ἐλάμβανε παρὰ τῆς πολιτείας πανηγυρικῶς ἐν τῇ δρχῇστρᾳ στέφανον κισσοῦ καὶ χορηματικὸν ποσὸν ποικίλλον κατὰ τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς πολιτείας. Ἐπίσης μεγάλων ἀμοιβῶν ἐτύγχανον παρὰ τῆς πολιτείας καὶ οἱ εὐδοκιμήσαντες ὑποκριταὶ καὶ μάλιστα οἱ πρωταγωνισταί. Ὁ χορηγός, ὅστις ἥτο πρόσωπον ιερόν, φέρων κατὰ τὰς ἕορτὰς στέφανον καὶ πορφύραν, ἐὰν ἐνίκα ὁ ποιητής του, ἐλάμβανε καὶ αὐτὸς στέφανον, ἀπηθανάτιζε τὴν γίκην του δι' ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς ἢ καὶ ἄλλων ἀναθημάτων, ἀναφερομένων εἰς τὴν σκηνήν, καὶ ἕορτάζων τὰ ἐπινίκια παρέθετε δεῖπνον εἰς τοὺς χορευτάς, ὅπως ὁ ποιητὴς εἰς πάντας τοὺς συνεργάτας του ἢ καὶ εἰς φίλους του, ως τὸ συμπόσιον, εἰς ὁ ἀναφέρεται ὁ διμώνυμος Πλατωνικὸς διάλογος, ἐνίστε δὲ καὶ ἄλλα δῶρα παρεῖχεν εἰς πάντας τοὺς

πολίτας (οἶνον κλπ.). Αἱ δαπάναι τοῦ χορηγοῦ θὰ ἡσαν μεγάλαι, καὶ μάλιστα ἐὰν ἦτο ἐλευθέριος καὶ φιλότιμος· ἀναφέρεται χορηγὸς δαπανήσας ἥμισου τάλαντον (480 περίπου χιλιάδας σημερινῶν δραχμῶν). Ἀλλὰ καὶ δ ἄρχων ἐκράτει πρωτόκολλον τῶν διδασκαλιῶν, ἐπιγραφάς, διδασκαλίας καὶ αὐτὰς καλουμένας, φερούσας τοὺς τίτλους τῶν δραμάτων, τὰ δύνοματα τῶν ποιητῶν, χορηγῶν καὶ πρωταγωνιστῶν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κρίσεως, ἀποκειμένας ἐν τῷ δημοσίῳ ἀρχείῳ.

³ Ατυχῶς οὕδε τότε ἔλειπον οἱ ἐγκάθετοι (claqueurs), προκαλοῦντες τεχνητὰς ἐπιδοκιμασίας ἢ ἀποδοκιμασίας, καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις ἡ κρίσις προσεβάλλετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἵτις συνήρχετο εὐθὺς μετὰ τὰς ἁρπάζεις, ἵνα κρίνῃ περὶ τῆς διεξαγωγῆς αὐτῶν, ὃς ἀποτέλεσμα τοιούτων τεχνητῶν θορυβωδῶν ἐκδηλώσεων ἢ δωροδοκίας τῶν κριτῶν.

Ε.' ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

Ι. Νέννησες. Ὁ Εὔριπίδης ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀθηγαίου Μνησαρχίδου καὶ τῆς Κλειτοῦς, γεννηθεὶς βραχὺ πρὸ τῆς ἐν Σάλαμῖνι ναυμαχίας, πιθανῶς ἐν Σαλαμῖνι ἐν κτήματι τοῦ πατρός του, δστις ἦτο ἐπιφανῆς καὶ πλούσιος γεωκτήμιον ἐκ τοῦ δήμου τῶν Φλιέων.

ΙΙ. Παέδευσες. Ἐν τῇ νεανικῇ ἡλικίᾳ ἔτυχεν ἐπιμελοῦς ἀνατροφῆς καὶ παιδεύσεως, εὐδοκιμῶν καὶ εἰς τὴν μουσικὴν καὶ εἰς τὴν γυμναστικὴν, καὶ διὰ τοῦτο μετεῖχε τῶν ἱερῶν τῆς πατρίδος ὡς ὀρχηστῆς καὶ πυρφόρος καὶ διεκρίθη ὡς παλαιστῆς καὶ πυγμάχος. Ἀλλ' ἔνωρὶς φαίνεται ὅτι ἀπεκάρησε τῶν ἀθλητικῶν διατοιβῶν. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ζωγραφικὴν ἐπεδείκνυνε ἔξαιρετικὸν τάλαντον καὶ ἡ σοφιστικὴ κίνησις καὶ ἀναγέννησις εὔρεν ἐν τῷ Εὔριπίδῃ ἐνα τῶν ἐγκρίτων θαυμαστῶν της. Τὸ στάδιον ὅμως, ὅπερ κυρίως εἴλκυεν αὐτὸν καὶ ἀπέβη τὸ κύριον πεδίον τῆς δημιουργικῆς αὐτοῦ ἴκανότητος, ἦτο τὸ δραματικὸν καὶ δὴ τὸ τῆς τραγῳδίας.

ΙΙΙ. Εύριπεῖδης ὡς τραγικός. Τὸ ἔτος 455 π.Χ., καθ' ὃ ἀπέθανεν ὁ Αἰσχύλος, κατῆλθε τὸ πρῶτον εἰς τὴν ὁρχήστραν διὰ τῶν Πελιάδων του, ἀλλ' ἔτυχε τῶν τριτείων. Ἀλλὰ καὶ παρὰ τὴν ἀποτυχίαν του ταύτην παρέμεινε πιστὸς εἰς τὴν σκηνὴν διὰ παντὸς τοῦ βίου του ἐπὶ μίαν ὅλην πεντηκονταετίαν, ποιήσας 23 τετραλογίας ἢ 92 δράματα, ἐξ ὧν ἐσώθησαν εἰς ἡμᾶς 19, ὧν ἐν σατυρι-

κόν, δὲ Κύκλωψ. Ἐνεκα τῶν σοφιστικῶν γνωμῶν καὶ θεωριῶν, ὃς ἀφθόνως κατέσπειρεν εἰς τὰς τραγῳδίας του, ἐκέρδισε τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν εὔνοιαν τῆς νεωτεριστικῆς καὶ φιλοδόξου νεολαίας, ἵτις ἐν τῷ Εὑριπίδῃ ἔβλεπεν ἔνα τῶν ἡγετῶν καὶ στυλοβατῶν τῆς ἐκπαιδευτικῆς μεταρρυθμίσεως. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἔηγέρθησαν καὶ ἀντοῦ τὰ συντηρητικὰ στοιχεῖα καὶ δὴ ἡ κωμῳδία προεξάρχοντος τοῦ Ἀριστοφάνους, ὅστις ἀνηλεῶς ἔσκωπτεν αὐτὸν ἐν πάσῃ εὐκαιρίᾳ, καὶ διὰ τοῦτο πλειστάκις ὁ Εὑριπίδης ἔλαβε πικρὰν πεῖραν τῶν πρὸς αὐτὸν διαθέσεων τοῦ κοινοῦ, μόλις πεντάκις ἀξιωθῆσε τῶν πρωτείων.

• Ο Εὐριπέδης ὡς ἄνθρωπος. α') "Ως Οἰκογενειάρχης. Ὁ ποιητὴς ἐνυμφεύθη τὴν Μελιτώ, ἥξεν δὲ ἀπέκτησε τρεῖς υἱούς, τὸν Μνησαρχίδην, γενόμενον ἐμπορον, τὸν Μνησίλοχον ὑποκριτὴν καὶ τὸν Εὐριπίδην, διδάξαντα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς τὰ ὑπὸ αὐτοῦ καταλειφθέντα ἔργα, τὰ δύονα δὲν εἶχε προλάβει νάναβιβάσῃ ἐπὶ τὴν σκηνήν. Ἀλλ' ἡ κωμῳδία ὑστερον καὶ οἱ μεταγενέστεροι αἵματηρῶς διέσυραν καὶ κατεβοϊθόρόωσαν καὶ τὸν οἰκογενειακὸν βίον τοῦ ποιητοῦ καὶ αὐτοὺς τοὺς γονεῖς του καὶ ἔθόλωσαν πολὺ τὴν οἰκογενειακήν του ἀτμόσφαιραν. Ἐπλάσθη διτεῦρη δύο γυναικας, διτεῦρη ἀμφοτέρων πικρὸν πεῖραν ἔλαβε καὶ ἐντεῦθεν ἀπέβη μισογύνης δὲ ἀνήρ, ὅστις ἔζει μὲν ἔκδηλων προκατάληψιν κατὰ τῶν γυναικῶν καὶ πολλὰ εἴπε τὰ κακὰ κατ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἀγαθὰ καὶ ἀριστούς τύπους αὐτῶν ἔπλασε. Ὁ Ἀριστοφάνης, ὅστις πάντοτε ὡς μολοσσὸς ἔπιλαμβάνεται αὐτοῦ, καὶ κωμῳδίαν ὅλην ἔποιήσεις, τὰς Θεσμοφοριαζούσας, ἐν αἷς αἱ Ἀτθίδες συνωμοτοῦσι κατὰ τοῦ ποιητοῦ διὰ τὸ πρὸς αὐτὰς μῖσος του.

β') "Ως πολίτης. Ὁ Εὑριπίδης ἀνδρωθεὶς εὗρεν ἔτοιμον τὸ μεγαλεῖον τῶν Ἀθηνῶν. Δὲν ηὐτύχησε νὰ προσφέρῃ τοὺς βραχίονάς του εἰς τὴν πατρίδα κατὰ τοὺς μεγίστους ἔθνικοὺς κινδύνους ὡς δὲ Αἰσχύλος καὶ δὲν εἶδεν ὡς δὲ Σοφοκλῆς μικρὸς παῖς τὴν πατρίδα του ἐγειρομένην ἐκ τῶν ἐρειπίων καὶ τῆς τέφρας καὶ ἴδρυουσαν διὰ τῆς ἀρετῆς τῶν πολιτῶν τὸ ὑπερφυὲς θαλάσσιον κράτος της. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς δύο πρεσβυτέρους μεγάλους συναδέλφους του ἀπέκει τῆς ἐνεργοῦ πολιτικῆς καὶ ἵσταται μακρὸν τῆς πολιτικῆς τύρβης, δόποθεν ὅμως ἡδύνατο νὰ βλέπῃ διαυγέστερον καὶ κοίνην ὁρθότερον τὰ διαδραματιζόμενα ἐν τῇ πολιτικῇ κονίστρᾳ. Ἐντεῦθεν ἐν ταῖς τραγῳδίαις αὐτοῦ ἐμφανίζει ζωηρὸν τὸ ἐνδιαφέρον περὶ τῶν πολιτικῶν ζητημάτων τῆς ἡμέρας· τὰ δράματα αὐτοῦ γέμουσι

πολιτικῶν γνωμῶν ἢ διδαγμάτων ἢ ὑπαινιγμῶν, ἀναφερομένων εἰς διάφορα πολιτικὰ γεγονότα ἢ πρόσωπα, καὶ μάλιστα ἀπὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οὐδεμίαν παραλείπει εὐκαιρίαν νὰ ἔγκωμιάζῃ μὲν τὴν πατρίδα, νὰ προσβάλλῃ δὲ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῆς.

γ') *Ως διαροούμενος.* Ο Εὐριπίδης ἀπέκων τῆς πολιτικῆς ἀπεσύρετο εἰς σπῆλαιον ἐν Σαλαμῖνι, ὅπερ αὐτὸς εἶχε κατασκευάσει, ἔχον ἔξοδον πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκεῖ ἐν τῇ ἀποκόσμῳ μονώσει ἔγραψε τὰς τραγῳδίας αὐτοῦ ἢ παρεδίδετο εἰς μακρὰς καὶ βαθείας μελέτας, ἀπλήστως μελετῶν πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ γράφαντας ποιητὰς καὶ συγγράφεις, διότι φαίνεται ὅτι καὶ βιβλιοθήκην ἔκεκτή το. Οσάκις δὲ διέτριψεν ἐν Ἀθήναις, ἀπέφευγε μὲν τὸν ὄχλον, ἀλλ' ὅμως ἔμελέτα διὰ βλέμματος ἐταστικοῦ τὸν ἀνθρωπὸν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν μεθ' δλων τῆς τῶν ἀρετῶν καὶ ἀδυναμιῶν. *Ἐξαιρετικῶς ἀνεστρέφετο λογίους, τὸν φιλόσοφον Ἀναξαγόραν καὶ τὸν Πρωταγόραν καὶ ἄλλους σοφιστάς, φοιτῶν εἰς τὰς διδασκαλίας καὶ ἐπιδείξεις αὐτῶν καὶ μελετῶν τὰ συγγράμματά των.* Εν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ποιητοῦ λέγεται ὅτι δὲ Πρωταγόρας ἀνέγνω τὸ πολύκροτον ἔφορον αὐτοῦ *Περὶ θεῶν*. Εἶχε δὲ τόσον ἐμβαθύνεις εἰς πάντα τὰ προβλήματα περὶ θείων καὶ ἀνθρωπίνων, ὥστε εἶχεν ίδιαν περὶ ἑκάστου γνώμην. *Ἐνθερμος δ' ὁν θιασώτης τοῦ δροθοῦ λόγου καὶ καταφρονητῆς τῆς παραδεδομένης πίστεως συνετέλεσε πολὺ εἰς τὴν διάδοσιν καὶ παγίωσιν τῆς ἀναγεννήσεως διὰ τῶν τραγῳδῶν αὐτοῦ, στίτινες γέμουσι φιλοσοφικῶν διδαγμάτων.* *Ἐντεῦθεν ἐπωνομάσθη σκηνικὸς φιλόσοφος καὶ προεκάλεσε τὴν μῆνιν τῆς κωμῳδίας, ἥτις καὶ τὸν Σωκράτην καὶ τοὺς σοφιστὰς εἶχεν ἀναβιβάσει ἐπὶ τῆς σκηνῆς.*

Θάγκατος τοῦ ποιητοῦ. Ποιὸν ἔμελλε νὰ εἶναι τὸ τέλος τοιούτου ἀνδρὸς ἐν πόλει, οἵτινες αἱ Ἀθῆναι, εἶναι φανερόν. Ἀφ' οὗ ἐπὶ πέντε δεκάδας ἐτῶν ἀπεδοκιμάσθη μᾶλλον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἡ ἐπεδοκιμάσθη καὶ τὰ μέγιστα ἀπησχόλησεν αὐτοὺς διὰ τῶν νεωτερισμῶν τούς, βαρυνθεὶς τέλος τὰ ἀνηλεῇ τῆς κωμῳδίας σκώμματα καὶ τὴν δυσμένειαν τοῦ κοινοῦ, ἥναγκάσθη, ὅπως δὲ Αἰσχύλος καὶ ἄλλοι μεγάλοι ἄνδρες, νὰ καταλίπῃ τῷ 408 π. Χ. ὑπερεβδομηκοντούτης τὴν πάτριον πόλιν, ἀποδεκθεὶς πρόσκλησιν τοῦ φιλομούσου βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀρχελάου, δοτις ὀνειροπολῶν νὰ καταστήσῃ τὴν καθέδραν αὐτοῦ Πέλλαν ἔστιαν τῶν Μουσῶν μετεκάλει ἐκεῖ τὰ ἐπίλεκτα πνεύματα τῆς Ἑλλάδος. Ἐκεῖ δὲ Εὐριπίδης ἐδί-

δασκε τὰ ἔργα του εἰς ἄιδον τιμώμενος, πρὸς τιμὴν δὲ τοῦ βασιλέως προστάτου του ἐποίησε τὸν Ἀρχέλαον, τραγῳδίαν, ἐν ᾧ ἐνεκουμίαζε τὸν βασιλέα ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ ἀρχηγέτου τῆς Μακεδονικῆς δυναστείας. Ἀλλὰ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 406 π. Χ. πρὸ τῶν μεγάλων Διονυσίων ἀπέθανε παρὰ τὴν Ἀμφίπολιν, σπαραγκθεὶς, ώς λέγεται, ἐν θήρᾳ ὑπὸ τῶν κυνῶν τοῦ βασιλέως. Ἐκεῖ που ὑπῆρχε καὶ ὁ τάφος του, ὃν ἐπεσκέπτοντο οἱ θαυμασταί του.

Ο Εὐριπίδης μετὰ Θύντων. Ὁ Εὐριπίδης ἀπεοχόμενος ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου καὶ τοῦ κόσμου τούτου κατέλιπεν ὅπισθινέν του βαθέα τὰ ἔργη τῆς διαβάσεώς του. Ἐν Ἀθήναις δὲ θάνατός του ἐδημιούργησε μέγα κενόν, διότι μετὰ τοῦ Εὐριπίδου (ὁ Σοφοκλῆς ἦτο βαθύγηρος) συναπέθησκε καὶ ἡ δημιουργικὴ δύναμις τῆς ἑλλην. τραγῳδίας. Ἐντεῦθεν ἡ φήμη τοῦ θανάτου του συνεκίνησε βαθύτατα τοὺς Ἀθηναίους, οἵ διοῖοι, ἀφ' οὗ μάτην ἔζητησαν νάνακομίσωσι τὰ δστᾶ αὐτοῦ εἰς τὴν πάτριον γῆν, ἥγειραν κενοτάφιον ἐπιγράφαντες δωραῖον ἐπίγραμμα. Ὁ Σοφοκλῆς μαθὼν τὸν θάνατον τοῦ ἀντιπάλου αὐτὸς μὲν κατὰ τὸν προάγωνα τῶν μεγάλων Διονυσίων τοῦ 406 προσῆλθε περιβεβλημένος πένθιμον περιβολήν, τοὺς δὲ χορευτὰς εἰσήγαγεν ἀστεφανώτους. Ὁ δεύτερος υἱός του Μηνησίλοχος ἦτο ὑποκριτής, δὲ δὲ γεώτατος Εὐριπίδης ἐδίδαξε τὰ ὑπὸ τοῦ πατρὸς καταλειφθέντα τελευταῖά του ἔργα, Ἰηγένειαν ἐν Αὐλίδι, Ἀλκμέωνα ἐν Κορίνθῳ καὶ Βάκχας. Ὅστερον ἡ πόλις τῇ προτάσει τοῦ ὁγήτορος Λυκούργου ἔστησεν ἐν τῷ θεάτρῳ χαλκοῦς ἀνδριάντας τῶν τριῶν μεγάλων τραγικῶν καὶ ἔξεδωκεν ἐπισήμιας τὰς τραγῳδίας αὐτῶν.

Ο Εὐριπίδης ἔξειται μήθη δεόντως ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους, ὅστις καὶ τραγικώτατον αὐτὸν ἀπεκάλεσε, προεκάλεσε τὸν ἐνθουσιώδη θαυμασμὸν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ τῆς νέας κωμῳδίας, οἵ φιλόσοφοι μεγάλως ἐτίμησαν αὐτόν, οἵ μεγάλοι ὑποκριταὶ ἐκ τῶν τραγῳδιῶν αὐτοῦ μάλιστα ἀπήγγελλον ἀποσπάσματα πρὸς ἐπίδειξιν τῆς ἴδιας τέχνης· αἱ Ἀνθολογίαι γέμουσι τῶν γνωμῶν αὐτοῦ καὶ οὐδεὶς ἄλλος ποιητὴς ἐπέδρασε τόσον ἐπὶ τὰς πλαστικὰς τέχνας καὶ μάλιστα τὴν γλυπτικὴν καὶ τὴν γραφικὴν, αἴτινες ἐλάμβανον τὰ θέματα αὐτῶν κατὰ προτίμησιν ἐκ σκηνῶν τῶν τραγῳδιῶν τοῦ Εὐριπίδου. Αἱ τραγῳδίαι αὐτοῦ ἐπὶ μακρότατον ἀναπαρίσταντο ἐν τοῖς θεάτροις πασῶν τῶν Ἑλλην. πόλεων καὶ πανταχοῦ ἰδρύοντο πρὸς τιμὴν αὐτοῦ προτομαὶ καὶ ἔρμαῖ καὶ ἀνδριάντες, ὃν πολλοὶ ἐσώθησαν εἰς ἡμᾶς, Πίν. Α', καὶ δὲ θαυμασμὸς οὗτος διεδόθη ἀπὸ

τῶν Ἑλλήνων καὶ εἰς τοὺς Ῥωμαίους, διὸ οἱ διακεκριμένοι ποιηταὶ αὐτὸν κυρίως ἐμιμοῦντο, καὶ ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων διὰ τῆς Ἀναγεννήσεως καὶ εἰς τοὺς λογίους τῶν νεωτέρων χρόνων, οἵτινες πρὸς τὸν Εὑριπίδην πρώτον ἐστράφησαν πρὸ τοῦ Αἰσχύλου καὶ τοῦ Σοφοκλέους. Διὰ τοῦτο τοῦ Εὑριπίδου ἐσώθησαν πλείονες τραγῳδίαι καὶ τὰ ἀποστάσματα τῶν τραγῳδιῶν αὐτοῦ διαρκῶς πληθύνονται διὰ τῶν ἔκλαστοτε ἐν Αἴγυπτῳ ἀνακαλυπτομένων παπύρων. Οὗτο μετὰ θάνατον ἀποκαθίσταται ἡ τιμὴ τούς. Διὰ τί τόσον καὶ διεσύρθη καὶ ἔξετιμηθηθῇ ὅταν ἰδωμεν ἐν μέρει καὶ ἐκ τῆς Ἰφιγενείας ἐν Αὖλίδι, εἰς τὴν ἔρμηνείαν τῆς ὁποίας εἰσερχόμεθα. Ἡ τραγῳδία κατελείφθη ἀτυχῶς ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ἀτελῆς.

Χαρακτηρισμός. Είκον - Φυσιογνωμία Πίν. Α' 1.

ΣΤ'. ΤΑ ΠΡΟ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

Ἐν φόρτοις καὶ διστρατὸς τῶν Ἑλλήνων ἦτο συγκεντρωμένος ἐν Αὐλίδι τῆς Βοιωτίας, ἔτοιμος νάποπλεύση ἐπὶ τὴν Τροίαν πρὸς ἵκανοποίησιν τοῦ Μενελάου καὶ τῆς ὑβρισθείσης πατρίδος, ἡ θεὰ Ἀρτεμις, μηνίουσα κατὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος, χρατεῖ δι' ἐνατίων ἀνέμων πάντας καθηλωμένους ἔκει. Ὁ μάντις Κάλχας ἐδωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀρχιστρατήγου δηλοῦ ἐνώπιον καὶ τοῦ Ὀδυσσέως καὶ τοῦ Μενελάου ὅτι ἡ μῆνις τῆς θεᾶς θὰ κατευνασθῇ, ἐὰν δὲ Ἀ. Θυσιάσῃ εἰς αὐτὴν τὴν θυγατέρα του Ἰριγένειαν. Ὁ ἀτυχῆς πατήρ, μὴ δυναμένος νάντιστῇ εἰς τὰς ἐπιμόνους πιέσεις τοῦ ἀδελφοῦ, ἔστερξε νὰ καλέσῃ εἰς Αὐλίδα δι' ἐπιστολῆς τὴν θυγατέραν ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι θὰ νυμφεύσῃ αὐτὴν ἔκει μετὰ τοῦ Ἀχιλλέως. Εἶχεν ἥδη σταλῆ ἡ ἐπιστολή, ὅτε αἴρηντος δὲ Ἀ. ἔτοιμάζει καὶ δευτέραν. Τί τάχα νὰ ἔζητει διὰ ταύτης; Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἀρχεταιὴ τοαγφδία.

1) Ὑπόδειγμα χαρακτηρισμοῦ τοῦ Σοφοκλέους ίδε ἐν τοῖς ἡμετέροις Διδάκτοις οὓς ἔν σ. 282-6 καὶ τοῦ Ἡροδότου ἐν σ. 179-88.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

- ΑΓΑ. Ὡ πρέσβυ, δόμιτον τῶνδε πάροισθεν
στεῖχε. ΠΡ. στείχω. τι δὲ καινουργεῖς,
Ἄγάμεμνον ἄναξ; ΑΓΑ. σπεύσεις; ΠΡ. σπεύδω.
μάλα τοι γῆρας τοῦμὸν ἀσπνον
καὶ ἐπ' ὀφθαλμοῖς ὅξὺ πάρεστιν. | 5
- ΑΓΑ. τίς ποτ' ἄρ' ἀστὴρ ὅδε πορθμεύει;
ΠΡ. Σειριος ἔγγυς τῆς ἐπταπόρου
Πλειάδος ἥσσων ἔτι μεσσήροις.
- ΑΓΑ. οὐκουν φθόγγος γ' οὕτ' ὁρνίθων
οὔτε θαλάσσης· σιγαὶ δ' ἀνέμων
τόνδε κατ' Εὔριπον ἔχουσιν. | 10
- ΠΡ. τί δὲ σὺ σκηνῆς ἐκτὸς ἀίσσεις,
Ἄγάμεμνον ἄναξ;
ἔτι δ' ἡσυχία τῇδε κατ' Αὖλιν,
καὶ ἀκίνητοι φυλακαὶ τειχέων. | 15
- στείχωμεν ἔσω. | ΑΓΑ. ζηλῶ σέ, γέρον,
ζηλῶ δ' ἀνδρῶν ὃς ἀκίνδυνον
βίον ἔξεπέρασ' ἀγνώς ἀκλεής.
τοὺς δ' ἐν τιμαῖς ἡσσον ζηλῶ. | 20
- ΠΡ. καὶ μὴν τὸ καλόν γ' ἐνταῦθα βίου.
ΑΓΑ. τοῦτο δέ γ' ἔστιν τὸ καλὸν σφαλερόν.
καὶ τὸ πρότιμον
γλυκὺ μέν, λυπεῖ δὲ προσιστάμενον.
τοτὲ μὲν τὰ θεῶν οὐκ ὁρθωθέντ'
ἀνέτρεψε βίον, τοτὲ δ' ἀνθρώπων | 25

γνῶμαι πολλαὶ
καὶ δυσάρεστοι διέκναισαν. |

ΠΡ. οὐκ ἄγαμαι ταῦτ' ἀνδρὸς ἀριστέως·
οὐκ ἐπὶ πᾶσίν σ' ἐφύτευσ' ἄγαθοῖς,
'Αγάμεμνον, 'Ατρεύς. 30

δεῖ δέ σε χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι·
θνητὸς γὰρ ἐφυς· κανὸν μὴ σὺ θέλῃς,
τὰ θεῶν οὕτω βουλόμεν' ἔσται. |

σὺ δὲ λαμπτῆρος φάος ἀμπετάσας
δέλτον τε γράφεις 35

τήνδ', ἦν πρὸ χερῶν ἔτι βαστάζεις,
καὶ ταῦτὰ πάλιν γράμματα συγχεῖς
καὶ σφραγίζεις λύεις τὸ δπίσω
ὅπτεις τε πέδῳ πεύκην, θαλερὸν

κατὰ δάκρυ χέων,
καὶ τῶν ἀπόρων οὐδενὸς ἐνδεῖς
μὴ οὐ μαίνεσθαι. | 40

τέ πονεῖς; τέ νέον περὶ σοί, βασιλεῦ;
φέρε κοίνωσον μῆθον ἐς ἡμᾶς
πρὸς δ' ἀνδρὸς ἄγαθὸν πιστόν τε φράσεις· 45

σῇ γάρ μ' ἀλόχῳ τότε Τυνδάρεως
πέμπει φερνὴν
συννυμφοκόμον τε δίκαιον. |

ΑΓΑ. ἐγένοντο Λήδα Θεστιάδι τρεῖς παρθένοι,
Φοίβη Κλυταμήστρα τὸν ἐμὴν ξυνάρροος 50
Ἐλέγη τε ταύτης οἵ τα πρῶτον ὠλβισμένοι
μνηστῆρες ἥλθον Ἑλλάδος νεανίαι.
δειναὶ δ' ἀπειλαὶ καὶ κατὸν ἀλλήλων φόνος
ξυνίσταθ', δστις μὴ λάβοι τὴν παρθένον. |
τὸ πρᾶγμα δ' ἀπόρως εἶχε Τυνδάρεω πατρί,
δοῦναί τε μὴ δοῦναί τε, τῆς τύχης δπως
ἄψαιτος ἀριστα. καὶ νιν εἰσῆλθεν τάδε, 55

δροκους συνάψαι δεξιάς τε συμβαλεῖν
μνηστῆρας ἀλλήλοισι καὶ δι' ἐμπύρων
σπονδὰς καθεῖναι κάπαράσασθαι τάδε, 60
δτου γυνὴ γένοιτο Τυνδαρὶς κόρη,
τούτῳ συναμυνεῖν, εἴ τις ἐκ δόμων λαβὼν
οἶχοιτο τὸν τ' ἔχοντ' ἀπωθοίη λέχους,
κάπιστρατεύσειν καὶ κατασκάψειν πόλιν
“Ελλην’ ὁμοίως βάρβαρόν θ’ ὅπλων μέτα. | 65
ἐπεὶ δ’ ἐπιστώθησαν, εῦ δὲ πως γέρων
ὑπῆλθεν αὐτοὺς Τυνδάρεως πυκνῇ φρενί,
δίδωσ’ ἐλέσθαι θυγατρὶ μνηστήρων ἔνα,
ὅτου πνοαὶ φέροιεν Ἀφροδίτης φύλαι. 70
ἢ δ’ εἴλεθ’, δς σφε μήποτ’ ὄφελεν λαβεῖν,
Μενέλαον. | ἐλθῶν δ’ ἐκ Φρυγῶν ὁ τὰς θεᾶς
κρίνων ὅδ’, ως δ μῆνος Ἄργείων ἔχει,
Λακεδαίμον’, ἀνθηρὸς μὲν εἰμάτων στολῇ
χρυσῷ τε λαμπρός, βαρβάρῳ χλιδήματι,
ἔρῶν ἐρῶσαν φέρετ’ ἔξαναρπάσας 75
“Ελένην πρὸς “Ιδης βούστιαθμ”, ἐκδημὸν λαβὼν
Μενέλαον ὁ δὲ καθ’ Ἐλλάδ’ οἰστρήσας δρόμῳ
δροκους παλαιοὺς Τυνδάρεω μαρτύρεται,
ώς χρὴ βιηθεῖν τοῖσιν ἡδικημένοις. | 80
τούντευθεν οὖν “Ελληνες ἔξαντες δορί,
τεύχῃ λαβόντες στενόπορο” Αὐλίδος βάθρα
ἥκουσι τῆσδε, ναυσὸν ἀσπίσιν θ’ ὅμοῦ
ἴπποις τε πολλοῖς ἄρμασίν τ’ ἡσκημένοι.
κάμε στρατηγεῖν δῆτα Μενέλεω χάριν 85
εἴλοντο, σύγγονόν γε τάξιστα δὲ
ἄλλος τις ὄφελ’ ἀντ’ ἐμοῦ λαβεῖν τόδε. |
ἥθροιομένου δὲ καὶ ἔνεστῶτος στρατοῦ,
ἥμεσθ’ ἀπλοίᾳ χρώμενοι κατ’ Αὐλίδα.
Κάλχας δ’ ὁ μάντις ἀπορίᾳ κεχρημένοις 90
ἀνεῖλεν Ἰφιγένειαν, ἥν ἔσπειρ’ ἐγώ,

"Αρτέμιδι θύσαι τῇ τόδ' οἰκούσῃ πέδον,
καὶ πλοῦν τ' ἔσεσθαι καὶ κατασκαφὰς Φρυγῶν
θύσασι, μὴ θύσασι δ' οὐκ εἶναι τάδε. |
πλύνων δ' ἐγὼ ταῦτ', δρῦιφι κηρύγματι
Ταλθύβιον εἴπον πάντ' ἀφιέναι στρατόν, 95
ώς οὐ ποτ' ἀν τλάς θυγατέρα κτανεῖν ἐμήν.
οὐδὲ μ' ἀδελφὸς πάντα προσφέρων λόγον
ἔπεισαι τλῆναι δεινά, καν δέλτον πτυχαῖς
γράψας ἔπειμψα πρὸς δάμαρτα τὴν ἐμήν
στέλλειν 'Αχιλλεῖ θυγατέρο' ως γαμουμένην, 100
τό τ' ἀξιωμα τάνδρὸς ἐκγαυρούμενος,
συμπλεῖν τ' 'Αχαιοῖς οὖνεν' οὐ θέλοι λέγων,
εἰ μὴ παρ' ήμῶν εἰσιν εἰς Φθίαν λέχος·
πειθὼ γὰρ εἶχον τήνδε πρὸς δάμαρτ' ἐμήν,
ψευδῆ συνάψας ἀμφὶ παρθένου γάμον. 105
μόνοι δ' 'Αχαιῶν ἵσμεν ώς ἔχει τάδε
Κάλχας 'Οδυσσεὺς Μενέλεως θ'. | ἀ δ' οὐ καλῶς
ἔγνων τότ', αὐθὶς μεταγράφω καλῶς πάλιν
εἰς τήνδε δέλτον, ἥν κατ' εὐφρόνης σκιὰν
λύοντα καὶ συνδοῦντά μ' εἰσεῖδες γέρον. | 110
ἄλλ' εἰα χώρει τάσδ' ἐπιστολὰς λαβὼν
πρὸς "Αργος. ἀ δὲ κέκευθε δέλτος ἐν πτυχαῖς,
λόγῳ φράσω σοι πάντα τάγγε γραμμένα·
πιστὸς γὰρ ἀλόγῳ τοῖς τ' ἐμοῖς δόμοισιν εἰ. | 115
ΠΡ. λέγε καὶ σήμαιν', ἵνα καὶ γλώσσῃ
ούντονα τοῖς σοῖς γράμμασιν αὔδῶ.
ΠΓΑ. πέμπω σοι πρὸς ταῖς πρόσθεν
δέλτοις, ὃ Λήδας ἔρνος,
μὴ στέλλειν τὰν σὰν ἴνιν πρὸς
τὰν κολπώδη πτέρυγ' Εύβοίας 120
Αῆλιν ἀκλύσταν.
εἰς ἄλλας ὥρας γὰρ δὴ
παιδὸς δαίσομεν ὑμεναίους. |

- ΠΡ. καὶ πῶς Ἀχιλεὺς λέκτρων ἀπλακών
οὐ μέγα φυσῶν θυμὸν ἐπαρεῖ 125
σοὶ σῇ τ' ἀλόγῳ;
τόδε καὶ δεινόν. σήμαιν' ὅ τι φῆς.
- ΑΓΡ. ὄνομ', οὐκ ἔργον παρέχων Ἀχιλεὺς
οὐκ οἶδε γάμους, οὐδὲ ὅ τι πράσσομεν,
οὐδὲ ὅ τι κείνῳ παῖδ' ἐπεφήμισα 130
νυμφείους εἰς ἀγκώνων
εύνὰς ἐκδώσειν λέκτροις. | —
- ΠΡ. δεινά γ' ἐτόλμας, Ἀγάμεμνον ἄναξ
ὅς τῷ τῆς θεᾶς σὴν παῖδ' ἀλογον
φατίσας ἥγες σφάγιον Δαναοῖς. 135
- ΑΓΡ. οἴμοι, γνώμας ἔξεσταν,
αἰαῖ, πίπτω δ' εἰς ἄταν. | —
ἀλλ' ἵθ' ἔρέσσων σὸν πόδα, γήρα
μηδὲν ὑπείκων. ΠΡ. σπεύδω, βασιλεῦ. 140
- ΑΓΡ. μή νυν μήτ' ἀλσώδεις ἵζου
κρήνας, μήθ' ὑπνῷ θελχθῆς.
- ΠΡ. εὔφημα θρόει.
- ΑΓΡ. πάντη δὲ πόρον σχιστὸν ἀμείβων
λεῦσσε, φυλάσσων μή τίς σε λάθῃ 145
τροχαλοῖσιν ὅχοις παραμεψαμένη
παῖδα κομίζουσ' ἐνθάδ' ἀπήνη
Δαναῶν πρός ναῦς.
- ἡν γὰρ σὸν πομπαῖς ἀντήσῃς, 148
πάλιν ἔξόρμα, σετε χαλινούς,
ἐπὶ Κυκλώπων ἱεὶς θυμέλας. 150
- ἐσται τάδε. ΑΓΡ. κλήμθρων δ' ἔξόρμα. | 149
- ΠΡ. πιστὸς δὲ φράσας τάδε πῶς ἔσομαι,
λέγε, παιδὶ σέθεν τῇ σῇ τ' ἀλόγῳ; 153
- ΑΓΡ. σφραγῖδα φύλασσ', ἡν ἐπὶ δέλτῳ
τήνδε κομίζεις. ἴθι. λευκαίνει
τόδε φῶς ἥδη λάμπουσ' ἥδε 155

πῦρ τε τεθρίππων τῶν Ἀελίου
σύλλαβε μόχθων,
θνητῶν δ' ὅλβιος εἰς τέλος οὐδεὶς
οὐδὲ εὐδαίμων.
οὕπω γὰρ ἔφυ τις ἄλυπος. |

χο. στρ. α' ἔμολον ἀμφὶ παρακτίαν

ψάμαθον Αὐλίδος ἐναλίας,

Εὔριπου διὰ χειμάτων

κέλσασα στενοπόρθιμων,

Χαλκίδα πόλιν ἐμὰν προλιποῦσ',

ἀγχιάλων ὑδάτων τροφὸν

τᾶς κλεινᾶς Ἀρεθύσας,

Ἀχαιῶν στρατιὰν ὡς ἐσιδοίμαν

ἀγαυῶν τε πλάτας ναυσιπόρους

ἡιθέων, οὓς ἐπὶ Τροί-

αν ἐλάταις χιλιόναυσιν

τὸν ἔανθὸν Μενέλαιον

ἀμέτεροι πόσεις

ἐνέπουσ' Ἀγαμέμνονά τ' εὐπατρίδαν

στέλλειν ἐπὶ τὰν Ἐλέναν, ἀπ'

Εὔρώτα δονακοτρόφου

Πάρις δ βουκόλος ἀν ἔλαβε,

δῶρον τᾶς Ἀφροδίτας,

ὅτε ἐπὶ κρηναίαισι δρόσοις

"Ἡρα Παλλάδι τ' ἔριν ἔριν

μορφᾶς ἢ Κύπροις ἔσχεν. |

ἀντ. α'. πολύθυτον δὲ δι' ἄλσος Ἀρ-

τέμιδος ἥλυθον ὁρόμενα,

φοινίσσουσα παρῆδ' ἐμὰν πολὺν οὐδίγερο

αἰσχύνα νεοθαλεῖ,

ἀσπίδος ἔρυμα καὶ κλισίας

- δπλοφόρους Δαναῶν θέλουσ' ἔτει δέ τοι
ἴππων τὸν ὄχλον ιδέσθαι. πολυτυπούσανά
κατεῖδον δὲ δύ' Αἰαντε συνέδρω,
τὸν Οἰλέως Τελαμῶνός τε γόνον,
τὸν Σαλαμῖνος στέφανον, ποτὸν τούτον αἰδούσαν
Πρωτεσῆλαόν τὸν ἐπὶ θάκοις 195
πεσσῶν ἡδομένους μορ-
φαῖσι πολυπλόκοις,
Παλαμήδεά θ', δν τέκε παῖς δο Ποσει-
δᾶνος, Διομήδεά θ' ἡδο-
ναῖς δίσκου κεχαρημένον,
παρὰ δὲ Μηριόνην, Ἀρεος
ὅζον, θαῦμα βροτοῖσι,
τὸν ἀπὸ νησαίων τὸν δρέων
Λαέρτα τόκον, ἅμα δὲ Νι-
οῆ, καλλιστον Ἀχαιῶν. | 205
ἔπωθ. τὸν ίσάνεμόν τε ποδοῖν
λαιψηροδρόμον Ἀχιλῆα,
τὸν δὲ Θέτις τέκε καὶ
Χίρων ἔξεπόνασεν,
εἶδον αἰγιαλοῖσι 210
παρά τε κροκάλαις δρόμον ἔχοντα σὺν δπλοις.
ἄμιλλαν δὲ ἐπόνει ποδοῖν
πρὸς ἄρμα τέτρωρον
έλισσων περὶ νίκας. 215
δὲ διφρηλάτας ἔβοᾶτε
Εὔμηλος Φερητιάδας,
ῷ καλλιστους ιδόμαν
χρυσοδαιδάλτους στομίοις
πώλους κέντρῳ θεινομένους,
τοὺς μὲν μέσους ζυγίους,
λευκοστίκτῳ τριχὶ βαλιούς, 220

- τοὺς δ' ἔξω σειροφόρους,
ἀντήρεις καμπαῖσι δρόμων,
πυρσότριχας, μονόχαλα δ' ὑπὸ σφυρὰ
ποικιλοδέρμονας· οἵς παρεπάλλετο
Πηλεΐδας σὺν δπλοισι παρ' ἄντυγα
καὶ σύριγγας ἀρματείους. | 230
- στρ. β'. ναῶν δ' εἰς ἀριθμὸν ἥλυθον
καὶ θέαν ἀμέσφατον,
τὰν γυναικεῖον ὅψιν δημάτων
ὅς πλήσαιμι, μείλινον ἀδονάν.
καὶ κέρας μὲν ἦν
δεξιὸν πλάτας ἔχων
Φθιώτας δὲ Μυρμιδῶν "Αρης
πεντήκοντα ναυσὶ θουρίαις.
χρυσέαις δ' εἰκόσιν κατ' ἄκρα Νη-
ρῆδες ἔστασαν θεαί,
πορύμναις σῆμι 'Αχιλλείου στρατοῦ. | 240
- ἄντ. β'. 'Αργείων δὲ ταῖσδε Ισήρετμοι
νᾶες ἔστασαν πέλας·
ῶν δὲ Μηκιστέως στρατηλάτας
παῖς ἦν, Ταλαδές δὲ τρέφει πατήρ,
Καπανέως τε παῖς
Σθένελος· 'Ατθίδος δὲ ἄγων
εἴηκοντα ναῦς δὲ Θησέως
παῖς ἔνης ἐναυλόχει θεὰν
Παλλάδ' ἐν μωνύχοις ἔχων πτερω-
τοῖσιν ἀρμασιν θετὸν
εὔσημόν τε φάσμα ναυβάταις. | 250
- στρ. γ'. Βοιωτῶν δὲ δπλισμα ποντίας
πεντήκοντα νῆας εἰδόμιαν

σημείοισιν ἔστολισμένας·

255

τοῖς δὲ Κάδμος ἦν

χρύσεον δράκοντ' ἔχων

ἀμφὶ ναῶν κόρυμβα·

Λήιτος δ' ὁ γηγενῆς

ἄρχε ναῖου στρατοῦ·

260

Φωκίδος δ' ἀπὸ γθυνός,

· · · · ·

· · · · · (ἔξεπεσον δύο στίχοι)

Λοκρὰς δὲ τοῖσδ' ἵσας ἄγων

ἦν ναῦς Οἰλέως τόκος κλυτὰν

Θρονιάδ' ἔκλιπτὸν πόλιν. |

ἀντ. γ'. Μυκήνας δὲ τᾶς Κυκλωπίας

265

παῖς Ἀτρέως ἔπειπε ναυβάτας

ναῶν ἑκατὸν ἡθροϊσμένους.

σὺν δ' ἀδελφὸς ἦν

ταγός, ὃς φίλος φίλῳ,

τᾶς φυγούσας μέλαθρα

270

βαρβάρων χάριν γάμων

πρᾶξιν Ἑλλὰς ὃς λάβοι.

ἐκ Πύλου δὲ Νέστορος

Γερηνίου κατειδόμαν

· · · · ·

· · · · · (ἔξεπεσον δύο στίχοι)

πρύμνας σῆμα ταυρόπουν δρᾶν,

275

τὸν πάροικον Ἀλφεόν. |

ετρ. δ'. Αἰνιάνων δὲ δωδεκάστολοι

νᾶες ἥσαν, ὃν ἄναξ Γουνεὺς

ἄρχε τῶνδε δ' αὖ πέλας

280

Ἡλιδος δυνάστορες,

οὓς Ἐπειοὺς ὠνόμαζε πᾶς λεώς·

- Εύρυτος δ' ἄνασσε τῶνδε· λατάνισσο
λευκήρετμον δ' "Αρη
Τάφιον ἦγεν ἡγεμών Μέγης [ἄνασσε] 285
Φυλέως λόχευμα,
τὰς Ἐγινάδας λιπὼν
νήσους ναυβάταις ἀποσφόρους. |
- ἀντ. δ'. Αἴας δ' ὁ Σαλαμῖνος ἔντροφος
δεξιὸν κέρας πρὸς τὸ λαιὸν ἔνυναγε, 290
τῶν ἀσσον ὕρμει πλάταισιν
ἔσχάταισι συμπλέκων
δώδεκ' εὔστροφωτάταισι ναυσίν· ὡς
ἄιον καὶ ναυβάταν
εἰδόμαν λεών· 295
ῷ τις εἰ προσαρμόσει
βαρβάρους βάριδας,
νόστον οὐκ ἀποίσεται,
ἐνθάδ' οἶον εἰδόμαν
νάιον πόρευμα, 300
τὰ δὲ κατ' οἶκους κλύουσα συγκλήτου
μνήμην σφέζομαι στρατεύματος. |
- ΠΡ. Μενέλαε, τολμᾶς δείν', αἱ σ' οὐ τολμᾶν χρεόν.
ΜΕ. ἄπελθε· λίαν δεσπόταισι πιστὸς εἰ.
ΠΡ. καλόν γέ μοι τοῦνειδος ἔξωνείδισας. 305
ΜΕ. κλαίοις ἄν, εἰ πράσσοις ἢ μὴ πράσσειν σε δεῖ.
ΠΡ. οὐ χρῆν σε λῦσαι δέλτον, ἦν ἐγὼ φερον.
ΜΕ. οὐδέ γε φέρειν σε πᾶσιν Ἑλλησιν κακά.
ΠΡ. ἄλλοις ἀμιλλῶ ταῦτ· ἀφες δὲ τήνδ' ἐμοὶ.
ΜΕ. οὐκ ἄν μεθείμην. ΠΡ. οὐδ' ἔγωγ" ἀφήσομαι. 310
ΜΕ. σκήπτρῳ τάχ' ἀρα σὸν καθαιμάξω κάρα.
ΠΡ. ἀλλ' εὐκλεές τοι δεσποτῶν θνήσκειν ὑπερ.
ΜΕ. μέθες· μακροὺς δὲ δοῦλος ὃν λέγεις λόγους.

- ΠΡ. ὢ δέσποτ', ἀδικούμεσθα. σὰς δ' ἐπιστολὰς
ἔξαρπάσας ὅδ' ἐκ χερῶν ἐμῶν βίᾳ, 315
'Αγάμεμνον, οὐδὲν τῇ δίκῃ χρῆσθαι θέλει. |
- ΑΓΑ. ἔστι·
τις ποτ' ἐν πύλαισι θόρυβος καὶ λόγων ἀκοσμία;
ΜΕ. οὐμός, οὐχ δ τοῦδε μῆθος κυριώτερος λέγειν.
- ΑΓΑ. σὺ δὲ τί τῷδ' ἔστι ἀφῆξαι, Μενέλεως, βίᾳ τ' ἄγεις;
ΜΕ. βλέψου εἰς ἡμᾶς, ἵν' ἀρχὰς τῶν λόγων ταύτας
[λάβω. 320
- ΑΓΑ. μῶν τρέσας οὐκ ἀνακαλύψω βλέφαρον, 'Ατρέως
[γεγώς;
ΜΕ. τήνδ' ὁρᾶς δέλτον, κακίστων γραμμάτων ὑπηρέτιν;
- ΑΓΑ. εἰσοδῶ, καὶ πρῶτα ταύτην σῶν ἀπάλλαξον χερῶν.
ΜΕ. οὖ, πρὸν ἀν δεῖξω γε Δαναοῖς πᾶσι τάγγεγραμμένα.
ΑΓΑ. ἥ γὰρ οἰσθ' ἀ μή σε καιρὸς εἰδέναι, σήμαντο
[ἀνείς; 325
- ΜΕ. ὥστε σ' ἀλγῦναί γ', ἀνοἶξας, ἀ σὺ κάκ' ἡργάσω
[λάθρᾳ.
- ΑΓΑ. ποῦ δὲ κἄλαβές νιν; ὢ θεοί, σῆς ἀναισχύντου
[φρενός.
- ΜΕ. προσδοκῶν σὴν παῖδ' ἀπ' "Αργους, εἰ στράτευμ'
[ἀφίξεται.
- ΑΓΑ. τί δέ σε τάμα δεῖ φυλάσσειν; οὐκ ἀναισχύντου τόδε;
ΜΕ. ὅτι τὸ βούλεσθαί μ' ἔκνιζε· σὸς δὲ δοῦλος οὐκ
[ἔφυν. 330
- ΑΓΑ. οὐχὶ δεινά; τὸν ἐμὸν οἴκειν οἶκον οὐκ ἔάσομαι;
ΜΕ. πλάγια γὰρ φρονεῖς, τὰ μὲν νῦν, τὰ δὲ πάλαι, τὰ
[δ' αὐτίκα.
- ΑΓΑ. εὗ κεκόμψευσαι πονηρῶν γλῶσσ' ἐπίφθονον σοφῆ·
ΜΕ. νοῦς δέ γ' οὐ βέβαιος ἀδικον κτῆμα κοῦ σαφὲς
[φίλοις. |
- βούλομαι δέ σ' ἔξελέγξαι, καὶ σὺ μήτ' ὁργῆς ὑπο 335
ἀποτρέπου τάληθές, οὔτε κατατενῶ λιαν ἐγώ.
οἴσθ' ὅτ' ἐσπούδαζες ἀρχειν Δαναΐδαις πρὸς "Ιλιον,

τῷ δοκεῖν μὲν οὐχὶ χρήζων, τῷ δὲ βούλεσθαι θέλων,
ώς ταπεινὸς ἥσθια πᾶσι, δεξιὰς προσθιγγάνων
καὶ θύρας ἔχων ἀκλήστους τῷ θέλοντι δημοτῶν, 340
καὶ διδοὺς πρόσδοησιν ἔξῆς πᾶσι, κεί μή τις θέλοι,
τοῖς τρόποις ζητῶν πρίασθαι τὸ φιλότιμον ἐκ

[μέσου ; |

κἄτ' ἐπεὶ κατέσχες ἀρχάς, μεταβαλὼν ἄλλους
[τρόπους

τοῖς φίλοισιν οὐκέτ' ἥσθια τοῖς πρὸν ὡς πρόσθεν
[φίλοις,

δυσπρόσιτος ἔσω τε κλήθρων σπάνιος. ἀνδρα δ' οὐ
[χρεών 345

τὸν ἀγαθὸν πράσσοντα μεγάλα τοὺς τρόπους με-
[θιστάναι,

ἄλλὰ καὶ βέβαιον εἶναι τότε μάλιστα τοῖς φίλοις,
ἥντικ' ὀφελεῖν μάλιστα δυνατός ἐστιν εὔτυχῶν. |

ταῦτα μέν σε πρῶτ' ἐπῆλθον, ἵνα σε πρῶθ' ηὔρον
[κακόν.

ώς δ' ἐς Αὔλιν ἥλιθες αἴθις χῶ Πανελλήνων
[στρατός, 350

οὐδὲν ἥσθι', ἀλλ' ἔξεπλήσσου τῇ τύχῃ τῇ τῶν θεῶν
οὐρίας πομπῆς σπανίζων, Δαναΐδαι δ' ἀφιέναι
ναῦς διήγγελλον, μάτην δὲ μή πονεῖν ἐν Αὔλιδι·
ώς δ' ἄνολβον εἶχες ὅμμα σύγχυσίν τ', εἰ μή, νεῶν
χιλίων ἀρχῶν, τὸ Πριάμου πεδίον ἐμπλήσεις δο-
[ρός ! 355

κάμε παρεκάλεις· τί δράσω; τίν' ἀπορῶν εῦρω
[πόρον,

ῶστε μή στερέντας ἀρχῆς ἀπολέσαι καλὸν κλέος; |

κἄτ' ἐπεὶ Κάλχας ἐν ιεροῖς εἶπε σὴν θῦσαι κόρην
"Αρτέμιδι καὶ πλοῦν ἔσεσθαι Δαναΐδαις, ἥσθεις

[φρένας 359

ἀσμενος θύσειν ὑπέστης παῖδα· καὶ πέμπεις ἕκών,
οὐ βίᾳ, μή τοῦτο λέξῃς, σῇ δάμαρτι, παῖδα σὴν

δεῦρο ἀποστέλλειν." Αχιλλεῖ πρόφασιν δὲ γαμουμένην.
καῦτον δὲ τὸ ποστρέψας λέληψαι μεταβαλὼν ἄλλας γραφάς,
διότι φονεὺς οὐκέτι θυγατρὸς σῆς ἔσῃ, μάλιστά γε.

οὗτος αὐτός ἐστιν αἰθήρ, διὸ τάδ' ἡκουσσεν σέθεν. | 365
μυρίοι δέ τοι πεπόνθασ' αὐτὸν πρὸς τὰ πράγματα
ἐκπονοῦσ' ἔκόντες, εἴτα δ' ἔξεχώρησαν κακῶς,
τὰ μὲν ὑπὸ γνώμης πολιτῶν ἀσυνέτου, τὰ δ' ἐνδίκως,
ἀδύνατοι γεγοντες αὐτοὶ διαφυλάξασθαι πόλιν. |

Ἐλλάδος μάλιστ' ἔγωγε τῆς ταλαιπώρου στένω, 370
ἡ θέλουσα δοῦν τι κεδνόν, βαρβάρους τοὺς οὐδένας
καταγελῶντας ἔξανήσει διὰ σὲ καὶ τὴν σὴν κόρην. |
μηδέν' ἄρα γένους ἔκατι προστάτην θείμην χθο-
[νός,

μηδὲ ὅπλων ἀρχοντα· νοῦν χρὴ τὸν στρατηλάτην ἔχειν·
πόλεος δὲ ἀρχων ἀνὴρ πᾶς, ξύνεσιν ἦν ἔχων τύχην. |

χο. δεινὸν κασιγνήτοισι γίγνεσθαι λόγους 376
μάχας θ', διαν ποτ' ἐμπέσωσιν εἰς ἔριν,
ΑΓΡ. βιούλομαί σ' εἰπεῖν κακῶς εὖ, βραχέα, μὴ λίαν ἄνω
βλέφαρα πρὸς τάναιδες ἀγαγών, ἀλλὰ σωφρονεστέ-
[ρως,

διότι τὸν ὄντα· ἀνὴρ γὰρ χρηστὸς αἰδεῖσθαι
φιλεῖ. | 380

εἰπέ μοι, τί δεινὰ φυσῆς αἵματηρὸν ὅμμ' ἔχων;
τις ἀδικεῖ σε; τοῦ πέχοησαι; λέκτρα χρήστ' ἔρας
λαβεῖν;

οὐκ ἔχοιμ' ἄν σοι παρασκεῖν· ὃν γὰρ ἐκτήσω, κακῶς
ἥρχες. εἴτε ἔγω δίκην δῶ σῶν κακῶν, διὸ μὴ σφαλεῖς;
ἢ δάκνει σε τὸ φιλότιμον τούμόν; ἀλλ' ἐν ἀγκά-
λαις 385

εὔπρεπῆ γυναικα χρήζεις, τὸ λελογισμένον παρεῖς
καὶ τὸ καλόν, ἔχειν; πονηροῦ φωτὸς ἥδονοι κακαί. |
εἰ δὲ ἔγω, γνοὺς πρόσθεν οὐκ εὖ, μετεθέμην εὐβου-
λίᾳ,

μαίνομαι; σὺ μᾶλλον, δστις ἀπολέσας κακὸν λέγος
μαίνομαι;

ἀναλαβεῖν θέλεις, θεοῦ σοι τὴν τύχην διδόντος εὗ.
ώμοσαν τὸν Τυνδάρειον δρονοί οἱ κακόφρονες 391
φιλόγαμοι μνηστῆρες. ἡ δέ γ' ἐλπίς, οἶμαι μέν, θεδς
καξέπραξεν αὐτὸν μᾶλλον ἢ σὺ καὶ τὸ σὸν σθένος.
οὓς λαβὼν στράτευ· ἔτοιμοι δ' εἰσὶ μωρία φρενῶν·
οὐ γὰρ ἀσύνετον τὸ θεῖον, ἀλλ' ἔχει συνιέναι 394a
τοὺς κακῶς παγέντας δρονούς καὶ κατηναγκασμέ-

[νους. | 395

τάμα δ' οὐκ ἀποκτενῶ γὰρ τέκνα· κού τὸ σὸν
[μὲν εὖ

παρὰ δίκην ἔσται κακίστης εὕνιδος τιμωρίᾳ,
έμε δὲ συντήξουσι νύκτες ἡμέραι τε δακρύοις,
ἄνομα δρῶντα κού δίκαια παῖδας, οὓς ἐγεινάμην.
ταῦτά σοι βραχέα λέλεκται καὶ σαφῆ καὶ ὁρδια· 400
εἰ δὲ μὴ βούλει φρονεῖν εὖ, τᾶμ' ἐγὼ θήσω καλῶς. |
οἴδ' αὖ διάφοροι τῶν πάρος λεγεγμένων

μύθων, καλῶς δ' ἔχουσι, φείδεσθαι τέκνων. |

ΜΕ. αἰαῖ, φίλους ἄρ' οὐχὶ κεκτήμην τάλας.
ΑΓΓ. εἰ τοὺς φίλους γε μὴ θέλεις ἀπολλύναι. 405

ΜΕ. δεῖξεις δὲ ποῦ μοι πατρὸς ἐκ ταύτοῦ γεγώς;

ΑΓΓ. συνσωφρονεῖν σοι βούλομ', ἀλλ' οὐ συννοσεῖν.

ΜΕ. ἐς κοινὸν ἀλγεῖν τοῖς φίλοισι χοὴ φίλους.

ΑΓΓ. εὖ δρῶν παρακάλει μ', ἀλλὰ μὴ λυπῶν ἐμέ.

ΜΕ. οὐκ ἄρα δοκεῖ σοι τάδε πονεῖν σὺν Ἑλλάδι; 410

ΑΓΓ. Ἐλλὰς δὲ σὺν σοὶ κατὰ θεῶν νοσεῖ τινα.

ΜΕ. σκήπτρῳ νῦν αὔχει, σὸν κασίγνητον προδούς.

ἐγὼ δ' ἐπ' ἄλλας εἰμι μηχανάς τινας,

φίλους τ' ἐπ' ἄλλους. | **ΑΓΓ.** ὦ Πανελλήνων ἄναξ,

Ἄγαμεμνον, ἥκω παῖδά σοι τὴν σὴν ἄγων, 415

ἥν Τιφιγένειαν ὠνόμαζες ἐν δόμοις.

μήτηρ δ' ὁμαρτεῖ, σῆς Κλυταιμήστρας δέμας,

καὶ παῖς Ὁρέστης, ὃστε τερψθείης Ιδών,

χρόνον παλαιὸν δωμάτων ἔκδημος ὅν. |

- ἀλλ' ὡς μακρὰν ἔτεινον, εὔρυτον παρὰ 420
 κορήνην ἀναψύχουσι θηλύπουν βάσιν,
 αὐταῖς τε πᾶλοι τοῦ εἰς δὲ λειμώνων χλόην
 καθεῖμεν αὐτάς, ὡς βιορᾶς γευσαίατο. |
 ἔγῳ δὲ πρόδρομος σῆς παρασκευῆς χάριν 425
 ἥκω πέπυσται γὰρ στρατός, ταχεῖα γὰρ
 διῆξε φήμη, παῖδα σὴν ἀφιγμένην.
 πᾶς δ' εἰς θέαν ὅμιλος ἔρχεται δρόμῳ,
 σὴν παῖδ' ὅπως ἴδωσιν· οἱ δ' εὐδαίμονες
 ἐν πᾶσι κλεινοὶ καὶ περίβλεπτοι βροτοῖς. 430
 λέγουσι δέ, ὑμέναιος τις ἦ τί πράσσεται;
 ἢ πόθον ἔχων θυγατρὸς Ἀγαμέμνων ἄναξ
 ἐκόμισε παῖδα; τῶν δέ ἂν ἥκουσας τάδε·
 Ἀρτέμιδι προτελίζουσι τὴν νεάνιδα,
 Αὐλίδος ἀνάσσῃ τίς νιν ἀξεταί ποτε; | 435
 ἀλλ' εἴλα, τάπι τοισίδ' ἔξαρχου κανᾶ,
 στεφανοῦσθε κρῆτα, καὶ σύ, Μεγέλεως ἄναξ,
 ὑμέναιον εὐτρέπιζε καὶ κατὰ στέγας
 λωτὸς βούσθω καὶ ποδῶν ἔστω κτύπος.
 φῶς γὰρ τόδ' ἥκει μακάριον τῇ παρθένῳ. | 440
 ἐπίγνεσ', ἀλλὰ στεῖχε δωμάτων ἔσω.
 τὰ δέ ἀλλ' ιούσης τῆς τύχης ἔσται καλῶς.
 οἴμοι, τέ φῶ δύστηνος; ἄρξομαι πόθεν;
 εἰς οἶ ἀνάγκης ζεύγματ' ἐμπεπτώκαμεν! 445
 ὑπῆλθε δαίμων, ὃστε τῶν σοφισμάτων
 πολλῷ γενέσθαι τῶν ἐμῶν σοφώτερος.
 ἡ δυσγένεια δέ τοις ἔχει τι χρήσιμον!
 καὶ γὰρ δακρύσαι δράσιος αὐτοῖς ἔχει,
 ἀπαντά τοῦ εἰπεῖν. τῷ δὲ γενναίῳ φύσιν
 ἀνολβα ταῦτα. προστάτην δὲ τοῦ βίου
 τὸν ὅγκον ἔχομεν τῷ τοῦ δχλῷ δουλεύομεν. 450
 ἔγῳ γὰρ ἔκβαλεῖν μὲν αἰδοῦμαι δάκρυ,
 τὸ μὴ δακρύσαι δέ αὖθις αἰδοῦμαι τάλας,

εἰς τὰς μεγίστας συμφορᾶς ἀφιγμένος. |
 εἰεν, τὶ φήσω πρὸς δάμαρτα τὴν ἐμήν;
 πῶς δέξομαι νιν; ποῖον ὅμιλα συμβαλῶ; 455
 καὶ γάρ μ' ἀπώλεσ' ἐπὶ κακοῖς, ἢ μοι πάρα,
 ἐλθοῦσ' ἄκλητος. εἰκότως δ' ἀμ' ἔσπετο
 θυγατρὶ νυμφεύσουσα καὶ τὰ φίλιατα
 δώσουσ', ἵν' ἡμᾶς ὅντας εὐρήσει πακούς. |
 τὴν δ' αὖ τάλαιναν παρθένον,—τί παρθένον; 460
 "Αἰδης νιν ὥς ἔοικε νυμφεύσει τάχα,—
 ὥς φκτισ'! οἶμαι γάρ νιν ἴκετεύσειν τάδε·
 ,ὦ πάτερ, ἀποκτενεῖς με; τοιούτους γάμους
 γῆμειας αὐτὸς χῶστις ἐστί σοι φίλος." |
 παρὼν δ' Ορέστης ἐγγὺς ἀναβοήσεται 465
 εὐσύνετ' ἀσυνέτως· ἔτι γάρ ἐστι νήπιος.
 αἴτι, τὸν Ἐλένης ὥς μ' ἀπώλεσεν γάμον
 γῆμας δὲ Πριάμου Πάρις, δις εἰργασται τάδε! |
 χο. καγὼ κατώκτιος, ὥς γυναῖκα δεῖ ξένην
 ὑπὲρ τυράννων συμφορᾶς καταστένειν. | 470
 με. ἀδελφέ, δός μοι δεξιᾶς τῆς σῆς θιγεῖν.
 παγ. δίδωμι· σὸν γὰρ τὸ κράτιος, ἀθλιος δ' ἐγώ.
 με. Πέλοπα κατόμνυμ', δις πατήρ τούμοῦ πατόδες
 τοῦ σοῦ τ' ἀκλήθη, τὸν τεκόντα τ' Ἀιρέα, 475
 ἦ μήν ἐρεῖν σοι τάπο καρδίας σαφῶς
 καὶ μὴ πίτηδες μηδέν, ἀλλ' ὅσον φρονῶ. |
 ἐγώ σ' ἀπ' ὅσσων ἐκβαλόντ' ίδών δάκρυ
 φκτιορα καύτὸς ἀνταφῆκά σοι πάλιν
 καὶ τῶν παλαιῶν ἔξαφίσταμαι λόγων,
 οὐκ εἰς σὲ δεινός· εἶμι δ' οὐπερ εἰ σὺ νῦν. 480
 καὶ σοι παραινῶ μήτ' ἀποκτείνειν τέκνον
 μήτ' ἀνθελέσθαι τούμον· οὐ γὰρ ἔνδικον
 σὲ μὲν στενάζειν, τάμα δ' ἡδέως ἔχειν,
 θνήσκειν τε τοὺς σούς, τοὺς δ' ἐμοὺς δρᾶν φάος. | 485
 τὶ βούλομαι γάρ; οὐ γάμους ἔξαιρέτους
 Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἄλλους λάβοιμ⁹ ἄν, εἰ γάμων ἴμείρομαι;
 ἀλλ¹⁰ ἀπολέσας ἀδελφόν, δν μ¹¹ ἥκιστ¹² ἔχοην,
 Ἐλένην ἔλωμαι, τὸ κακὸν ἀντὶ τάγαθοῦ;
 ἄφρων νέος τ¹³ ἦ, πρὶν τὰ πράγματ¹⁴ ἔγγυθεν
 σκοπῶν ἐσεῖδον οἶον ἦν κτείνειν τέκνα. 490
 ἄλλως τέ μ¹⁵ ἔλεος τῆς ταλαιπώρου κόρης
 εἰσῆλθε, συγγένειαν ἐννοούμενῳ,
 ἢ τῶν ἐμῶν ἔκατι θύεσθαι γάμων
 μέλλει. τί δ¹⁶ Ἐλένης παρθένῳ τῇ σῇ μέτα; | 495
 Ττω στρατεία διαλυθεῖσ¹⁷ ἔξι Αὐλίδος.
 σὺ δ¹⁸ ὅμμα παῦσαι δακρύοις τέγγων τὸ οόν,
 ἀδελφέ, κάμε παρακαλῶν εἰς δάκρυα.
 εἰ δέ τι κόρης σῆς θεσφάτων μέτεστί σοι,
 μὴ μοὶ μετέστω σοὶ νέμω τούμὸν μέρος. | 500
 ἄλλ¹⁹ εἰς μεταβολὰς ἥλθον ἀπὸ δεινῶν λόγων.
 εἰκὸς πέπονθα τὸν δμόθεν πεφυκότα
 στέργων μετέπεσον ἀνδρὸς οὐ κακοῦ τρόποι
 τοιοίδε, χρῆσθαι τοῖσι βελτίστοις ἀει. |
 γενναῖ²⁰ ἔλεξας Ταντάλῳ τε τῷ Διὸς
 πρέποντα προγόνους οὐ καταισχύνεις σέθεν. | 505
 αἰνῶ σε, Μενέλεως, ὅτι παρὰ γνώμην ἐμὴν
 ὑπέθηκας δρθῶς τοὺς λόγους σοῦ τ²¹ ἀξίως.
 ταραχὴ δ²² ἀδελφῶν διά τ²³ ἔρωτα γίγνεται
 πλεονεξίαν τε δωμάτων ἀπέπτυσα 510
 τοιάνδε συγγένειαν ἄλλήλοιν πικράν.
 ἄλλ²⁴ ἥκομεν γὰρ εἰς ἀναγκαίας τύχας,
 θυγατρὸς αἵματηρὸν ἐκπρᾶξαι φόνον.
 πῶς; τίς δ²⁵ ἀναγκάσει σε τήν γε σὴν κτανεῖν;
 ἀπας²⁶ Ἀχαιῶν σύλλογος στρατεύματος.
 οὐκ, ἦν νιν εἰς "Αργος γ²⁷ ἀποστείλης πάλιν. | 515
 λάθοιμι τοῦτ²⁸ ἄν. ἄλλ²⁹ ἐκεῖν³⁰ οὐ λήσομεν.
 τὸ ποῖον; οὕτοι χρὴ λίαν ταρβεῖν ὅχλον.
 Κάλχας ἐρεῖ μαντεύματ³¹ 'Αργείων στρατῷ.

- ΜΕ. ούκ, ἦν θάνη γε πρόσθε· τοῦτο δ' εὔμαρές.
 ΑΓΡ. τὸ μαντικὸν πᾶν σπέρμα φιλότιμον κακόν. 520
 ΜΕ. κούδέν γ' ἄχρηστον οὐδὲ χρήσιμον παρόν. |
 ΑΓΡ. ἐκεῖνο δ' οὐ δέδοικας, οὕμ' ἐσέρχεται;
 ΜΕ. ὁ μὴ σὺ φράζεις, πῶς ἂν ὑπολάβοιμ' ἔπος;
 ΑΓΡ. τὸ Σισύφειον σπέρμα πάντ' οἶδεν τάδε.
 ΜΕ. οὐκ ἔστ' Ὁδυσσεὺς ὅ, τι σὲ κάμε πημανεῖ. 525
 ΑΓΡ. ποικίλος ἀεὶ πέφυκε τοῦ τ' ὄχλου μέτα.
 ΜΕ. φιλοτιμίᾳ μὲν ἐνέχεται, δεινῷ κακῷ.
 ΑΓΡ. οὐκοῦν δόκει νιν στάντ' ἐν Ἀργείοις μέσοις
 λέξειν ἢ Κάλχας θέσφατ' ἔξηγήσατο,
 κάμ' ὡς ὑπέστην θῦμον, κῆτα ψεύδομαι, 530
 Ἄρτέμιδι θύσειν ὃς ξυναρπάσας στρατόν,
 σὲ κάμ' ἀποκτείναντας Ἀργείους κόρην
 σφάξαι κελεύσει καν πρὸς Ἀργο; ἐκφύγω,
 ἐλθόντες αὐτοῖς τελέσιν Κυκλωπίοις
 ξυναρπάσουσι καὶ κατασκάψουσι γῆν. | 535
 τοιαῦτα τάμα πήματ. Ὡ τάλας ἐγώ,
 ὡς ἡπόρημαι πρὸς θεῶν τὰ νῦν τάδε!
 ἐν μοι φύλαξον, Μενέλεως, ἀνὰ στρατὸν
 ἐλθών, ὅπως ἂν μὴ Κλυταμήστρα τάδε
 μάθῃ, πρὶν Ἀιδη παῖδ' ἐμὴν προσθῶ λαβών, 540
 ὃς ἐπ' ἐλαχίστοις δακρύοις πράσσω κακῶς.
 ὑμεῖς τε σιγήν, ὥς ξέναι, φυλάσσετε. |
- χο. στρ. α'. μάκαρες οἵ μετρίας θεοῦ
 μετά τε σωφροσύνας μετέ-
 σχον λέκτρων Ἀφροδίτας,
 γαλανείᾳ χρησάμενοι
 μανιάδων οἰστρων, ὃθι δὴ
 δίδυμ' Ἐρως δ' χρυσοκόμιας
 τόξ' ἐντείνεται χαρίτων,
 τὸ μὲν ἐπ' εὐαίωνι πότιφ, 550

τὸ δ' ἐπὶ συγχύσει βιοτᾶς.
ἀπενέπω νιν ἀμετέρων,
Κύπρι καλλίστα, θαλάμων,
εἴη δέ μοι μετρία μὲν
χάρις, πόθοι δ' ὅσιοι,
καὶ μετέχοιμι τὰς Ἀφροδί-
τας, πολλὰν δ' ἀποθείμαν. |

555

ἀντ. α'. διάφοροι δὲ φύσεις βροτῶν,
διάφοροι δὲ τρόποι· τὸ δ' ὅρ-
θῶς ἐσθλὸν σαφὲς ἀεί·
τροφαί θ' αἱ παιδευόμεναι
μέγα φέρουσ' εἰς τὰν ἀρετάν·
τό τε γὰρ αἰδεῖσθαι σοφία,
τάν τ' ἔξαλλάσσουσαν ἔχει
χάριν ὑπὸ γνώμας ἐσορᾶν
τὸ δέον, ἐνθα δόξα φέρει
κλέος ἀγήρατον βιοτῆ·
μέγα τι θηρεύειν ἀρετάν,
γυναιξὶν μὲν κατὰ Κύπριν
ηρυπτάν, ἐν ἀνδράσι δ' αὖ
κόσμος ἔνδον δ' μυριοπλη-
θῆς μείζω πόλιν αὔξει. |

560

565

570

ἐπωδ. ἔμολες, δὲ Πάροις, οὐτε σύ γε
βουκόλος ἀργενναῖς ἐτράφης
Ίδαιαις παρὰ μόσχοις,
βάρβαρα συρίζων, Φρυγίων
αὐλῶν Ὄλυμπου καλάμοις
μιμήματα πνείων.
εὐθῆλοι δὲ τρέφοντο βόες,
ὅθι σε κρίσις ἔμηνε θεᾶν,
ἄ σ' Ἑλλάδα πέμπει

575

580

τῶν ἐλεφαντοδέτων πάροι-
θεν δόμων, δις τᾶς Ἐλένας
ἐν ἀντωποῖς βλεφάροισιν
ἔρωτα δέδωκας,
ἔρωτι δ' αὐτὸς ἐπτοάθης.
δθεν ἔρις ἔριν
Ἐλλάδα σὺν δορὶ ναυσί τ' ἄγει
ἔς Τροίας πέργαμα. |

585

στρ. β'. Ιώ Ιώ· μεγάλαι μεγάλων
εύδαιμονίαι· τὴν τοῦ βασιλέως
ἴδετ' Ἰφιγένειαν ἄνασσαν
τὴν Τυνδαρέου τε Κλυταιμήστραν,
ώς ἐκ μεγάλων ἐβλαστήκασ'

590

ἐπί τ' εὐμήκεις ἥκουσι τύχας.
θεοί τοι κρείσσους οἵ τ' δλβοφόροι
τοῖς οὐκ εύδαιμοσι θνατῶν. |

595

ἀντ. β'. στῶμεν, Χαλκίδος ἔκγονα θρέμματα,
τὴν βασίλειαν δεξώμεθ' ὅχων
ἄπο μὴ σφαλερῶς ἐπὶ γαῖαν,
ἀγανῶς δὲ χεροῖν μαλακῇ γνώμῃ,
μὴ ταρβήσῃ νεωστὶ μοι μολὸν
κλεινὸν τέκνον Ἀγαμέμνονος,
μηδὲ θόρυβον μηδ' ἔκπληξιν
ταῖς Ἀργείαις
ξεῖναι ξείναις παρέχωμεν. |

600

605

ὅρνιθα μὲν τόνδ' αἴσιον ποιούμεθα,
τὸ σόν τε χρηστὸν καὶ λόγων εύφημίαν·
ἔλπίδα δ' ἔχω τιν' ως ἐπ' ἐσθλοῖσιν γάμοις
πάρειμι νυμφαγωγός. | ἀλλ' ὁχημάτων
ἔξω πορεύεθ' ἀς φέρω φερνὰς κόρη,

610

καὶ πέμπετ^ο εἰς μέλαθρον εὐλαβούμενοι.
σὺ δ^ο, ὁ τέκνον μοι, λεῖπε πωλικοὺς ὅχους
ἀβρὸν τιθεῖσα κῶλον ἀσθενές θ' ἄμα.

ὑμεῖς δὲ νεάνιδές νιν ἀγκάλαις ἐπι
δέξασθε καὶ πορεύσατ^ο ἐξ ὀχημάτων.
καὶ μοι χερός τις ἐνδότω σιηρίγματα,
θάκους ἀπήνης ὡς ἄν ἐκλίπω καλῶς.
αἱ δ^ο εἰς τὸ πρόσθεν στῆτε πωλικῶν ζυγῶν
φοβερὸν γὰρ ἀπαράμυθον ὅμμα πωλικόν. | 615

καὶ παῖδα τόνδε τὸν Ἀγαμέμνονος γόνον
λάζυσθ^ο, Ὁρέστην· ἔτι γάρ ἐστι νήπιος.
τέκνον, καθεύδεις πωλικῷ δαμεις ὅχφ;
ἔγειρ^ο ἀδελφῆς ἐφ' ὑμέναιον εὐτυχῶς
ἄνδρὸς γὰρ ἀγαθοῦ κῆδος αὐτὸς ἐσθλὸς ὃν
λήψῃ, τὸ τῆς Νηρῆδος ἵσσθεον γένος.
ἔξῆς καθίστω δεῦρο μου ποδός, τέκνον,
πρὸς μητέρ^ο, Ἰφιγένεια, μακαρίαν δέ με
ξέναισι ταῖσδε πλησία σταθεῖσα δόσ,
καὶ δεῦρο δὴ πατέρα πρόσειπε σὸν φίλον. | 630

ΙΦ. ὁ μητερ^ο, ὑποδραμοῦσά σ^ο, ὀργισθῆς δὲ μή,
πρὸς στέρνα πατρὸς στέρνα τάμα προσβαλῶ.
ὁ σέβας ἐμοὶ μέγιστον, Ἀγαμέμνων ἄναξ,
ῆκομεν, ἐφετμαῖς οὐκ ἀπιστοῦσαι σέθεν.
ἴγ^ω δὲ βούλομαι τὰ σὰ στέρν^ο, ὁ πάτερ, | 635
ὑποδραμοῦσα προσβαλεῖν διὰ χρόνου.

ποθῶ γὰρ ὅμμα δὴ σόν. ὀργισθῆς δὲ μή.
ἀλλ^ο, ὁ τέκνον, χρή· φιλοπάτωρ δ' ἀεὶ ποτ^ο εἰ
μάλιστα παίδων τῷδ^ο ὅσους ἔγ^ω τεκον. | 640
ὁ πάτερ, ἐσεῖδόν σ^ο ἀσμένη πολλῷ χρόνῳ.
καὶ γὰρ πατήρ σέ· τόδ^ο ἵσον ὑπὲρ ἀμφοῖν λέγεις.
χαῖρ^ο, εὖ δέ μ^ο ἀγαγὼν πρὸς σ^ο ἐποίησας, πάτερ.
οὐκ οἶδ^ο ὅπως φῶ τοῦτο καὶ μὴ φῶ, τέκνον.
ἴσα·

- ώς ού βλέπεις ἔκηλον, ἀσμενός μ' ἵδων !
ΑΓΑ. πόλλον ἀνδρὶ βασιλεῖ καὶ στρατηλάτῃ μέλει. 645
ΙΦ. παρ' ἐμοὶ γενοῦ νῦν, μὴ πὲ φροντίδας τρέπου.
ΑΓΑ. ἀλλ' εἰμὶ παρὰ σοὶ νῦν ἄπας κούκῳ ἄλλοθι.
ΙΦ. μέθες νυν δοφὺν ὅμιτα τὸ ἔκτεινον φίλον.
ΑΓΑ. ἴδοὺ γέγηθά σ' ως γέγηθ' ὁρῶν, τέκνον.
ΙΦ. κακεῖτα λείβεις δάκρου ἀπ' ὅμμάτων σέθεν; 650
ΑΓΑ. μακρὰ γὰρ ἡμῖν ἡ πιοῦσ' ἀπουσία.
ΙΦ. οὐκ οἶδα θ' δ, τι φῆς, κοῦδα, φίλατας ἐμοὶ πάτερ.
ΑΓΑ. συνετὰ λέγουσα μᾶλλον εἰς οἰκτόνι μ' ἄγεις.
ΙΦ. ἀσύνετα νῦν ἐροῦμεν, εἰ σέ γ' εὔφρανῶ. 655
ΑΓΑ. παπαῖ, τὸ σιγᾶν οὐ σθένω, σὲ δ' ἥγεσα.
ΙΦ. μέν, δ' πάτερ, κατ' οἴκον ἐπὶ τέκνοις σέθεν.
ΑΓΑ. θέλω γε τὸ θέλειν δ' οὐκ ἔχων ἀλγύνομαι.
ΙΦ. δλοιντο λόγχαι καὶ τὰ Μενέλεω κακά.
ΑΓΑ. ἄλλους δλεῖ πρόσθ' ἀμὲ διολέσαντ' ἔχει.
ΙΦ. ως πολὺν ἀπῆσθα χρόνον ἐν Αὐλίδος μυχοῖς! 660
ΑΓΑ. καὶ νῦν γέ μ' ἵσχει δή τι μὴ στέλλειν στρατόν.
ΙΦ. ποῦ τοὺς Φθύγας λέγουσιν φάνισθαι, πάτερ;
ΑΓΑ. οὐ μήποτ' οἰκεῖν ὅφελ' δ Πριάμου Πάρις.
ΙΦ. μακράν γ' ἀπαίρεις, δ' πάτερ, λιπὼν ἐμέ;
ΑΓΑ. * εἰς ταῦτον, δ' θύγατερ, ἥκεις σῷ πατρί. 665
ΙΦ. φεῦ·
 εἴθ', ἦν καλόν μοι σοὶ τὸ ἄγειν σύμπλουν ἐμέ.
ΑΓΑ. ἔπεστι καὶ σοὶ πλοῦς, ἵνα μνήσῃ πατρός.
ΙΦ. σὺν μητρὶ πλεύσασ' ἦ μόνη πορεύσομαι;
ΑΓΑ. μόνη, μονωθεῖσ', ἀπὸ πατρὸς καὶ μητέρος.
ΙΦ. οὐ πού μ' ἐς ἄλλα δώματας οἰκεῖεις, πάτερ; 670
ΑΓΑ. ἔασον. οὐ χρὴ τοιάδ' εἰδέναι κόρας.
ΙΦ. σπεῦδε δὲ Φρυγῶν μοι, θέμενος εὖ τάκει, πάτερ.
ΑΓΑ. θῆσαι με θυσίαν πρῶτα δεῖ τιν' ἐνθάδε.
ΙΦ. ἀλλὰ ἔννιοις χρὴ τὸ γέ εὔσεβες σκοπεῖν.
ΑΓΑ. εἰση σύ χερνίβων γὰρ ἔστηξεις πέλας. 675

- ΙΦ. στήσομεν δρ' ἀμφὶ βωμόν, ὃ πάτερ, χορούς ;
 ΆΓΡ. ζηλῶ σὲ μᾶλλον ἢ μὲ τοῦ μηδὲν φρονεῖν.
 χώρει δὲ μελάθρων ἐντὸς ὄφθηναι κόραις,
 πικρὸν φίλημα δοῦσα δεξιάν τ' ἔμοι,
 μέλλουσα δαρὸν πατρὸς ἀποικήσειν χρόνον. 680
 ὃ στέρνα καὶ παρῆδες, ὃ ξανθαὶ κόμαι,
 ως ἄχθος ὑμῖν ἐγένεθ' ἡ Φρυγῶν πόλις
 'Ελένη τε ! παύω τοὺς λόγους· ταχεῖα γὰρ
 νοτὶς διώκει μ' ὅμμάτων ψαύσαντά σου.
 οὐδὲν τοῦτον εἰς μέλαθρα. | σὲ δὲ παραιτοῦμαι τάδε, 685
 Λήδας γένεθλον, εἰ κατφκτίσθην ἄγαν,
 μέλλων 'Αχιλλεῖ θυγατέρος ἐκδώσειν ἐμήν.
 ἀποστολαὶ γὰρ μακάριαι μέν, ἀλλ' ὅμως
 δάκνουσι τοὺς τεκόντας, ὅταν ἄλλοις δόμοις
 παῖδας παραδιδῷ πολλὰ μοχθήσας πατήρ. | 690
 ΚΛ. οὐχ ὃδ' ἀσύνετός εἰμι, πείσεσθαι δέ με
 καύτῃν δόκει τάδ', ὥστε μή σε νουθετεῖν,
 ὅταν σὺν ὑμεναίοισιν ἔξαγω κόρην.
 ἀλλ' ὁ νόμος αὐτὰ τῷ χρόνῳ συνισχνανεῖ. | 695
 τοῦνομα μὲν οὖν παῖδ' οἶδ', διφερεσας.
 γένους δὲ ποίου χώροθεν, μαθεῖν θέλω.
- ΆΓΡ. Αἴγινα θυγάτηρ ἐγένετ' 'Ασωποῦ πατρός.
 ΚΛ. ταύτην δὲ θυητῶν ἢ θεῶν ἔξευξε τίς ;
 ΆΓΡ. Ζεύς· Αἰακὸν δ' ἔφυσεν, Οἰνώνης πρόμον. 700
 ΚΛ. τοῦ δ' Αἰακοῦ παῖς τίς κατέσχε δώματα ;
 ΆΓΡ. Πηλεύς· δ' Πηλεὺς δ' ἔσχε Νηρέως κόρην.
 θεοῦ διδόντος, ἢ βίᾳ θεῶν λαβών ;
 Ζεὺς ἡγγύησε καὶ δίδωσ', δ' κύριος.
 ΚΛ. γαμεῖ δὲ ποῦ νιν ; ἢ κατ' οἶδμα πόντιον ;
 ΆΓΡ. Χίων γένεται σεμνὰ Πηλίου βάθρα. 705
 ΚΛ. οὖν φασι Κενταύρειον φύσθαι γένος ;
 ΆΓΡ. ἐνταῦθ', ἔδαισαν Πηλέως γάμους θεοί.
 ΚΛ. Θέτις δ' ἔθρεψεν ἢ πατήρ 'Αχιλλέα ;

- ΑΓΑ. Χέρων, οὐ' ἥθη μὴ μάθοι κακῶν βροτῶν.
 ΚΛ. φεῦ·
 σοφός γ' δὲ θρέψας χῶ διδοὺς σοφώτερος. 710
- ΑΓΑ. τοιόσδε παιδὸς σῆς ἀνὴρ ἔσται πόσις.
 ΚΛ. οὐ μεμπτός, οἰκεῖ δὲ ἄστυ ποῖον Ἑλλάδος;
 ΑΓΑ. Ἀπιδανὸν ἀμφὶ ποταμὸν ἐν Φθίας δροῖς.
 ΚΛ. ἔκεῖσ' ἀπάξεις σὴν ἐμήν τε παρθένον;
 ΑΓΑ. κείνῳ μελήσει ταῦτα τῷ κεκτημένῳ. | 715
 ΚΛ. ἀλλ' εὔτυχοίτην. τίνι δὲ ἐν ἡμέρᾳ γαμεῖ;
 ΑΓΑ. δταν σελήνης εύτυχῆς ἐλθῃ κύκλος.
 ΚΛ. προτέλεια δὲ ἥδη παιδὸς ἔσφαξας θεᾶ;
 ΑΓΑ. μέλλω· πὶ ταύτῃ καὶ καθέσταμεν τύχη.
 ΚΛ. κάπειτα δαίσεις τοὺς γάμους ἐξ ὕστερον; 720
 ΑΓΑ. θύσας γε θύμιαθ', ἀμὲν χρὴ θῦσαι θεοῖς.
 ΚΛ. ἡμεῖς δὲ θοίνην ποῦ γυναιξὶ θήσομεν;
 ΑΓΑ. ἐνθάδε παρ' εὐπρόμνοισιν Ἀργείων πλάταις.
 ΚΛ. καλῶς ἀναγκαῖως τε συνενέγκοι δὲ δμως. | 725
 ΑΓΑ. οἴσθ' οὖν δὲ δρᾶσον, ὅ γύναι; πιθοῦ δέ μοι.
 ΚΛ. τί χρῆμα; πείθεσθαι γὰρ εἴθισμαι σέθεν.
 ΑΓΑ. ἡμεῖς μὲν ἐνθάδ', οὐπερ ἔσθ' δὲ νυμφίος,
 ΚΛ. μητρὸς τί χωρὶς δράσεθ', ἀμὲν δρᾶν χρεών;
 ΑΓΑ. ἐκδώσομεν σὴν παῖδα Δαναΐδῶν μέτα. 730
 ΚΛ. ἡμᾶς δὲ ποῦ χρὴ τηγικαῦτα τυγχάνειν;
 ΑΓΑ. χώρει πρὸς Ἀργος παρθένους τε τημέλει.
 ΚΛ. λιποῦσα παῖδα; τίς δὲ ἀνασχήσει φλόγα;
 ΑΓΑ. ἐγὼ παρέξω φῶς, δὲ νυμφίοις πρέπει.
 ΚΛ. οὐχ δὲ νόμος οὗτος, σὺ δὲ φαῦλος ἡγῇ τάδε. 735
 ΑΓΑ. οὐ καλὸν ἐν ὅχλῳ σ' ἔξομιλεῖσθαι στρατοῦ.
 ΚΛ. καλὸν τεκοῦσαν τάμα μὲν ἐκδοῦναι τέκνα.
 ΑΓΑ. καὶ τάς γ' ἐν οἴκῳ μὴ μόνας εἶγαι κόρας.
 ΚΛ. ὁχυροῖσι παρθενῶσι φρουροῦνται καλῶς.
 ΑΓΑ. πιθοῦ. ΚΛ. μὰ τὴν ἀνασσαν Ἀργείαν θεὰν 740
 ἐλθὼν σὺ τᾶξω πρᾶσσε, τάν δόμοις δὲ ἐγώ,

ἀ χρὴ παρεῖναι νυμφίοισι παρθένοις. |

ΑΓΓΑ. οἵμοι μάτην ἦξ', ἐλπίδος δ' ἀπεσφάλην,
ἦξ ὅμμάτων δάμαρτ' ἀποστεῖλαι θέλων.
σοφίζομαι δὲ κάπι τοῖσι φιλτάτοις
τέχνας πορίζω, πανταχῇ νικώμενος.

745

δῆμος δὲ σὺν Κάλχαντι τῷ θυηπόλῳ
κοινῇ τὸ τῆς θεοῦ φίλον, ἐμοὶ δ' οὐκ εὔτυχές,
ἔξιστορήσων εἶμι, μόχθον 'Ελλάδος.

χρὴ δ' ἐν δόμοισιν ἄνδρα τὸν σοφὸν τρέφειν
γυναῖκα χρηστὴν κάγαθήν, ἥ μὴ γαμεῖν. |

750

ΧΟ. στρ. α'. ἦξει δὴ Σιμόεντα καὶ

δίνας ἀργυροειδεῖς
ἄγυρις 'Ελλάνων στρατιᾶς
ἀνά τε ναυσὶν καὶ σὺν ὅπλοις

'Ιλιον εἰς τὸ Τροίας

755

Φοιβήιον δάπεδον,
τὰν Κασάνδραν ἵν' ἀκούω
δίπτειν ξανθοὺς πλοκάμους
γλωροκόμῳ στεφάνῳ δάφνας
κοσμηθεῖσαν, δταν θεοῦ
μαντόσυνοι πνεύσωσ' ἄναγκαι. |

760

ἌΝΤ. α'. στάσονται δ' ἐπὶ περγάμων

Τροίας ἀμφὶ τε τείχη
Τρῶες, δταν χάλκασπις 'Αρης
πόντιος εύπρῷοισι πλάταις

765

εἰρεσίᾳ πελάζῃ

Σιμουντίοις ὁχειοῖς,
τὰν τῶν ἐν αἴθέρι δισσῶν

Διοσκούρων 'Ελέναν

ἐκ Πριάμου κομίσαι θέλων
εἰς γᾶν 'Ελλάδα δοριπόνοις

770

ἀσπίσι καὶ λόγχαις Ἀχαιῶν. |

- ἔπωδ. Πέργαμον δὲ Φρυγῶν πόλιν
λαῖνους περὶ πύργους
κυκλώσας Ἄρει φονίῳ, 775
λαιμοτόμους κεφαλὰς
σπάσας πόλισμα Τροίας
πέρσας κατ' ἄκρας πόλιν,
θήσει κόρας πολυκλαύστους
δάμαρτά τε Πριάμου, 780
ά δὲ Διὸς Ἐλένα κόρα
πολύκλαυστος ἐσεῖται
πόσιν προλιποῦσα. | μήτ' ἔμοι
μήτ' ἔμοισι τέκνων τέκνοις
ἐλπὶς ἀδε ποτ' ἔλθοι, 785
οἶαν αἱ πολύχρονοι
Λυδαὶ καὶ Φρυγῶν ἄλογοι
στήσουσι παρ' ἵστοῖς
μυθεῦσαι τάδ' ἐς ἀλλήλας.
, τίς ἄρα μ' εὐπλοκάμου κόμας 790
ὅμια δακρυόν τανύσας
πατρίδος ὀλλυμένας ἀπολωτιεῖ; |
διὰ σέ, τὰν κύκνου δολικαύχενος γόνον,
εἰ δὴ φάτις ἔτυμος, 795
ώς ἔτεκεν Λήδα σ'
ὅρνιθι πταμένῳ,
Διὸς δτ' ἀλλάχθη δέμας,
εἴτ' ἐν δέλτοις Πιερίσιν
μῆθοι τάδ' ἐς ἀνθρώπους
ἥνεγκαν παρὰ καιρὸν ἄλλως. | 800

ΑΧ. ποῦ τῶν Ἀχαιῶν ἐνθάδ' ὁ στρατηλάτης;
τίς ἢν φράσειε προσπόλων τὸν Πηλέως

- ζητοῦντά νιν παῖδ' ἐν πύλαις Ἀχιλλέα;
οὐκ ἔξ ἴσου γὰρ μένομεν Εύριπου πέλας.
οἱ μὲν γὰρ ἡμῶν ὄντες ἀζυγες γάμων
οἴκους ἐρήμους ἐκλιπόντες ἐνθάδε
θάσσουσ' ἐπ' ἀκταῖς, οἱ δ' ἔχοντες εὔνιδας
καὶ παῖδας· οὗτοι δεινὸς ἐμπέπτωκ' ἔρως
τῆσδε στρατείας 'Ελλάδ' οὐκ ἄνευ θεῶν. |
τούμὸν μὲν οὖν δίκαιον ἐμὲ λέγειν χρεών. 810
ἄλλος δ' ὁ χρήζων αὐτὸς ὑπὲρ αὐτοῦ φράσει.
γῆν γὰρ λιπὼν Φάρσαλον ἡδὲ Πηλέα
μένω πὶ λεπταῖς ταισίδ' Εύριπου πιοαῖς,
Μυρμιδόνας ἵσχων· οἱ δ' ἀεὶ προσκείμενοι
λέγουσ", Ἀχιλλεῦ, τί μένομεν; πόσον χρόνον 815
ἔτ' ἐκμετρῆσαι χρὴ πρὸς Ἰλίου στόλον;
δοᾶ δ', εἴ τι δράσεις, ἢ ἀπαγ' οἴκαδε στρατόν,
τὰ τῶν 'Ατρειδῶν μὴ μένων μελλήματα'. |
Ὥ πατι θεᾶς Νηρῆδος, ἐνδοθεν λόγων
τῶν σῶν ἀκούσασ' ἔξέβην πρὸ δωμάτων. 820
Ὥ πότνι' αἰδώς, τήνδε τίνα λεύσσω ποτὲ
γυναικα, μορφὴν εὐπρεπῆ κεκτημένην;
οὐ θαῦμά σ' ἡμᾶς ἀγνοεῖν, οἵς μὴ πάρος
προσῆκες αἰνῶ δ' ὅτι σέβεις τὸ σωφρονεῖν.
τίς δ' εἴ; τί δ' ἥλθες Δαναϊδῶν εἰς σύλλογον, 825
γυνὴ πρὸς ἄνδρας ἀσπίσιν πεφραγμένους;
Λήδας μέν εἴμι παῖς, Κλυταιμήστρα δέ μοι
ὄνομα, πόσις δέ μούστιν 'Αγαμέμνων ἄναξ.
καλῶς ἔλεξας ἐν βραχεῖ τὰ καίρια.
αἰσχρὸν δέ μοι γυναιξὶ συμβάλλειν λόγους. | 830
μεῖνον· τί φεύγεις; δεξιάν τ' ἐμῇ χερὶ¹
σύναψον, ἀρχὴν μακαρίων νυμφευμάτων.
τί φήσ; ἐγώ σοι δεξιάν; αἰδοίμεθ' ἂν
'Αγαμέμνον", εἰ ψαύοιμεν ὅν μὴ μοι θέμις.
θέμις μάλιστα, τὴν ἐμὴν ἐπεὶ γαμεῖς 835

- παῖδ', ὃ θεᾶς παῖ ποντίας Νηρηΐδος.
- ΑΧ. ποίους γάμους φῆς; ἀφασία μ' ἔχει, γύναι,
εἰ μή τι παρανοοῦσα καινουργεῖς λόγον.
- ΚΛ. πᾶσιν τόδ' ἐμπέφυκεν, αἰδεῖσθαι φίλους
καινοὺς δρῶσι καὶ γάμου μεμνημένους. 840
- ΑΧ. οὐ πώποτ' ἐμνήστευσα παῖδα σήν, γύναι,
οὐδ' ἔξ 'Ατρειδῶν ἥλθε μοι λόγος γάμων. |
- ΚΛ. τι δῆτ' ἄν εἴη; σὺ πάλιν αὖ λόγους ἐμοὺς
θαύμαζ· ἐμοὶ γὰρ θαύματ' ἔστι τάπτο σοῦ.
- ΑΧ. εἴκαζε· κοινόν ἔστιν εἰκάζειν τάδε· 845
- ἄμφω γὰρ οὐ ψευδόμεθα τοῖς λόγοις ἵσως.
- ΚΛ. ἀλλ' ἦ πέπονθα δεινά; μνηστεύω γάμους
οὐκ ὄντας, ὡς εἴξασιν· αἰδοῦμαι τάδε.
- ΑΧ. ἵσως ἐκερτόμησε κάμε καὶ σέ τις.
ἀλλ' ἀμελίᾳ δὸς αὐτὰ καὶ φαύλως φέρε. 850
- ΚΛ. χαῖρ· οὐ γὰρ ὁρθοῖς ὅμμασίν σ' ἔτ' εἰσορῶ,
ψευδὴς γενομένη καὶ παθοῦσ' ἀνάξια.
- ΑΧ. καὶ σοὶ τόδ' ἔστιν ἔξ ἐμοῦ· πόσιν δὲ σὸν
στείχω ματεύσων τῶνδε δωμάτων ἔσω. | 854
- ΠΡ. ὃ ξέν', Αἰακοῦ γένεθλον, μεῖνον, ὃ σέ τοι λέγω,
τὸν θεᾶς γεγῶτα παῖδα, καὶ σὲ τὴν Λήδας κόρην.
- ΑΧ. τίς δὲ καλῶν πύλας παροίξας; ὡς τεταρβηκὼς καλεῖ!
δοῦλος· οὐγέ ἀβρύνομαι τῷδε· ή τύχη γὰρ οὐκ ἔη.
- ΠΡ. τίνος; ἐμὸς μὲν οὐχέ τῳδὶς τάμα κάγαμεμνονος.
ΑΧ. τῆσδε τῆς πάροιθεν οἶκων, Τυνδάρεω δόντος
- [πατρός. 860]
- εσταμεν· φράζ', εἴ τι χρήζεις, ὃν μ' ἐπέσχες εἶνεκα.
ἢ μόνω παρόντε δῆτα ταῖσδε ἐφέστατον πύλαις;
- ΚΛ. ὃς μόνοιν λέγοις ἄν, ἔξω δ' ἐλθὲ βασιλικῶν δόμων.
ὦ τύχη πρόνοιά θ' ἡμή, σώσαθ' οὓς ἐγὼ θέλω. | 865
- ΑΧ. δὲ λόγος εἰς μέλλοντ' ἀνοίσει χρόνον· ἔχει δὲ ὅκνον
[τινά.
- ΚΛ. δεξιᾶς ἔκατι μὴ μέλλει, εἴ τι μοι χρήζεις λέγειν.

ΚΛ. κάτα πῶς φέρων γε δέλτιον οὐκ ἔμοὶ δίδως λαβεῖν ;
ΠΡ. Μενέλεως ἀφεύλεθ' ἡμᾶς, ὃς κακῶν τῶνδ' αἴτιος. | 895
ΚΛ. ὃ τέκνον Νηρῆδος, ὃ παῖ Πηλέως, κλύεις τάδε ;
ΑΧ. ἔκλυον οὗσαν ἀθλίαν σε, τὸ δ' ἐμὸν οὐ φαύλως φέρω.
ΚΛ. παῖδά μου κατακτενοῦσι σοῖς δολώσαντες γάμοις.
ΑΧ. μέμφομαι κάγῳ πόσει σῷ, κούχ' ἀπλῶς οὕτω φέρω.
ΚΛ. οὐκ ἐπαιδεσθησόμεσθα προσπεσεῖν τὸ σὸν γόνυ, 900
 θυητὸς ἐκ θεᾶς γεγῶτα· τί γὰρ ἐγὼ σεμνύνομαι ;
 περὶ τίνος σπουδαστέον μοι μᾶλλον ἢ τέκνου πέρι ;
 ἀλλ' ἄμυνον, ὃ θεᾶς παῖ, τῇ τ' ἐμῇ δυσπραξίᾳ
 τῇ τε λεχθείσῃ δάμαρτι σῷ, μάτην μέν, ἀλλ' ὅμως,
 σοὶ καταστέφασ' ἐγώ νιν ἦγον ώς γαμουμένην, 905
 νῦν δ' ἐπὶ σφαγὴς κομίζω· σοὶ δ' ὁνειδος ἔξειται,
 δστις οὐκ ἥμυννας· εἰ γὰρ μὴ γάμοισιν ἔζυγης,
 ἀλλ' ἐκλήθης γοῦν ταλαινῆς παρθένου φίλος πόσις.
 πρὸς γενειάδος δέ, πρὸς σῆς δεξιᾶς, πρὸς μητέρος
 ὄνομα γὰρ τὸ σὸν μ' ἀπώλεσ', φ' σ' ἄμυνθεῖν

[χρεών. 910]

οὐκ ἔχω βωμὸν καταφυγεῖν ἄλλον ἢ τὸ σὸν γόνυ,
 οὐδὲ φίλος οὐδεὶς πέλας μοι, τὰ δ' Ἀγαμέμνονος
 [κλύεις

ῷμὰ καὶ πάντολιμ' ἀφίγμαι δ', ὥσπερ εἰσορᾶς, γυνὴ
 ναυτικὸν στράτευμ' ἀναρχον κάπι τοῖς κακοῖς
 [θρασύ,

χοήσιμον δ', δταν θέλωσιν. ἦν δὲ τολμήσῃς σύ μου
 κεῖρον ὑπερτεῖναι, σεσφόσμεθ'. εἰ δὴ μή, οὐ
 [σεσφόσμεθα. | 916]

ΧΟ. δεινὸν τὸ τίκτειν καὶ τέρει φίλτρον μέγα,
 πᾶσίν τε κοινὸν ὕσθ' ὑπερχάμνειν τέκνων. |
ΑΧ. ὑψηλόφρων μοι θυμὸς αἴρεται πρόσω·
 ἐπίσταται δὲ τοῖς κακοῖσί τ' ἀσχαλᾶν
 μετρίως τε χαίρειν τοῖσιν ἔξωγκωμένοις.
 λελογισμένοι γὰρ οἱ τοιοῦτοι βροτῶν

920

δρυθῶς διατίην τὸν βίον γνώμης μέτα.

ἔστιν μὲν οὖν ἦν' ἥδὺ μὴ λίαν φρονεῖν,

ἔστιν δὲ χῶπου χρήσιμον γνώμην ἔχειν. | 925

ἔγὼ δ' ἐν ἀνδρὸς εὔσεβεστάτου τραφεὶς

Χίρωνος, ἔμαθον τοὺς τρόπους ἀπλοῦς ἔχειν.

καὶ τοῖς Ἀτρείδαις, ἦν μὲν ἡγῶνται καλῶς,

πεισόμεθ'. δταν δὲ μὴ καλῶς, οὐ πείσομαι.

ἄλλ' ἐνθάδ' ἐν Τροίᾳ τ' ἐλευθέραν φύσιν 930

παρέχων, "Ἄρη τὸ κατ' ἐμὲ κοσμήσω δορί. |

σὲ δ', ὃ παθοῦσα σχέτλια πρὸς τῶν φιλτάτων,

ἄ δὴ κατ' ἄνδρα γίγνεται νεανίαν,

τοσοῦτον οἶκτον περιβαλὼν καταστελῶ,

κοῦποτε κόρη σὴ πρὸς πατρὸς σφαγήσεται, 935

ἐμὴ φατισθεῖσ' οὐ γὰρ ἐμπλέκειν πλοκὰς

ἔγὼ παρέξω σῷ πόσει τούμὸν δέμας.

τούνομα γάρ, εἰ καὶ μὴ σίδηρον ἥρατο,

τούμὸν φονεύσει παῖδα σήν. τὸ δ' αἴτιον

πόσις σός· ἀγνὸν δ' οὐκέτ' ἔστι σῶμα ἐμόν,

εἰ δι' ἔμ' ὀλεῖται διά τε τοὺς ἐμοὺς γάμους

ἢ δεινὰ τλᾶσα κούκι ἀνεκτὰ παρθένος. |

Θαυμαστὰ δ' ὡς ἀνάξι· ἡτιμάσμεθα.

ἔγὼ κάκιστος ἦν ἄρ' Ἀργείων ἀνήρ,

ἔγὼ τὸ μηδέν, Μενέλεως δ' ἐν ἀνδράσιν, 945

ώς οὐχὶ Πηλέως, ἄλλ' ἀλάστορος γεγώς,

εἴπερ φονεύει τούμὸν ὄνομα σῷ πόσει. |

μὰ τὸν δι' ὑγρῶν κυμάτων τεθραμμένον

Νηρέα, φυτουργὸν Θέτιδος, ἢ μ' ἐγείνατο,

οὐχ ἄψεται σῆς θυγατρὸς Ἀγαμέμνων ἄναξ, 950

οὐδ' εἰς ἄκραν χεῖρ' ὅστε προσβαλεῖν πέπλοις·

ἢ Σίπυλος ἔσται πόλις δρισμα βαρβάρων,

δθεν πεφύκασ' οἱ στρατηλάται γένος,

Φθίας δὲ τούνομ' οὐδαμοῦ κεκλήσεται.

πικροὺς δὲ προχύτας χέρνιβάς τ' ἐνάρξεται 955

Κάλχας δ μάντις. τίς δὲ μάντις ἔστ' ἀνήρ,
δις ὀλίγ' ἀληθῆ, πολλὰ δὲ ψευδῆ λέγει,
τυχών· δταν δὲ μὴ τύχη, διοίχεται; |
οὐ τῶν γάμων ἔκατι, μυρίαι κόραι
θηρῶσι λέκτρον τούμόν, εἰρηται τόδε. 960
ἀλλ' ὅβριν [ές] ἡμᾶς ὅβριστ' Ἀγαμέμνων ἄναξ·
χρῆν δ' αὐτὸν αἰτεῖν τούμὸν ὅνομ' ἐμοῦ πάρα,
θήραμα παιδός· ή Κλυταὶμήστρα δ' ἐμοὶ^ν
μάλιστ' ἐπείσθη θυγατέρος ἐκδοῦναι πόσει. 965
ἔδωκά τὸν "Ελλησιν, εἰ πρὸς "Ιλιον
ἐν τῷδε ἔκαμνε νόστος· οὐκ ἡρνούμεθ' ἀν
τὸ κοινὸν αὔξειν ὃν μέτ' ἐστρατευόμην. |
νῦν δ' οὐδέν εἴμι παρά γε τοῖς στρατηλάταις,
ἐν εὐμαρεῖ τε δρᾶν τε καὶ μὴ δρᾶν κακῶς.
τάχ' εἶσεται σίδηρος, δν πολὺν εἰς Φρύγας 970
ἔλθειν φόνου κηλίσιν αἷματος χρανῶ,
εἰ τίς με τὴν σὴν θυγατέρος ἔξαιρήσεται.
ἀλλ' ἡσύχαζε θεδὸς ἐγὼ πέφηγνά σοι
μέγιστος, οὐκ ὃν· ἀλλ' ὅμως γενήσομαι. | 975
ΧΟ. ἔλεξας, ὃ παῖ Πηλέως, σοῦ τ' ἄξια
καὶ τῆς ἐναλίας δαίμονος, σεμνῆς θεοῦ. |
ΚΛ. φεῦ·
πῶς ἀν σ' ἐπαινέσαιμι μὴ λίαν λόγοις,
μηδ' ἐνδεῶς τοῦδε ἀπολέσαιμι τὴν χάριν;
αἰνούμενοι γάρ ἀγαθοὶ τρόπον τινὰ
μισοῦσι τοὺς αἰνοῦντας, ἦν αἰνῶστ' ἄγαν. 980
αἰσχύνομαι δὲ παραφέρουσ' οἰκτροὺς λόγους,
ἰδίᾳ νοσοῦσα· σὺ δ' ἀνοσος κακῶν γ' ἐμῶν.
ἀλλ' οὖν ἔχει τοι σχῆμα, καν ἀπωθεν ἦ
ἀνήρ ὁ χρηστός, δυστυχοῦντας ὥφελεῖν.
οἰκτιρε δ' ἡμᾶς· οἰκτρὰ γάρ πεπόνθαμεν. 985
ἢ πρῶτα μέν σε γαμβρὸν οἰηθεῖστ' ἔχειν
κενὴν κατέσχον ἐλπίδ· εἴτα σοι τάχα

ὅρνις γένοιτ' ἀν τοῖσι μέλλουσιν γάμοις
θανοῦσ' ἐμὴ παῖς, ὃ σε φυλάξασθαι χρεών.
ἀλλ' εὗ μὲν ἀρχὰς εἴπας, εὖ δὲ καὶ τέλη· 990
σοῦ γὰρ θέλοντος παῖς ἐμὴ σωθῆσται. |
βούλει νιν ἵκετιν σὸν περιπιύξαι γόνυ;
ἀπαρθένευτα μὲν τάδ': εἰ δέ σοι δοκεῖ,
ἥξει, δι' αἰδοῦς ὅμμι, ἔχουσ' ἐλεύθερον.
εἰ δ' οὐ παρούσῃς ταῦτὰ τεύξομαι σέθεν, 995
μενέτω κατ' οἶκους· σεμνὰ γὰρ σεμνύνεται.
ὅμως δ' δσον γε δυνατὸν αἰδεῖσθαι χρεών. |
σὺ μήτε σὴν παῖδ' ἔξαγ, ὅψιν εἰς ἐμήν,
μήτ' εἰς ὄνειδος ἀμαθὲς ἐλθωμεν, γύναι·
στρατὸς γὰρ ἀθρόος ἀργὸς ὥν τῶν οἴκοθεν 1000
λέσχας πονηρὰς καὶ κακοστόμους φιλεῖ.
πάντως δέ μ' ἵκετεύοντες ἥξετ', εἰς ἵσον,
εἴ τ' ἀνικετεύτως· εἴς ἐμοὶ γάρ ἐστ' ἀγὼν
μέγιστος, ὑμᾶς ἔξαπαλλάξαι κακῶν.
ώς ἐν γ' ἀκούσασ' ἵσθι μὴ ψευδῶς μ' ἐρεῖν· 1005
ψευδῆ λέγων δὲ καὶ μάτην ἐγκερτομῶν
θάνοιμι· μὴ θάνοιμι δ', ἦν σφίσω κόρην. |
δναιο συνεχῶς δυστυχοῦντας ὠφελῶν.
ἀκουε δή νυν, ἵνα τὸ πρᾶγμα, ἔχη καλῶς.
τι τοῦτο ἐλεξας; ως ἀκουστέον γέ σου. 1010
πείθωμεν αὖθις πατέρα βέλτιον φρονεῖν.
κακός τίς ἐστι καὶ λαν ταρβεῖ στρατόν.
ἀλλ' οἱ λόγοι γε καταπαλαίουσιν λόγους.
ψυχρὰ μὲν ἐλπίς· ὃ τι δὲ χοή με δρᾶν φράσον.
ἵκετεύ' ἐκεῖνον πρῶτα μὴ κτείνειν τέκνα· 1015
ἥν δ' ἀντιβαίνῃ, πρὸς ἐμέ σοι πορευτέον.
εἴ γὰρ τὸ χρῆζον ἐπίθετ', οὐ τούμδον χρεών
χωρεῖν· ἔχει γὰρ τοῦτο τὴν σωτηρίαν.
κάγω τ' ἀμείνων πρὸς φίλον γενήσομαι,
στρατός τ' ἄν οὐ μέμψαιτό μ', εἰ τὰ πράγματα 1020
Ψηφιστοὶ ἡθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λελογισμένως πράσσουμι μᾶλλον ἢ συθένει.
καλῶς δὲ κραυγήντων πρὸς ἥδονὴν φίλοις
σοι τ' ἄν γένοιτο κἄν ἐμοῦ χωρὶς τάδε. |

ΚΛ. ώς σώφρον· εἶπας! δραστέον δ' ἂ σοι δοκεῖ.

ἡν δ' αὖ τι μὴ πράσσωμεν ὅν ἐγὼ θέλω, 1025
ποῦ σ' αὖθις ὁψόμεσθα; ποτὶ χρή μ' ἀθλίαν
ἐλθοῦσαν εὑρεῖν σὴν χέρ' ἐπίκουρον κακῶν;

ΑΧ. ἡμεῖς σε φύλακες οὖς χρεών φυλάξομεν,

μή τις σ' ἵδη στείχουσαν ἐπτοημένην
Δαναῶν δι' ὅχλουν μηδὲ πατρῶν δόμον
αἰσχυν· δ γάρ τοι Τυνδάρεως οὐκ ἄξιος
κακῶς ἀκούειν· ἐν γὰρ Ἑλλησιν μέγας. |

ΚΛ. ἔσται τάδε. ἀρχε· σοὶ με δουλεύειν χρεών.

εἰ δ' εἰσὶ θεοί, δίκαιοις ὅν ἀνήρ <σύ γε>
ἐσθλῶν κυρῆσεις· εἰ δὲ μή, τι δεῖ πονεῖν; | 1035

ΧΩ. στρ. τίς ἄρ' ὑμέναιος διὰ λωτοῦ Λίβυος

μετά τε φιλοχόρου κιθάρας
συρίγων θ' ὑπὸ καλαμοεσ-
σᾶν ἔστασεν Ιαχάν,

ὅτ' ἀνὰ Πήλιον αἱ καλλιπλόκαμιοι

Πιερίδες ἐν δαιτὶ θεῶν

χρυσεοσάνδαλον ἔχνος

ἐν γῷ κρούουσαι

Πηλέως εἰς γάμον ἥλθον,

μελφδοῖς Θέτιν ἀχήμασι τόν τ' Αἰακίδαν

Κενταύρων ἀν' ὅρος κλέουσαι

Πηλιάδα καθ' ὑλαν!

ο δὲ Δαρδανίδας, Διὸς

λέκτρων τρύφημα φίλον,

χρυσέοισιν ἀφυσσε λοιβάν

ἐν κρατήρων γυάλοις,

ο Φρύγιος Γανυμήδης.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

1040

1045

1050

παρὰ δὲ λευκοφαῆ ψάμαθον
εἴλισσόμεναι κύκλια
πεντήκοντα κόραι Νηρέως
γάμους ἔχόρευσαν. |

1055

ἀντ. ἀνὰ δ' ἐλάταισι στεφανώδει τε γλόρα
θίασος ἔμολεν ἵπποβάτας

Κενταύρων ἐπὶ δαῖτα τὰν

1060

θεῶν κρατῆρά τε Βάκχου.

μέγα δ' ἀνέκλαγον „ὦ Νηρὴν κόρα,

παῖδα σὲ Θεσσαλίᾳ μέγα φῶς

μάντις ὁ φοιβάδα μοῦσαν

εἰδὼς γεννάσειν

1065

Χίρων ἔξονόμαζεν,

ὅς ἦτει χθόνα λογχήρεσι σὺν Μυρμιδόνων

ἀσπισταῖς Πριάμοιο κλεινὰν

γαῖαν ἐκπυρώσων,

περὶ σώματι χρυσέων

δπλων Ἡφαιστοπόνων

κεκορυθμένος ἐνδύτ', ἐκ θεᾶς

ματρὸς δωρήματ' ἔχων

Θέτιδος, ᾧ νιν ἔτικτε "

1070

μακάριον τότε δαίμονες

τᾶς εὐπάτριδος γάμον

Νηρήδων ἔθεσαν πρώτας

Πηλέως θ' ὑμεναίους. |

1075

ἐπωδ. σὲ δ' ἐπὶ κάρα στέψουσι καλλικόμαν

1080

πλόκαμον Ἄργεῖοι βαλιὰν

ῶστε πετραῖον ἀπ' ἄντρων ἐλθοῦσαν ὁρείαν

μόσχον ἀκήρατον, βρότειον

αἰμάσσοντες λαιμόν,

οὐ σύριγγι τραφεῖσαν, οὐδ'

ἐν δοιβδήσεσι βουκόλων,
παρὰ δὲ ματέρι νυμφόκομον
Ίναχίδαις γάμον.

ποῦ τὸ τᾶς αἰδοῦς
ἢ τὸ τᾶς ἀρετᾶς ἔχει
σθένειν τι πρόσωπον;
διπότε τὸ μὲν ἄσεπτον ἔχει
δύνασιν, ἀ δ' ἀρετὰ κατόπι-
σθεν θνατοῖς ἀμελεῖται,
ἀνομία δὲ νόμων ορατεῖ,
καὶ μὴ κοινὸς ἀγών βροτοῖς,
μή τις θεῶν φθόνος ἐλθῇ. | 1090

ΚΛ. ἔξηλθον οἶκων προσκοπουμένη πόσιν,
χρόνιον ἀπόντα κάκλελοιπότα στέγας.
ἐν δακρύοισι δ' ἡ τάλαινα παῖς ἐμή,
πολλὰς ιεῖσα μεταβολὰς ὀδυρμάτων,
θάνατον ἀκούσασ', δν πατὴρ βουλεύεται.
μνήμην δ' ἀρ' εἶχον πλησίον βεβηκότος
Ἄγαμέμνονος τοῦδ', ὃς ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ τέκνοις
ἀνόσια πράσσων αὐτίχ' εὑρεθῆσται. | 1105

ΑΓΑ. Λήδας γένεθλον, ἐν καλῷ σ' ἔξω δόμῳ
ηὗρηχ', ἵν' εἴπω παρθένου χωρὶς λόγους,
οὓς οὐκ ἀκούειν τὰς γαμουμένας πρέπει.

τί δ' ἔστιν, οὗ σοι καιρὸς ἀντιλάζυται;

ΑΓΑ. ἔκπειμπε παῖδα δωμάτων πατρὸς μέτα·
ώς χέρνιβες πάρεισιν ηὔτρεπισμέναι,
προχύται τε βάλλειν πῦρ καθάρσιον χεροῖν,
μόσχοι τε, πρὸ γάμων ἂς θεῷ πεσεῖν χρεὸν
Ἄρτέμιδι, μέλανος αἴματος φυσήματα. | 1110

ΚΛ. τοῖς ὀνόμασιν μὲν εὖ λέγεις, τὰ δ' ἔργα σου
οὐκ οἶδ' δπως χρή μ' ὀνομάσασαν εὖ λέγειν.
χώρει δέ, θύγατερ, ἐκτός, οἶσθα γὰρ πατρὸς
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

- πάντως ἀ μέλλει, χύπο τοῖς πέπλοις ἄγε
λαβοῦσ' Ὁρέστην σὸν κασίγνητον, τέκνον.
Ιδοὺ πάρεστιν ἥδε πειθαρχοῦσά σοι. 1120
τὰ δ' ἄλλ' ἔγὼ πρὸ τῆσδε κάμαυτῆς φράσω. |
ΑΓΑ. τέκνον, τὶ κλαίεις, οὐδὲν ἔθ' ἡδέως ὁρᾶς,
εἰς γῆν δ' ἐρείσασ' ὅμιμα πρόσθ' ἔχεις πέπλους ;
ΚΛ. φεῦ·
τίν' ἀν λάβοιμι τῶν ἐμῶν ἀρχὴν κακῶν ;
ἄπασι γὰρ πρώτοισι χρήσασθαι πάρα 1125
[κάν νετάτοισι κάν μέσοισι, πανταχοῦ]. |
ΑΓΑ. τὶ δ' ἔστιν ; ὡς μοι πάντες εἰς ἐν ἥκετε,
σύγχυσιν ἔχοντες καὶ ταραγμὸν ὅμιμάτων !
ΚΛ. εἴφ' ἀν ἐρωτήσω σε γενναῖως, πόσι.
ΑΓΑ. οὐδὲν κελευσμοῦ δεῖ μὲν ἐρωτᾶσθαι θέλω. 1130
ΚΛ. τὴν παῖδα τὴν σὴν τὴν τ' ἐμὴν μέλλεις κτενεῖν ;
ΑΓΑ. ἔα·
τλήμονά γ' ἔλεξας, ὑπονοεῖς θ' ἀ μή σε χοῦ.
ΚΛ. ἔχ' ἥσυχος.
κάκεῖνό μοι τὸ πρῶτον ἀπόκριναι πάλιν.
ΑΓΑ. σὺ δ' ἦν γ' ἐρωτᾶς εἰκότ', εἰκότ' ἀν κλύοις.
ΚΛ. οὐκ ἄλλ' ἐρωτῶ, καὶ σὺ μὴ λέγ' ἄλλα μοι. 1135
ΑΓΑ. ὃ πότνια μοῖρα καὶ τύχη δαιμῶν τ' ἐμός.
ΚΛ. κάμος γε καὶ τῆσδ', εἰς τριῶν δυσδαιμόνων.
ΑΓΑ. τίς σ' ἡδίκησε; ΚΛ. τοῦτ' ἐμοῦ πεύθη πάρα ;
οὐ νοῦς ὅδ' αὐτὸς νοῦν ἔχων οὐ τυγχάνει.
ΑΓΑ. ἀπωλόμεσθα. προδέδοται τὰ κρυπτά μου. 1140
ΚΛ. πάντ' οἶδα καὶ πεπύσμεθ' ἀ σὺ μέλλεις με δρᾶν.
αὐτὸ δὲ τὸ σιγᾶν δμολογοῦντός ἔστι σου
καὶ τὸ στενάζειν πολλά. μὴ κάμης λέγων.
ΑΓΑ. Ιδοὺ σιωπῶ· τὸ γὰρ ἀναίσχυντον τί δεῖ
ψευδῆ λέγοντα προσλαβεῖν τῇ συμφορᾷ ; | 1145
ΚΛ. ἀκουε δή νυν ἀνακαλύψομεν λόγους,
κούκέτι παρφδοῖς χρησόμεσθ' αἰνίγμασιν.

πρῶτον μέν, ἵνα σοι πρῶτα τοῦτο ὄνειδίσω,
ἔγημας ἄκουσάν με κἄλαβες βίᾳ,
τὸν πρόσθεν ἄνδρα Τάνταλον κατακτανὼν 1150
βρέφος τε τούμὸν ζῆν προσουδίσας πέδῳ,
μαστῶν βιαίως τῶν ἐμῶν ἀποσπάσας. |
καὶ τὸ Διός σε παῖδ' ἐμῷ τε συγγόνῳ
ἴπποισι μαρμαίροντ' ἐπεστρατευσάτην·
πατήρ δὲ πρέσβυς Τυνδάρεώς σ' ἐρρύσατο 1155
ἴκειην γενόμενον, τάμα δ' ἔσχες αὖ λέγη. |
οὐ σοι καταλλαχθεῖσα περὶ σὲ καὶ δόμους
συμμαρτυρήσεις ως ἄμεμπτος ἡ γυνή,
εἰς τὸν Ἀφροδίτην σωφρονοῦσα καὶ τὸ σὸν 1160
μέλαθρον αὔξουσ', ὕστερον σ' εἰσιόντα τε
χαίρειν θύραζέ τοντ' ἐξιόντ' εὐδαιμονεῖν.
σπάνιον δὲ θήρευμ' ἄνδρι τοιαύτην λαβεῖν
δάμαρτα· φλαύραν δ' οὐ σπάνις γυναικίς ἔχειν.
τίκτω δ' ἐπὶ τρισὶ παρθένοισι παῖδά σοι 1165
τόνδ', ὃν μιᾶς σὺ τλημόνως μ' ἀποστερεῖς. |
καὶ τις σ' ἔρηται, τίνος ἔκατίν νιν κτενεῖς,
λέξον, τί φήσεις; ἢ μὲν χρὴ λέγειν τὰ σά;
, Ελένην Μενέλεως ἵνα λάβῃ· καλόν γέ τοι 1170
κακῆς γυναικὸς μισθὸν ἀποτεῖσαι τέκνα.
τάχθιστα τοῖσι φιλτάτοις ώνούμεθα. |
ἄγ, ἦν στρατεύση καταλιπὼν μὲν δόμασιν,
κάκει γενήση διὰ μαρρᾶς ἀπουσίας,
τίν' ἐν δόμοις με καρδίαν ἔξειν δοκεῖς,
ὅταν θρόνους τῆσδε εἰσίδω πάντας κενούς,
κενούς δὲ παρθενῶνας, ἐπὶ δὲ δακρύοις 1175
μόνη κάθωμαι, τήνδε θρηνῳδοῦσ' ἀεί·
, ἀπώλεσέν σ', ὃ τέκνον, δι φυτεύσας πατήρ,
αὐτὸς κτανών, οὐκ ἄλλος οὐδὲ ἄλλη χεοί,
[τοιόνδε μισθὸν καταλιπὼν πρὸς τοὺς δόμους].
ψέτει βιογείας προφάσεως ἔδει μόνον, 1180
Ψηφιστοὶ θήκε από τὸ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἔφ' ἦ σ' ἔγῳ καὶ παῖδες αἱ λελειμμέναι
δεξόμεθα δέξιν, ἦν σε δέξασθαι χρεών. |
μὴ δῆτα πρὸς θεῶν μήτ' ἀγαγκάσης ἐμὲ
κακὴν γενέσθαι περὶ σέ, μήτ' αὐτὸς γένη. |
εἰεν·

θύσεις δὲ τὴν παῖδα· ἔνθα τίνας εὔχας ἔρεις; 1185
τὶ σοι κατεύξῃ τάγαθόν, σφάζων τέκνον;
νόστον πονηρόν, οἴκοθέν γ' αἰσχρῶς ίών;
ἄλλ' ἐμὲ δίκαιον ἀγαθὸν εὔχεσθαι τι σοί;
ἢ τἄρδ' ἀσυνέτους τοὺς θεοὺς ἡγούμεθ' ἄν,
εἰ τοῖσιν αὐθένταισιν εὕφρον' ἥσομεν. | 1190
ἥκων δ' ἐς Ἀργος προσπεσῆ τέκνοισι σοῖς;
ἄλλ' οὐ θέμις σοι. τίς δὲ καὶ προσβλέψεται
παῖδων σ', ἵν' αὐτῶν προσέμενος κτάνης τινά; |
ταῦτ' ἥλθες ἥδη διὰ λόγων ἢ σκῆπτρά σοι
μόνον διαφέρειν καὶ στρατηλατεῖν σε δεῖ; 1195
δὸν χρῆν δίκαιον λόγον ἐν Ἀργείοις λέγειν·
, βιούλεσθ', Ἀχαιοί, πλεῖν Φρυγῶν ἐπὶ χθόνα;
κλῆρον τίθεσθε παῖδα δτου θανεῖν χρεών.
ἐν ἵσῳ γάρ ἦν τόδ', ἄλλὰ μή σ' ἔξαιρετον
σφάγιον παρασχεῖν Δαναΐδαισι παῖδα σήν, 1200
ἢ Μενέλεων πρὸ μητρὸς Ἐρμιόνην κτανεῖν,
οὐπερ τὸ πρᾶγμ' ἦν. | νῦν δ' ἔγῳ μὲν ἢ τὸ σὸν
σφέζουσα λέκτρον παιδὸς ἐστερήσομαι,
ἢ δ' ἔξαμαρτοῦσ' ὑπόροφον νεάνιδα
Σπάρτη κομίζουσ', εὐτυχῆς γενήσεται. | 1205
τούτων ἄμειψαί μ' εἴ τι μὴ καλῶς λέγω·
εἰ δ' εὖ λέλεκται, μετανοῶν μὴ δὴ κτάνης
τὴν σήν τε κάμην παῖδα, καὶ σώφρων ἔσῃ. |
πιθοῦ. τὸ γάρ τοι τέκνα συνσφέζειν καλόν,
Ἀγάμεμνον οὐδεὶς τοῖσδ' ἄν ἀντείποι βροτῶν. 1210
ΙΦ. εἰ μὲν τὸν Ορφέως εἰλον, δι πάτερ, λόγον,
πειθεῖν ἐπάδουσ', δσθ' δμαρτεῖν μοι πέτρας,

κηλεῖν τε τοῖς λόγοισιν οὓς ἔβουλόμην,
 ἐνταῦθ' ἀν ἥλθον. νῦν δὲ τάπ' ἐμοῦ σοφά,
 δάκρυα παρέξω· ταῦτα γὰρ δυναίμεθ' ἄν. | 1215
 ίκετηρίαν δὲ γόνασιν ἔξαπτω σέθεν
 τὸ σῶμα τούμόν, ὅπερ ἔτικτεν ἥδε σοι,
 μή μ' ἀπολέσῃς ἀωρον· ἥδυ γὰρ τὸ φῶς
 λεύσσειν· τὰ δ' ὑπὸ γῆς μή μ' ἵδειν ἀναγκάσῃς. |
 πρώτη σ' ἐκάλεσα πατέρα καὶ σὺ παῖδ' ἐμέ, 1220
 πρώτη δὲ γόνασι σοῖσι σῶμα δοῦσ' ἐμὸν
 φίλας χάριτας ἔδωκα κάντεδεξάμην.
 λόγος δ' ὁ μὲν σὸς ἦν ὅδ· ,ἄρα σ', ὃ τέκνον,
 εὐδαιμόν· ἀνδρὸς ἐν δόμοισιν ὅψομαι,
 ζῶσάν τε καὶ θάλλουσαν ἀξίως ἐμοῦ; 1225
 οὐδὶς δ' ὅδ· ἦν αὖ περὶ σὸν ἔξαρτωμένης
 γένειον, οὗ νῦν ἀντιλάξυμαι χερὶ·
 τί δ' ἄρ' ἐγὼ σέ; πρέσβυν ἄρ' εἰσδέξομαι
 ἐμῶν φίλαισιν ὑποδοχαῖς δόμιων, πάτερ,
 πόνων τιθηνοὺς ἀποδιδοῦσά σοι τροφάς; 1230
 τούτων ἐγὼ μὲν τῶν λόγων μνήμην ἔχω,
 σὺ δ' ἐπιλέλησαι, καὶ ἀποκτεῖναι θέλεις. |
 μὴ πρός σε Πέλοπος καὶ πρὸς Ἀτρέως πατρὸς
 καὶ τῆσδε μητρός, ἢ πρὸν ὡδίνουσ' ἐμὲ,
 νῦν δευτέραν ὡδῖνα τήνδε λαμβάνει. 1235
 τί μοι μέτεστι τῶν Ἀλεξάνδρου γάμων
 Ἐλένης τε; πόθεν ἥλθ' ἐπ' ὀλέθρῳ τῷ μῷ, πάτερ;
 βλέψον πρὸς ἡμᾶς, ὅμμα δός φίλημά τε,
 οὐ· ἀλλὰ τοῦτο κατθανοῦσ' ἔχω σέθεν
 μνημεῖον, εἰ μὴ τοῖς ἐμοῖς πεισθῆ; λόγοις. | 1240
 ἀδελφέ, μικρὸς μὲν σύ γ' ἐπίκουρος φίλοις,
 δμως δὲ συνδάκρυσον, ικέτευσον πατρὸς
 τὴν σὴν ἀδελφὴν μὴ θανεῖν· αἴσθημά τοι
 κάν νηπίοις γε τῶν κακῶν ἔγγιγνεται.
 ἴδοὺ σιωπῶν λίσσεται σ' ὅδ· , πάτερ. | 1245
 Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

- ἀλλ' αἰδεσαι με καὶ κατοίκτιον βίον.
 ναὶ, πρὸς γενείου σ' ἀντόμεσθα δύο φίλω·
 δὲ μὲν νεοσσός ἐστιν, ή δὲ ηὔξημένη.
 ἐν συντεμοῦσα πάντα νικήσω λόγον·
 τὸ φῶς τόδ' ἀνθρώποισιν ἥδιστον βλέπειν, 1250
 τὰ νέρθε δὲ οὐδέν· μαίνεται δὲ ὃς εὔχεται
 θανεῖν. κακῶς ζῆν κρείσσον ἢ καλῶς θανεῖν. |
- ΧΟ.** ὡς τλῆμον Ἐλένη, διὰ σὲ καὶ τοὺς σοὺς γάμους
 ἀγὼν Ἀτρεΐδαις καὶ τέκνοις ἦκει μέγας. |
- ΑΓΑ.** ἐγὼ τά τ' οἰκτρὰ συνετός εἰμι καὶ τὰ μή, 1255
 φιλῶν ἐμαυτοῦ τέκνα· μαινούμην γὰρ ἄν.
 δεινῶς δὲ ἔχει μοι ταῦτα τολμῆσαι, γύναι,
 δεινῶς δὲ καὶ μή τοῦτο γὰρ πρᾶξαι με δεῖ. |
 δρᾶθ' ὅσον στράτευμα ναύφρακτον τόδε,
 χαλκέων θ' ὅπλων ἄνακτες Ἐλλήνων [όσοι, 1260
 οἵς νῦντος οὐκ ἔστι] Ἰλίου πύργους ἔπι,
 εἰ μή σε θύσω, μάντις ως Κάλχας λέγει.
 οὐδὲ ἔστι Τροίας ἔξελεῖν κλεινὸν βάθρον.
 μέμηνε δὲ ἀφροδίτη τις Ἐλλήνων στρατῷ
 πλεῖν ως τάχιστα βαρβάρων ἐπὶ χθόνα, 1265
 παῦσαι τε λέκτρων ἀρπαγάς ἐλληνικάς.
 οἵ τας ἐν Ἀργεί παρθένοις κτενοῦσί μου
 ὑμᾶς τε κάμε, θέσφατ' εἰ λύσω θεᾶς. |
 οὐ Μενέλεώς με καταδεδούλωται, τέκνον,
 οὐδὲ ἐπὶ τὸ κείνου βουλόμενον ἐλήλυθα, 1270
 ἀλλ' Ἐλλάς, ή δεῖ, κἄν θέλω, κἄν μὴ θέλω,
 θῦσαι σε τούτου δὲ ἡσσονες καθέσταμεν.
 ἐλευθέραν γὰρ δεῖ νιν ὅσον ἐν σοί, τέκνον,
 κάμοι γενέσθαι μηδὲ βαρβάρων ὅπο
 Ἐλληνας ὄντας λέκτρα συλλασθαι βέλῃ. | 1275
- ΚΔ.** ὡς τέκνον, ὡς ἔνειαι,
 οἵ γὰρ θανάτου τοῦ σοῦ μελέα.

- φεύγει σε πατήρ "Αιδη παραδούς. |
ΙΦ. οἵ γάρ, μῆτερ ταῦτὸν γὰρ δὴ
μέλος εἰς ἄμφω πέπτωκε τύχης, 1280
κούκετι μοι τῶς
οὐδὲν ἀελίου τόδε φέγγος. |
ἰὼ ίὼ
νιφόβιολον Φρυγῶν νάπος "Ιδας τ'
ὄρεα, Πρίαμος δθι ποτὲ βρέφος ἀπαλὸν ἔβαλε 1285
ματρὸς ἀποπρὸν νοσφίσας
ἐπὶ μόρῳ θανατόεντι
Πάριν, δς Ἱδαῖος
"Ιδαῖος ἐλέγετ' ἐλέγετ' ἐν Φρυγῶν πόλει. 1290
μή ποτ' ὥφελεν τὸν ἀμφὶ
βουσὶ βουκόλον τραφέντ'
["Αλέξανδρον]
οἰκίσαι ἀμφὶ τὸ λευκὸν ὅδωρ, δθι
κρῆναι Νυμφᾶν κεῖνται 1295
λειμῶν τ' ἄνθεσι θάλλων
γλωροῖς, οὖς ὁδόεντα
ἄνθε' ὑακίνθινά τε θεαῖσι δρέπειν. |
ἐνθα ποτὲ Παλλὰς ἔμολε 1300
καὶ δολιόφρων Κύπρις
"Ἡρα θ' Ἐρμᾶς θ',
ὅ Διὸς ἄγγελος,
ἀ μὲν ἐπὶ πόθῳ τρυφῶσα
Κύπρις, ἀ δὲ δουρὶ Παλλὰς 1305
"Ἡρα τε Διὸς ἄνακτος
εύναῖσι βασιλίσιν,
κρίσιν ἐπὶ στυγνὰν ἔριν τε
καλλονᾶς, ἐμοὶ δὲ θάνατον
*ὄνομα μὲν φέροντα Δαναΐδαισιν, ὃ κόραι, 1310
*προθύματ' ἔλαβεν "Αρτεμις πρὸς Ἰλιον. |
δ δὲ τεκών με τὰν τάλαιναν,
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

- ὅ μᾶτερ ὁ μᾶτερ,
οἴχεται προδοὺς ἔρημον.
- ὅ δυστάλαιν' ἐγώ, πικρὰν
πικρὰν ἰδοῦσα δυσελέναν
φονεύομαι διόλλυμαι
σφαγαῖσιν ἀνοσίοισιν ἀνοσίου πατρός.
- μή μοι ναῶν χαλκευβολάδων
πρύμνας ἄδ' Αὐλίς δέξασθαι
τούσδ' εἰς ὅρμους εἰς Τροίαν
Ὥφελεν ἐλάταν πομπαίαν,
μηδ' ἀνταίαν Εὔριπῳ
πνεῦσαι πομπὰν Ζεύς, μειλίσσων
αὔραν ἄλλοις ἄλλαν θνατῶν
λαίφεσι χαίρειν,
- τοῖσι δὲ λύπαν, τοῖσι δ' ἀνάγκαν,
τοῖς δ' ἔξορμαν, τοῖς δὲ στέλλειν,
τοῖσι δὲ μέλλειν. |
- ἢ πολύμοχθον ἄρ', ἦν γένος, ἢ πολύμοχθον
ἀμερίων, τὸ χρεῶν δὲ τι δύσποτμον
ἀνδράσιν ἀνευρεῖν. |
- ἰώ ίώ,
μεγάλα πάθεα, μεγάλα δ' ἄχεα
Δαναΐδαις τιθεῖσα Τυνδαρὶς κόρα. |
- ΧΟ. ἐγώ μὲν οἰκτίρω σε συμφορᾶς κακῆς
τυχοῦσαν, οἵας μήποτ' ὄφελες τυχεῖν. |
- ΙΦ. ὅ τεκοῦσα μῆτερ, ἀνδρῶν ὄχλον εισορῶ πέλας.
- ΚΔ. τόν γε τῆς θεᾶς παῖδα, τέκνον, φ σὺ δεῦρος ἐλήλυ-
θας.
- ΙΦ. διαχαλᾶτέ μοι μέλαθρα, δμῶες, ως κρύψω δέ-
μας. 1340
- ΚΔ. τι δέ, τέκνον, φεύγεις; ΙΦ. Ἀχιλλέα τόνδ' ἵδεῖν αἰ-
σχύνομαι.

- ΚΛ. ως τί δή; ΙΦ. τὸ δυστυχές μοι τῶν γάμων αἰδῶ φέρει.
- ΚΛ. οὐκ ἐν ἀβρότητι κεῖσαι πρὸς τὰ νῦν πεπιωκότα.
- ΑΧ. ἄλλὰ μέν τοι οὐ σεμνότητος ἔργον, ἀνδυώμεθα. |
- Θ γύναι τάλαινα, Λήδας θυγάτερ, ΚΛ. οὐ ψευδῆ θροεῖς. 1345
- ΑΧ. δεῖν' ἐν Ἀργείοις βοᾶται. ΚΛ. τίνα βοήν; σήμαινέ μοι.
- ΑΧ. ἀμφὶ σῆς παιδός, ΚΛ. πονηρὸν εἴπας οἰωνὸν λόγων.
- ΑΧ. ως χρεὼν σφάξαι νιν. ΚΛ. κούδεις ἐναντία λέγει;
- ΑΧ. εἰς θόρυβον ἔγωγε καύτὸς ἥλυθον, ΚΛ. τίν', δέξένε;
- ΑΧ. σῶμα λευσθῆναι πέτροισι. ΚΛ. μῶν κόρην σώζων ἐμήν; 1350
- ΑΧ. αὐτὸ τοῦτο. ΚΛ. τίς δ' ἂν ἔτλη σώματος τοῦ σοῦ θιγεῖν;
- ΑΧ. πάντες Ἑλληνες. ΚΛ. στρατὸς δὲ Μυρμιδὸν οὐ σοὶ παρῆν;
- ΑΧ. πρῶτος ἦν ἐκεῖνος ἐχθρός. ΚΛ. δι' ἄρ τὸν ὀλώλαμεν, τέκνον.
- ΑΧ. οἵ με τὸν γάμων ἀπεκάλουν ἥτσον'. ΚΛ. ὑπεκρίνω δέ τί;
- ΑΧ. τὴν ἐμὴν μέλλουσαν εὔνην μὴ κτανεῖν, ΚΛ. δίκαια γάρ. 1355
- ΑΧ. ἦν ἐφήμισεν πατήρ μοι. ΚΛ. καρδιόθεν γέπεμψατο.
- ΑΧ. ἀλλ' ἐνικώμην κεκραγμοῦ. ΚΛ. τὸ πολὺ γὰρ δεινὸν κακόν.
- ΑΧ. ἀλλ' δμως ἀρέξομέν σοι. ΚΛ. καὶ μαχῇ πολλοῖσιν εἰς;
- ΑΧ. εἰσορᾶς τεύχη φέροντας τούσδ'; ΚΛ. δύναι τῶν φρενῶν.
- ΑΧ. ἀλλ' ὀνησόμεσθα. ΚΛ. παῖς ἄρος οὐκέτι σφαγήσεται; 1360
- ΑΧ. οὐκ, ἐμοῦ γε ζῶντος. ΚΛ. ἥξει δ' ὅστις ἀφεται κόρης; μυρίοι γέπεμψατο;
- ΑΧ. οὐτὸς οὗτος. ΚΛ. ἵδια πράσσων, ἢ στρατοῦ ταχθεὶς

- ΑΧ.** αἰρεθεὶς ἔκών. **ΚΛ.** πονηράν γ' αἴρεσιν, μιαιφονεῖν.
ΑΧ. ἀλλ' ἐγὼ σχήσω νιν. **ΚΛ.** ἄξει δ' οὐχ ἑκοῦσαν ἀρπά-
σας; 1365
ΑΧ. δῆλα δὴ ξανθῆς ἐθείρας. **ΚΛ.** ἐμὲ δὲ τί χρὴ δρᾶν τότε;
ΑΧ. ἀντέχουν θυγατρός. **ΚΛ.** ὡς τοῦδ' εἶνεκ' οὐ σφαγή-
σεται.
ΑΧ. ἀλλὰ μὴν εἰς τοῦτό γ' ἥξει. | **ΙΦ.** μῆτερ, εἰσακού-
σατε τῶν ἐμῶν ἐπῶν· μάτην γάρ σ' εἰσορῶ θυμούμενην
σῷ πόσει· τὰ δ' ἀδύναθ' ἡμῖν καρτερεῖν οὐ δά-
διον. 1370

τὸν μὲν οὖν ξένον δίκαιον αἰνέσαι προθυμίας·
 ἀλλὰ καὶ σὲ τοῦθ' δρᾶν χρή, μὴ διαβληθῆ στρατῷ,
 καὶ πλέον πράξιμεν οὐδέν, δε δὲ συμφορᾶς τύχῃ.
 οἷα δ' εἰσῆλθέν μ', ἀκουσον, μῆτερ, ἐννοουμένην·
 κατθανεῖν μέν μοι δέδοκται· τοῦτο δ' αὐτὸ δρούλο-
μαι 1375
 εὔκλεῶς πρᾶξαι παρεῖσά γ' ἐκποδῶν τὸ δυσγενές.
 δεῦρο δὴ σκέψαι μεθ' ἡμῶν, μῆτερ, ὡς καλῶς λέγω.
 εἰς ἔμ' Ἑλλὰς ἡ μεγίστη πᾶσα νῦν ἀποβλέπει,
 κανὸν ἐμοὶ πορθμός τε ναῶν καὶ Φρυγῶν κατασκα-
φαί,
 τάς τε μελλούσας γυναικας, ἢν τι δρῶσι βάρβαροι,
 μηκέθ' ἀρπάζειν ἐᾶν τὰς ὀλβίας ἐξ Ἑλλάδος, 1381
 τὸν Ἐλένης τείσαντας ὅλεθρον, ἥντιν' ἡρπασεν
Πάρις.

ταῦτα πάντα κατθανοῦσα δύσομαι, καὶ μου κλέος,
 Ἐλλάδ' ὡς ἡλευθέρωσα μακάριον γενήσεται. | 1384
 καὶ γὰρ οὐδέ τοί τι λίαν ἐμὲ φιλοψυχεῖν χρεών·
 πᾶσι γάρ μ' Ἑλλησι κοινὸν ἔτεκες, οὐχὶ σοὶ μόνῳ.
 ἀλλὰ μυρίοι μὲν ἄνδρες ἀσπίσιν πεφραγμένοι,
 μυρίοι δ' ἔρέτμ' ἔχοντες, πατρίδος ἡδικημένης,
 δρᾶν τι τολμήσουσιν ἔχθροὺς χύπερ Ἐλλάδος θα-
νεῖν.

ἡ δ' ἐμὴ ψυχὴ μί' οὖσα πάντα κωλύσει τάδε; 1390

τί τὸ δίκαιον ἦτα τούτοις ἔχομεν ἀννειπεῖν ἔπος ; |
 καὶ πάλιν ἐκεῖν ἔλθωμεν. οὐδὲ τόνδε διὰ μάχης μολεῖν
 πᾶσιν 'Αργείοις γυναικῶν εἶνεκ' οὐδὲ κατθανεῖν.
 εἰς γ' ἀνὴρ κρείσσων γυναικῶν μυρίων δρῶν φάος,
 εἰ δ' ἐβουλήθη τὸ σῶμα τούμὸν 'Αρτεμις λαβεῖν,
 ἐμποδὼν γενήσομαι γὰρ θυνητὸς οὖσα τῇ θεῷ ; 1396
 ἄλλ' ἀμήχανον δίδωμι σῶμα τούμὸν 'Ελλάδι.
 θύετ', ἐκπορθεῖτε Τροίαν. ταῦτα γὰρ μνημεῖά μου
 διὰ μακροῦ, καὶ παῖδες οὗτοι καὶ γάμοι καὶ δόξαις ἐμή-
 βαρβάρων δ' 'Ελληνας ἀρχεῖν εἰκός, ἄλλος οὐ βαρ-
 βάρους, 1400
 μῆτερ, 'Ελλήνων τὸ μὲν γὰρ δοῦλον, οἵ δ' ἐλεύ-
 θεοί. |

- XO.** τὸ μὲν σόν, ὃ νεᾶνι, γενναίως ἔχει·
 τὸ τῆς τύχης δὲ καὶ τὸ τῆς θεοῦ νοσεῖ. |
- AX.** 'Αγαμέμνονος παῖ, μακάριόν μέ τις θεῶν
 ἔμελλε θήσειν, εἰ τύχοιμι σῶν γάμων. 1405
 ζηλῶ δὲ σοῦ μὲν 'Ελλάδ', 'Ελλάδος δὲ σέ.
 εῦ γὰρ τόδ' εἴπας ἀξίως τε πατρίδος·
 τὸ θεομαχεῖν γὰρ ἀπολιποῦσ', ὃ σου ἔρατει,
 ἔξελογίσω τὰ χρηστὰ τάναγκαῖά τε.
 μᾶλλον δὲ λέκτρων σῶν πόθος μ' ἐσέρχεται 1410
 εἰς τὴν φύσιν βλέψαντα· γενναία γὰρ εἰ.
 δρα δ' ἐγὼ γὰρ βούλομαι σ' εὐεργετεῖν
 λαβεῖν τ' ἐς οἴκους, ἀχθομαί τ', ἵστω Θέτις,
 εἰ μὴ σε σφώσω Δαναΐδαισι διὰ μάχης
 ἔλθων· ἀθρησον, διάθανατος δεινὸν κακόν. | 1415
IΦ. λέγω τάδ' [οὐδὲν οὐδένεν εὐλαβούμενη].
- ἡ Τυνδαρίς παῖς διὰ τὸ σῶμα ἀρκεῖ μάχας
 ἀνδρῶν τιθεῖσα καὶ φόνους· σὺ δ', ὃ ἔνε,
 μὴ θνῆσκε δι' ἐμὲ μηδὲ ἀποκτείνῃς τινά.
 εἴα δὲ σφσαί μ' 'Ελλάδ', ἥν δυνώμεθα. | 1420
AX. ὃ λῆμ' ἀριστον, οὐκ ἔχω πρὸς τοῦτο ἔτι
 λέγειν, ἐπει τοι τάδε δοκεῖ· γενναῖα γὰρ
 προσκονεῖ· τὸ γὰρ τάλιθης οὐκέ εἴποι τις ἄν ;
 Ψηφιστοὶ θήκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

- δμως δ' ἵσως γε καν μεταγνοίης τάδε.
ώς οῦν ἀν εἰδῆς τάπ' ἐμοῦ λελεγμένα, 1425
ἐλθὼν τάδ' δπλα θήσομαι βιωμοῦ πέλας,
ώς οὐκ ἔάσων σ', ἀλλὰ κωλύσων θανεῖν.
χρήσῃ δὲ καὶ σὺ τοῖς ἐμοῖς λόγοις τάχα,
ὅταν πέλας σῆς φάσγανον δέρης ἴδης.
οὔκουν ἔάσω σ' ἀφροσύνῃ τῇ σῇ θανεῖν. 1430
ἐλθὼν δὲ σὺν δπλοῖς τοῖσδε πρὸς ναὸν θεᾶς
καραδοκήσω σὴν ἐκεῖ παρουσίαν. |
- ΙΦ. μῆτερ, τί σιγῇ δακρύοις τέγγεις κόρας;
ΚΔ. ἔχω τάλαινα πρόφασιν ὥστ' ἀλγεῖν φρένα.
ΙΦ. παῦσαι με μὴ κάκιζε τάδε δ' ἐμοὶ πιθοῦ. 1435
ΚΔ. λέγ', ως παρ' ἡμῶν οὐδὲν ἀδικήσῃ, τέκνον.
ΙΦ. μῆτ' οὖν γε τὸν σὸν πλόκαμον ἐκτέμης τριχός,
μῆτ' ἀμφὶ σῶμα μέλανας ἀμπίσχῃ πέπλους.
ΚΔ. τί δὴ τόδ' εἶπας, τέκνον; ἀπολέσασά σε
ΙΦ. οὐ σύ γε σέσφιμαι, καὶ ἐμὲ δ' εὐκλεής ἔσῃ. 1440
ΚΔ. πῶς εἶπας; οὐ πενθεῖν με σὴν ψυχὴν χρεών;
ΙΦ. ἥκιστ', ἐπεί μοι τύμβος οὐ χωσθήσεται.
ΚΔ. τί δὴ; θανοῦσιν οὐ τάφος νομίζεται;
ΙΦ. βιωμὸς θεᾶς μοι μνῆμα τῆς Διὸς κόρης.
ΚΔ. ἀλλ' ὅ τέκνον, σοὶ πείσομαι λέγεις γὰρ εῦ. 1445
ΙΦ. ώς εύτυχοῦσά γ' Ἐλλάδος τ' εὐεργέτις. |
ΚΔ. τί δὴ κασιγνήταισιν ἀγγελῶ σέθεν;
ΙΦ. μηδ' ἀμφὶ κείναις μέλανας ἔξαψης πέπλους.
ΚΔ. εἴπω δὲ παρὰ σοῦ φίλον ἔπος τι παρθένοις;
ΙΦ. χαίρειν γ'. Ορέστην τ' ἔκτρεφ' ἄνδρα τόνδε μοι. 1450
ΚΔ. προσέλκυσαί νιν ὕστατον θεωμένη.
ΙΦ. ὅ φίλτατ', ἐπεκούρησας ὅσον εἶχες φίλοις.
ΚΔ. ἔσθ' δ τι κατ' Ἀργος δρῶσά σοι γάριν φέρω;
ΙΦ. πατέρα τὸν ἀμὸν μὴ στύγει πόσιν τε σόν.
ΚΔ. δεινοὺς ἀγῶνας διὰ σὲ δεῖ κεῖνον δραμεῖν. 1455
ΙΦ. ἄκων μ' ὑπὲρ γῆς Ἐλλάδος διώλεσεν.
ΚΔ. δόλῳ δ', ἀγεννῶς Ἀτρέως τ' οὐκ ἀξίως. |

ΙΦ. τίς μ' εῖσιν ἄξων πρὸν σπαράσσεσθαι κόμης ;
 ΚΛ. ἔγωγε μετὰ σοῦ. ΙΦ. μὴ σύ γ'. οὐ καλῶς λέγεις.
 ΚΛ. πέπλων ἔχομένη σῶν. ΙΦ. ἐμοί, μῆτερ, πιθοῦ, 1460
 μέν' ώς ἐμοὶ τε σοὶ τε κάλλιον τόδε.
 πατρὸς δ' ὀπαδῶν τῶνδέ τίς με πεμπέτω
 "Αρτέμιδος εἰς λειμῶν", δπου σφαγήσομαι.
 ΚΛ. ώ τέκνον, οἶχη; ΙΦ. καὶ πάλιν γ' οὐ μὴ μόλω.
 ΚΛ. λιποῦσα μητέρ'; ΙΦ. ώς δρᾶς γ', οὐκ ἀξίως. 1465
 ΚΛ σχές, μή με προλίπης. ΙΦ. οὐκ ἐῶ στάζειν δάκρυν.
 νύμεις δ' ἐπευφημήσατ', ώ νεάνιδες,
 παιᾶνα τὴμῇ συμφορῇ Διὸς κόρην
 "Αρτεμιν· ἵτω δὲ Δαναΐδαις εὐφημία. 1470
 κανᾶ δ' ἐναρχέσθω τις, αἰθέσθω δὲ πῦρ
 προχύταις καθαρσίοισι, καὶ πατήρ ἐμὸς
 ἐνδεξιούσθω βωμόν· ώς σωτηρίαν
 "Ελλησι δώσουσ' ἐργομαι νικηφόρον. |

στρ. ἄγετέ με τὰν Ἰλίου 1475
 καὶ Φρυγῶν ἑλέπτολιν.
 στέφεα περίβολα δίδοτε, φέρε-
 τε πλόκαμος ὅδε καταστέφειν·
 χερονίβων τε παγάς.
 ἐλίσσετε ἀμφὶ νυδὸν ἀμφὶ βωμὸν 1480
 τὰν ἄνασσαν "Αρτεμιν,
 θεὰν μάκαιραν· ώς ἐμοῖσιν, εἰ χρεών,
 αἴμασιν θύμασίν τε 1485
 θέσφατ' ἔξαλειψω. |
 ώ πότνια πότνια μῆτερ, οὐ δάκρυά γέ σοι
 δώσομεν ἀμέτερα·
 παρ' ἱεροῖς γὰρ οὐ πρέπει. 1490
 ἵδι ίώ, νεάνιδες,
 συνεπαείδεις "Αρτεμιν
 Χαλκίδος ἀντίπορον,
 ἵνα τε δόρατα μέμονε δάια 1495
 δι' ἐμὸν ὄνομα τᾶσδ' Αὐλίδος
 Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

στενοπόροισιν ὅρμοις. |

ἰώ, γὰ μᾶτερ ὡς Πελασγία,

Μυκηναῖα τὸ ἔμαι λιθόπναι,

ΧΘ. καλεῖς πόλισμα Περσέως, 1500

Κυκλωπίων πόνον χερῶν;

ΙΦ. ἔθρεψας Ἑλλάδι με φάος·
θανοῦσα δὲ οὐκ ἀναίνομαι.

ΧΘ. κλέος γὰρ οὐ σε μὴ λίπῃ.
ΙΦ. Ιὼ ἱώ. 1505

λαμπαδοῦχος ἀμέρα Δι-

ός τε φέγγος, ἔτερον

ἔτερον αἰῶνα καὶ μοῖραν οἰκήσομεν.

χαῖρε μοι, φίλον φάος. Ιὼ ἱώ. |

ΧΘ. ἀντ. ἔδεσθε τὰν Ἰλίου 1510

καὶ Φρυγῶν ἐλέπιολιν

στείχουσαν, ἐπὶ κάρα στέφεα βαλομέναν

χερνίβων τε παγάς,

βωμὸν διαίμονος θεᾶς

ὅανσιν αἴματορρύτοις 1515

*θανοῦσαν εὔφυη τε σώματος δέρην [σφαγεῖσαν].

εὔδροσοι πατρῶαι

παγαὶ μένουσι χέρνιβές τέ σε στρατός τοῦ

*Ἀχαιῶν θέλων

Ἰλίου πόλιν μολεῖν. | 1520

ἀλλὰ τὰν Διὸς κόραν

κλήσωμεν *Ἀρτεμιν, θεῶν ἄνασσαν,

ώς ἐπ' εὐτυχεῖ πότμῳ.

ὡς πότνια, θύμασιν βροτησίοις

χαρεῖσα, πέμψον εἰς Φρυγῶν 1525

γαῖαν Ἑλλάνων στρατὸν

καὶ δολόεντα Τροίας ἔδη,

*Ἀγαμέμνονά τε λόγχαις

*Ἐλλάσι κλεινότατον στέφανον

δός ἀμφὶ κάρα θ' ἐδν
κλέος ἀείμνηστον ἀμφιθεῖναι. |

1530

- ΑΓΓ.** Ὡς Τυνδαρεία παῖ, Κλυταιμήστρα, δόμων
ἔξω πέρασον, ώς κλύης ἐμῶν λόγων.
ΚΛ. φθογγῆς κλύουσα δεῦρο σῆς ἀφικόμην,
ταρβοῦσα τλήμων κάκπεπληγμένη φόβῳ, 1535
μὴ μοί τιν' ἄλλην ἔψυχοιράν ἥκης φέρων
πρὸς τῇ παρούσῃ. **ΑΓΓ.** σῆς μὲν οὖν παιδὸς πέρι
θαυμαστά σοι καὶ δεινὰ σημῆναι θέλω.
ΚΛ. μὴ μέλλε τοίνυν, ἀλλὰ φράζ, ὅσον τάχος. | 1540
ΑΓΓ. ἀλλ' ὡς φίλη δέσποινα, πᾶν πεύση σαφῶς.
λέξω δ' ἀπ' ἀρχῆς, ἦν τι μὴ σφαλεῖσά μου
γνώμη ταράξῃ γνῶσσαν ἐν λόγοις ἐμήν.
ἐπεὶ γὰρ ικόμεσθα τῆς Διὸς κόρης
'Αρτέμιδος ἄλσος λείμακάς τ' ἀνθεσφόρους,
ἴν' ἦν Ἀχαιῶν σύλλογος στρατεύματος, 1545
σὴν παῖδ' ἄγοντες, εὐθὺς Ἀργείων ὅγλος
ἡμροίζεθ'. ως δ' ἐσεῖδεν Ἀγαμέμνων ἄναξ
ἐπὶ σφαγὰς στείχουσαν εἰς ἄλσος κόρην,
ἀνεστέναξε, κάμπαλιν στρέψας κάρα
δάκρυα προῆγεν, δημάτων πέπλον προθείς. | 1550
ἥ δὲ σταθεῖσα τῷ τεκόντι πλησίον
ἔλεξε τοιάδ', ὡς πάτερ, πάρειμι σοι,
τούμὸν δὲ σῶμα τῆς ἐμῆς ὑπὲρ πάτρας
καὶ τῆς ἀπάσης Ἐλλάδος γαίας ὑπερ
θῦσαι δίδωμ' ἔκοῦσα πρὸς βωμὸν θεᾶς 1555
ἄγοντας, εἴπερ ἐστὶ θέσφατον τόδε.
καὶ τούπ' ἔμ' εὔτυχοῖτε, καὶ νικηφόρου
δορὸς τύχοιτε πατρίδα τ' ἔξικοισθε γῆν.
πρὸς ταῦτα μὴ ψαύσῃ τις Ἀργείων ἐμοῦ·
σιγῇ παρέξω γὰρ δέοντη εὐκαρδίως. | 1560
τοσαῦτ' ἔλεξε· πᾶς δ' ἐθάμβησεν κλύων
εὐψυχίαν τε κάρετὴν τῆς παρθένου.
ψηφισμοὶ θηρεύσατο τὸν θεόντοτε Επανίδευθής πόλιτικής,

εὐφημίαν ἀνεῖπε καὶ σιγὴν στρατῷ.

Κάλχας δ' ὁ μάντις εἰς κανοῦν χρυσήλατον 1565
ἔθηκεν δέξιν γειρὶ φάσγανον σπάσας

κολεῶν ἔσωθεν, κράτιά τ' ἔστεψεν κόρης. |

ὅ παις δ' ὁ Πηλέως ἐν αὐκλῷ βωμὸν θεᾶς
λαβὼν κανοῦν ἔθρεξε χέρνιβάς θ' ὅμοῦ,

ἔλεξε δ', ὡς παῖ Ζηνός, ὡς θηροκτόνε, 1570

τὸ λαμπρὸν εἰλίσσουσ' ἐν εὐφρόνῃ φάος,
δέξαι τὸ θῦμα τόδ', ὃ γέ σοι δωρούμεθα

στρατός τ' Ἀχαιῶν Ἀγαμέμνων ἄναξ θ' ὅμοῦ,
ἄχροντὸν αἷμα καλλιπαρθένου δέρης,

καὶ δὸς γενέσθαι πλοῦν νεῶν ἀπήμονα 1575

Τροίας τε πέργαμ· ἔξελεῖν ήμᾶς δορί. |

εἰς γῆν δ' Ἀτρεῖδαι πᾶς στρατός τ' ἔστη βλέπων.
ἴερεν δὲ φάσγανον λαβὼν ἐπηύξατο

λαμπόν τ' ἐλεσκοπεῖθ', ἵνα πλήξειεν ἄν·

ἐμοὶ δέ τ' ἀλγός οὐ μικρὸν εἰσήγει φρενί, 1580

κάστην νενευκώς. θαῦμα δ' ἦν αὔφνης ὁρᾶν·

πληγῆς αἰτύπον γὰρ πᾶς τις ἥσθετ' ἄν σαφῶς,
τὴν παρθένον δ' οὐκ εἶδεν οὖς γῆς εἰσέδυ.

βοῆ δ' οὐδεύς, ἄπας δ' ἐπήγησε στρατός,
ἄελπτον εἰσιδόντες ἐκ θεῶν τινος 1585

φάσμ', οὖς γε μηδ' ὁρμένον πίστις παρῆν·

ἔλαφος γὰρ ἀσπαίρουσ' ἔκειτ' ἐπὶ χθονὶ

Ιδεῖν μεγίστη διαπρεπής τε τὴν θέαν.

ἥς αἵματι βωμὸς ἔραινετ· ἄρδην τῆς θεοῦ. |

καὶ τῷδε Κάλχας πῶς δοκεῖς; γαίρων ἔφη· 1590

, ὡς τοῦδ' Ἀχαιῶν κοίρανοι κοινοῦ στρατοῦ,

δρᾶτε τήνδε θυσίαν, ἦν ή θεός

προύθηκε βωμίαν, ἔλαφον ὀρειδρόμον;

ταύτην μάλιστα τῆς κόρης ἀσπάζεται,

ώς μὴ μιάνῃ βωμὸν εὐγενεῖ φόνῳ. 1595

ἡδέως τε τοῦτ' ἐδέξατο, καὶ πλοῦν οὐριον

δίδωσιν ήμῖν Ἰλίου τ' ἐπιδρομάς.

πρὸς τοῦτο τοῦτο μέρος αἱρεῖ γενιβάτης

πρὸς τοῦτο τοῦτο μέρος αἱρεῖ γενιβάτης

χώρει τε πρὸς ναῦν· ὡς ἡμέρᾳ τῇδε δεῖ
λιπόντας ἡμᾶς Αὐλίδος κοῦλους μυχοὺς 1600
Αἴγαιον οἶδμα διαπερᾶν. | ἐπεὶ δὲ ἀπαν
κατηνθρακώθη θῦμος ἐν Ἡφαίστου φλογὶ,
τὰ πρόσφορος ηὔξαθ', ὡς τύχοι νόστου στρατός. |
πέμπει δὲ Ἀγαμέμνων μὲν ὥστε σοι φράσαι τάδε,
λέγειν θ' ὅποιας ἐκ θεῶν μοίρας κυρεῖ 1605
καὶ δόξαν ἔσχεν ἄφθιτον καθ' Ἑλλάδα.
ἔγὼ παρὸν δὲ καὶ τὸ πρᾶγμα δρῶν λέγω.
ἡ παῖς σαφῶς σοι πρὸς θεοὺς ἀφίπτατο. |
λύπης δὲ ἀφαίρει καὶ πόσει πάρες χόλον.
ἀπροσδόκητα δὲ βροτοῖσι τὰ τῶν θεῶν, 1610
σφῆσσι θ' οὓς φιλοῦσιν. ἡμαρ γὰρ τόδε
θανοῦσαν εἶδε καὶ βλέπουσαν παῖδα σήν. |
ΧΟ. ως ἦδομαί τοι ταῦτα ἀκούσασ' ἀγγέλου!
ΚΛ. ζῶν δὲ ἐν θεοῖσι σὸν μένειν φράζει τέκος. | 1615
ΧΟ. δὲ παῖ, θεῶν τοῦ κλέμμα γέγονας;
πῶς σε προσείπω; πῶς δὲ οὐ φῶ
παραμυθεῖσθαι τούσδε μάτην μύθους,
ὅς σου πένθους λυγροῦ παυσαίμαν; |
ΧΟ. καὶ μὴν Ἀγαμέμνων ἄναξ στείχει,
τούσδε αὐτὸς ἔχων σοι φράζειν μύθους. 1620
ΑΓΑ. γύναι, θυγατρὸς ἐνεκού δλβιοι γενοῖμεθ' ἄν.
ἔχει γὰρ ὅντως ἐν θεοῖς δμιλίαν.
χρὴ δέ σε λαβοῦσαν τόνδε μόσχον νεαγενῆ
στείχειν πρὸς οἴκους· ὡς στρατὸς πρὸς πλοῦν δρᾶ. 1625
καὶ χαῖρε· χρόνια τάμα σοι προσφθέγματα
Τροίηθεν ἔσται καὶ γένοιτο σοι καλῶς. |
ΧΟ. χαίρων, Ἀτρεΐδη, γῆν ίκοῦ Φρυγίαν,
χαίρων δὲ ἐπάνηκε
κάλλιστά μοι σκῦλος ἀπὸ Τροίας ἐλών. |

ΤΕΛΩΝ

A

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΟΥ
ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
Τὸ ΕΥΘΗΝΟΤΕΡΟΝ, ἀλλὰ καὶ ΠΟΛΥΤΙΜΟΤΕΡΟΝ

δῶρον τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα

εἶναι

μία πλήρης σειρὰ Ἐκθέσεων.

Οἱ μαθηταὶ οἱ ἐπιθυμοῦντες νάποκτήσωσι τὸ πολύτιμον καὶ δηλευτόγυ σπλον
νὰ γράψωσιν ὥραῖς ἔχθεσις ἢ προμηθεύσωται πάντα τὰ τεύχη τοῦ μοναδικοῦ
τούτου ἐν τῷ κόσμῳ βιβλίου.

A'.	Τεῦχος Εὐθυμογραφίματα ("Εκδ. Β'. ἐπηνξημένη)	Δραχ.	10	
B'.	Περὶ τὸν πατρίδα	Δραχ.	10	
Γ'.	Λεύκωμα Σχολικῶν ἑορτῶν ("Εκδ. Β').	Δραχ.	10	
Δ'-Ε'.	Διατριβαὶ ("Εκδ. Β' μετερρυθμισμένη)	Δραχ.	20	
ΣΤ'	Διηγήματα ("Εκδ. Β')	Δραχ.	10	
Z'.	Εὐθυμογραφίματα	Δραχ.	10	
H'.	Ἀποθέέγματα ("Εκδ. Β')	Δραχ.	10	
Θ'.	Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι	Δραχ.	10	
I'.	Τὸ Βιβλίον	Δραχ.	10	
ΙΑ'	Περιγραφαὶ	Δραχ.	10	
ΙΒ'	Πόνοι, ὄνειρα, στοχαδύοι	Δραχ.	10	
ΙΓ'	Χριστούγεννα ("Εκδοσις Β')	Δραχ.	10	
ΙΔ'	Ἄγιος Βασίλειος	Δραχ.	40	
ΙΕ'-ΙΗ'	Μανυηλιοί (82 ἐν ὅλῳ, σελ. 320)	Δραχ.	20	
ΙΘ'-Κ'.	Πάσχα	Δραχ.	20	
ΚΑ'-ΚΒ'	Ἐπιστολαὶ	Δραχ.	20	
ΚΓ'-ΚΔ'	Ὕπαρχει εύτικια	Δραχ.	20	
ΚΕ'-ΚΖ'	Ἐκδρομαὶ	(Μυκῆναι, Ἀργοί, Ναύπλιον, Τίρυνς, Ἐπίδυρος, Δελφοί, Μ. Σπήλαιον, Καλαύριτα, Ἀγ. Λαύρα)	Δραχ.	25
ΚΗ'-ΚΘ'	Χρυσᾶ Λόγια	(Ἡ Πειθαρχία—Τὸ χρῆμα—Σύναση—Ἐπιστήμη καὶ χειρα κίνει—Ἐπιστήμη καὶ θεονή κ. λ. π.)	Δραχ.	20
Δ'-ΛΒ'	Χαρακτηρισμοὶ (σελ. 240, Ἐκθέσεις 120).	Δραχ.	30	
ΔΓ'-ΔΔ'	Εἰρήνη - Ήδονεμος.	Δραχ.	20	
ΔΕ'-ΔΣΤ'	Ἐθνικοὶ Εὐεργέται (καὶ ἐπιμνημόσινοι λόγοι)	Δραχ.	30	
ΔΖ'-ΔΘ'	Μαθητικοὶ Παθηοὶ (Ἐκθέσεις 140)	Δραχ.	25	
Μ'-ΜΑ'	Μεγαλεῖο τῆς φύσεως	Δραχ.	20	
ΜΒ'-ΜΙ'	Πραγματεῖαι	Δραχ.	20	

‘Ολόκληρος ἡ σειρὰ δραχ. 400.

Διὰ τὸ ἔξωτερικὸν ἔκαστον Τεῦχ. δραχ. 15

(ἀπληλαγμένα ταχυδρομικῶν τελῶν ἀποστολῆς)

‘Ακυροῦται πᾶν προγρούμενον Τυπολόγιον.

Τὰ ὑπάρχοντα τεύχη ἀποστέλλονται παρ’ ἡμῖν εἰς πάντα αὐτοῦντα μαθητὴν ἐπὶ προαιροποστολῇ τοῦ ἀντιτίμου διὰ ταχυδ. ἐπιταγῆς, δημισθεν τῆς ὁποίας ἀναγράφονται τὰ παραγγελλόμενα βιβλία. Ἡ παραγγελία ἀνάγκη νὰ περιλαμβάνῃ τούτα τούλαχιστον βιβλία καὶ ἡ Διεύθυνσις τοῦ μαθητοῦ νὰ είναι πλήρης καὶ εὐανάγγελωστος. Διὰ δέματος ἐπὶ ἀντικαταβολῆς ἀποστέλλονται βιβλία ἀξίας τούλαχιστον 100 δρ. Τὸ τέλος ἀντικαταβολῆς δρ. 5, βαρύνει τὸν ἀγοραστήν.

Συνιστάτε τὰ καλὰ βιβλία εἰς πάντας τοὺς μαθητάς.

‘Η Διεύθυνσις : Κύριον Δ. Γεωδῆν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς